

Exbrayat

RÉMÜLET AZ ÓVÁROSBAN

EURÓPA KÖNYVKIADÓ

**CHARLES EXBRAYAT
RÉMÜLET AZ ÓVÁROSBAN**

BŰNÜGYI REGÉNY

EURÓPA KÖNYVKIADÓ BUDAPEST 1982

FORDÍTOTTA OSVÁT ANNA

EXBRAYAT: QUI VEUT AFFOLER MARTINÉ? © CHARLES EXBRAYAT -
LIBRAIRIE DES CHAMPS-ELYSÉES PARIS, 1973 HUNGARIAN

TRANSLATION © OSVÁT ANNA 1982

HU ISSN 0138-9904

ELSŐ FEJEZET

Szokása szerint minden különösebb óvatosság nélkül illesztette kulcsát a zárba, mint immár csaknem hat éve, minden este. Tudta, hogy a felesége még ébren van, s addig nem alszik el, míg ő be nem megy *hozzá*. Belépett az előszobába, és hangosan szólította:

- Alice!

- Tessék, drágám.

Levette a kalapját, kabátját, cipőjét, papucsot húzott, és bement a szobába, ahol felesége, Alice kimerültén feküdt szinte egész nap. Ahogy a beteg megpillantotta férjét, sápadt arcán boldog mosoly villant fel. Férje fölé hajolt, átölelte lesóványodott testét, és megcsókolta az asszonyt, akiért változatlanul rajongott; olyan érzés fűzte össze őket, melyet rajtuk kívül senki sem érthetett meg.

A negyvennyolc éves Alice NeuVicnek olyan volt a teste, mint egy fiatal lányé. Súlyos szívbajban szenvedett régóta, és ha nem feküdt, tolószékben ült.

Harmincötödik évébe lépett, amikor megtámadta a betegség, de olyan bátran szállt szembe a bajjal, hogy megdöbrent, aki nem sejtette, mennyi energia rejtőzik az apró, törékeny teremtésben. Férje, Thierry, minden erejével segítette a harcban, a megfellebbezhetetlen vereségben is kitartott mellette. Alice pedig, érezve, hogy a férjének szüksége van rá, elfogadta ezt az iszonyúan összeszűkült életet, örte.

Ez a kölcsönös gyengédség, melyet, úgy tűnt, semmi sem csökkenthetett, gyerekszerelémmel kezdődött. Alice és Thierry családja minden évben találkozott egy charente-i fürdőhelyen. A két gyermek évekig játszott együtt, azután a szeretetből szerelem lett, és házasságukat mindenki bájos kalandjuk logikus betetőzésének tekintette. Thierry belépett a rendőrség kötelékébe, és vitte magával ifjú hitvesét egyik szolgálati helyről a másikra. Alice-t akkor támadta meg ez a betegség, amikor férjét Cahors-ba nevezték ki felügyelőnek. Clement Marót városa a felügyelő utazásainak és ambícióinak végét jelentette. Alice szeretett Cahors-ban élni, Neuvic tehát nem hagyta volna el a várost a kerületi felügyelőségért sem. Mindketten egyedüli örökösei voltak szüleiknek, akik hagytak rájuk annyi pénzt, hogy égető anyagi gondjaik ne legyenek. Ettől kezdve kedvük szerint élhettek. Szép lakást vettek a Regours rakparton. Alice az ágyból

láthatta a Löt megnyugtató folydogálását és a váltakozó évszakok játékát a látóhatárt lezáró dombokon. Férje is megbarátkozott ezzel a várossal, melynek lakosai boldognak látszottak. Érdekelte a vidék leghíresebb gyermeke: Clement Marót, testvéri szeretetet érzett e könnyelmű sehonnai iránt, s minél több versét olvasta, annál jobban szerette. Szilárd barátságot is kötött, nevezetesen Escorbiacékkal, akik a rendőrkapitányságtól néhány lépésre, a Delpech utca végén tartották fenn „Taverne” nevű vendéglőjüket.

Alice betegsége kissé sajátságos életmódra kényszerítette a házaspárt. Reggel, mielőtt Thierry bement a kapitányságra, bevitte a reggelit, és együtt fogyasztották el felesége szobájában. Thierry csak Icilenc órákor távozott felesége mellől, amikor megérkezett Clémence asszony, az idős, nyugdíjas ápolónő, a beteg gondozója. Délben Thierry hazament Alice-hoz, és kedvét lelte benne, hogy ő készíti a könnyű ebédet, melyet felesége igyekezett megosztani vele. Három órákor ment újra el, amikor az ápolónő visszatért. Thierry elég sokat dolgozott; azután fél kilenc felé megvacsorázott a „Taverne”-ben, és meghallgatta barátja, Pierre Escorbiac eszmefuttatását szenvedélyéről: a konyhaművészetről. Tíz óra körül, fél tizenegy felé, hazatért, és amint becsukta maga után az ajtót, megszólalt: - Alice!

Este, mielőtt hazatért volna, a „Taverne”-ből kijövet benézett az irodájába, hátha beosztottjai, ismerve szokását, hagytak számára valamilyen feljegyzést. Azon az estén a szokásosnál hamarabb ért be, s az ablakhoz támaszkodva hallgatta a zajt, a város nagy, élő leheletét. A hivatal kihalt épülete, melyben csak néhány őr tartózkodott, rövid időre csendbe burkolózott. Női cipők szaggatott kopogásának zaja riasztotta fel álmodozásából a felügyelőt. Láta, hogy egy nő futva fordul be a Delpech utcába. Hallotta ziháló lélegzetét. Elég fiatal volt, és jó alakú. A felügyelő elmosolyodott arra a gondolatra, hogy a lány a szerelméhez siet; biztosan azt gondolja, övé a jövő, mert szeret, és viszontszeretik. Nem is sejti. . . Annak idején ő sem sejtett semmit. Neuvic újból leült az íróasztalhoz, és elszórakozott azzal a gondolattal, hogy ez a szép lány felkeresi; s a kellemes feltevés Marót dalát idézte fel benne:

Engem a legszebb lány szeret, ki valaha élt a nap alatt, bármit mond az irigy bitang, akkor is őt fogom szeretni.

Még mormolta magában a vers sorait, amikor arra lett figyelmes, hogy dulakodnak az ajtaja előtt. Épp fel akart állni, hogy megtudja, mit jelentsen ez, de az ajtó hirtelen kinyílt, s ott állt egy fiatal nő, aki láthatólag magánkívül volt, s akiben a felügyelő az utcán látott lányt ismerte fel. Úgy látszik, Langlois, a szolgálatot teljesítő őr nem tudta feltartóztatni. Thierry a legkisebb fegyelmetlenségtől is irtózott.

- Mi ez, Langlois? - kérdezte mogorván.

- Felügyelő -úr, nem tudtam...

Az ismeretlen nő félbeszakította a rendőr magyarázkodását:

- Ön a felügyelő?

- Én vagyok, asszonyom.

- Akkor segítsen rajtam! Hagyassa abba velük ezt a kegyetlen játékot! Meg akarnak őrjíteni!

Neuvice rideg hangon rendelkezett:

- Nyugodjék meg, asszonyom, és üljön le! Jól van, Langlois, elmehet, de maradjon a közelben!

A rendőr kifelé menet a halántékára mutatott, mintegy jelezve, hogy a látogatót őrültnek tartja, és kacsintása azt jelentette, hogy kész bármely pillanatban közbelépni.

- Felügyelő úr, tudja meg...

- Egy pillanat, asszonyom...

- Kisasszony.

- Hát akkor, kisasszony... Mielőtt meghallgatnám, szeretném megtudni, hogy kihez van szerencsém.

- Martiné Puybrun vagyok.

- Rokona a blanzat-i Puybrun családnak?

- A hat hónapja elhunyt Gilbert Puybrun lánya vagyok.

Ez felkeltette Neuvice érdeklődését. Gilbert Puybrun volt az egyik legfontosabb ember a Löt vidékén, mind politikai téren, mind a vidék fejlődésének szempontjából. Hirtelen halt meg szívinfarktusban, hatvanéves korában; egyetlen lánygyermek maradt, akinek az antropológia volt a szenvedélye, s akit az Embertani Múzeum expedícióra küldött, apja legnagyobb bosszúságára; ő ugyanis azt szerette volna, ha a lánya a cadurci felsőbb társasági körökben, előkelő hölgy módjára forgolódik, és - hiszen megvolt rá a lehetősége - kedvére való férjet választ, ahelyett hogy vademberekhez futkos, és azt játssza, hogy tulajdonképpen fiúnak készült.

- Most, hogy megismerkedtünk egymással, mondja el, kérem, hogy mi történt.

- A vendéglőből kijövet elhatároztuk, hogy sétálunk egy kicsit Cahors óvárosában.

A felügyelő kitűnőnek találta az ötletet, mert ő is szerelmes volt a város régi negyedeibe. Mindössze ennyit kérdezett:

- Elhatározták? Kik?

- Hát Martial nagybátyám, Olympe nagynéném, unokatestvérem, Marc, és a felesége, Sophie.

- S mi történt azután?

- Már magam sem tudom, miért, előrementem... Talán azért, mert bosszantottak Marc idétlen megjegyzései és papírizú tudálékossága... Amikor hátrafordultam, már csak hárman voltak.

- Hogyhogy?

- A Mascoutou utca végén észrevettem, hogy Marc eltűnt; és amikor megkérdeztem, hova lett, úgy néztek rám, mintha nem értenék a kérdésemet! A Lestie utcáról befordultam a Félix Saint-Prieste utcába. Néhány lépést tettem, majd újból csatlakoztam a többiekhez, és mindjárt feltűnt, hogy Olympe néném

hiányzik közülünk. Amikor szóvá tettem, nagybátyám így szólt: „Hiszen nem is volt velünk a nénikéd, kicsikém.”

- S ez nem volt igaz?

Hát persze hogy nem! Egyébként könnyen utánajárhatnak : csak meg kell érdeklődni a „Jobb, mint otthon” vendéglőben, ahol vacsoráztunk. Ott meg tudják mondani, hány személyre foglaltunk asztalt.

- Különös.

- Előre megbeszélte terv, azért csinálták, hogy megbolondítsanak!

- De miért?

Martiné lemondóan vállat vont.

- Hosszadalmas lenne elmagyarázni...

- És mi történt azután, hogy a nénye is eltűnt?

- Utána Sophie következett: a Tapis Vert utcában veszett nyoma.

- És a nagybátyja...

- Azt mondta: „Ugyan, Martiné, hát nem emlékszel? Hiszen azzal tüntettél ki, hogy kettesben vacsorázhatok veled...!”

- Végül a nagybácsi is...

- A szó szoros értelmében köddé vált, amikor a Vásárcsarnokhoz értünk. Akkor valóban pánikba estem, és önhöz menekültem.

- De hiszen nem is ismert!

- Rosszul fejeztem ki magam... A rendőrség védelme alá akartam gyorsan kerülni...

- Miért?

- Mert féltem.

- Mitől?

- Attól, amit esetleg tenni akarnak.

- Vagyis?

- Hogy megölnek!

- Nem gondolja, kisasszony, hogy egy kissé túloz? Martiné szomorúan elmosolyodott.

- Gondoltam, hogy nem fogja elhinni... És épp így érik el céljukat...

Ebben a pillanatban Langlois újra megjelent az ajtóban :

- Egy úr keresi a hölgyet, felügyelő úr.

- Jöjjön be.

Ötven-egynéhány éves, magas, karcsú, elegáns úr - eleganciája talán kissé idejétmúlt, vélte Thierry - lépett be, s első szavaiból tökéletes jólneveltség és egy régebbi kor udvariassága csendült ki.

A jövevény a fiatal nő elé sietett.

- Martiné! Hála istennek! Tudod-e, hogy rettenetesen megijesztettél minket?

Marc azt mondta, hogy abban az egzaltált állapotodban talán még a Lotba ugrasz!

- Az aztán kapóra jött volna maguknak, ugye?

- Miket beszélsz?

- Hát persze hogy nem vallja be, amikor más is itt van, még hozzá mindjárt egy rendőrfelügyelő!

- De hisz te félrebeszélsz, szavamra!

- Maga mindenesetre ezt akarja elhíttetni!

- Szegény gyermekem!...

A nagybácsi Thierryhez fordult: - Felügyelő úr, kérem, bocsásson meg.... Először is, mert unokahúgom ilyen szokatlan időben háborgatta önt az értelmetlen fecsegésével, azután pedig ezért az ostoba jelenetért,.. Engedje meg, hogy bemutatkozzam: dr. Martial Puybrun vagyok.

- Ismerem önt hírből, doktor úr.

- Örvendek, és nagyon sajnálom, hogy ilyen... szóval, ilyen nevetséges körülmények között találkoztunk ...

Neuvic nem válaszolt, hanem Martine-hoz fordult:

- Mi erről a véleménye, kisasszony?

- Hogy mi a véleményem? Egész egyszerűen csak az, hogy hinni fog a nagybátyám szavainak, mert tekintélyes ember Cahors-ban, és hogy feleslegesen fáradtam, és bolondot csináltam magamból... Isten önnel, felügyelő úr, és ne haragudjék, hogy sikertelenül bár, de megpróbáltam kiszakítani önt mindennapi élete taposómalmából.

Amikor becsukódott az ajtó Martiné mögött, a doktor bevallotta:

- Nem értem, mi van Martine-nal. Agyrémek gyötrik, valónak véli őket... Meg vagyok győződve róla, hogy apja az én bátyám, halála sokkal jobban lesújtotta, mint amennyire mutatta. Az ő szemében a gyengeség bűn. Meg aztán...

- Meg aztán?

- Ez köztünk marad, ugye, felügyelő úr? Nem tudom, vajon Dél-Amerikában nem történt-e vele olyasmi, ami megzavarhatta az eszté...

- Hiszen ön pszichiáter, doktor úr, nem?

- Értem, mire gondol, felügyelő úr. Többször tanácsoltam már Martine-nak, hogy vizsgálta ki magát, de az én szakmámban nem lehet a páciens akarata ellenére cselekedni.

- Mi történt ma este?

-Semmi különös... Együtt vacsoráztunk mindannyian, és mikor felálltunk az asztaltól, azt javasoltam, sétáljunk le egy kicsit a vacsorát Cahors óvárosában. Senki nem tiltakozott, így elindultunk. A Claude Rousseau utcánál Martiné, aki néhány méterrel előttünk haladt, hirtelen futásnak eredt, és... és csak itt láttam viszont.

- Hajlamos Martiné az efféle szertelenségre?

- Nem, nem mondhatnám... Bár, mint már említettem önnek, apja halála óta megváltozott.

- Miért épp a rendőrségre jött keresni őt, doktor úr?

- Az ő ott állt a kapuban. Megkérdeztem tőle, nem látott-e egy szaladó vagy lihegő lányt. Hát ezért vagyok itt az ön hivatalában ilyenkor, az ön pihenőidejében.

- Kérem... Örülök, hogy szerencsésen végződött a dolog.

- Szeretném hinni, hogy valóban vége, és hogy Martiné ismét olyan kiegyensúlyozott lesz, mint valaha volt, de... Persze, egy orvos nem adhatja fel a reményt. Még egyszer ezer bocsánat, felügyelő úr, és jó éjszakát.

- Jó éjszakát, doktor úr.

Majdnem tizenegy óra volt már, s Alice talán idegeskedik a késése miatt. De az a lány is idegesnek látszott, sőt több volt az, mint idegesség... A felügyelőnek nem sikerült kibogoznia ezt a bolond esetet. A doktor őszintének látszott, de már Martiné nem játszotta olyan kifogástalanul az örült szerepét. Vajon ez az érthetetlen história csak egy lány tönkrement idegeinek terméke, aki a kitalált történetében már jobban hisz, mint a valóságban? Vagy csakugyan valami fondorlat rejlik mögötte, amelyet oly jól rendezett és álcázott a család, hogy senki sem gyanítja? De mi a célja? Mielőtt Neuvic távozott volna az irodából, üzenetet hagyott a helyettesének, Ferdinánd Ratenelle felügyelőnek : megkérte, hogy folytasson diszkrét és gyors nyomozást Martiné Puybrunról és közvetlen környezetéről. Maga sem tudta pontosan, miért cselekszik így.

Valószínűleg azért, mert szerette a világos helyzeteket, és az imént hallottakat egyáltalán nem találta világosnak.

Thierry élvezte éjjeli hazatérésének hangulatát, különösen ha szép idő volt, és a turisták már visszatértek szállásukra. Az utcákon, melyeket egy letűnt világ formált, a felügyelőnek az volt az érzése, hogy visszafelé halad az időben. Tűnt idők asszonyairól álmodozott, akiknek árnya mintha még itt bolyongna, ezen a szinte kortalan helyen. Milyen kapcsolat lehet a századokkal ezelőtt eltűnt szép asszonyok és a fiatal lány között, aki egy űzött vad képét idézte fel benne?

Bizonyára semmilyen, és mégis... Egy rendőr igazán nem engedheti meg a képzeletének, hogy elkalandozzék - pironogta meg magát.

Alice a világból majdnem teljesen kizárt betegek ösztönével nagyon érzékeny volt férje hangjának árnyalatnyi változására is, és ezen az estén már abból, ahogyan Thierry a keresztnévét kiejtette, megérezte, hogy férje gondterhelt, így, mikor Thierry bement hozzá, hogy megcsókolja, és mint minden este, beszámoljon neki a távol töltött órákról, Alice a szokásosnál is nagyobb figyelemmel hallgatta. Férje elmondta a délután eseményeit, meg hogy mit tud Escorbiacékról, a barátaikról, majd hozzátette:

- Képzeld, milyen különös dolog történt az irodámban az imént... Lehet, hogy tévedek, és nem is különös, de, ugye, ismersz... vonz a titokzatosság... Nos, szeretném hallani a véleményedet.

Alice behunyta a szemét, hogy jobban figyelhessen. Boldog volt, hogy férje még mindig nagyra becsüli a véleményét. Thierry bizalma még erősebben kötötte az élethez, mint kölcsönös vonzalmuk, hiszen azt bizonyította, hogy még nem vált teljesen feleslegessé.

Thierry igyekezett a lehető legrészletesebben elmesélni az esetet, nehogy befolyásolja Alice-t. Mikor már azt is elmondta, hogyan távozott a jelenlétében lejátszódott kis dráma két szereplője, megkérdezte:

- Szerinted mit rejt ez a sok talány? Alice kinyitotta a szemét.
- Nem tudom, de igazad volt, hogy különösnek mondtad... Valamelyikük hazudik: ha tudatosan, akkor az orvos, ha pedig öntudatlanul, tehát fantáziái, akkor természetesen a lány.
- Te melyikre szavazol?
- A lányra.
- Miért?
- Mert csak egy beteg találhat ki ilyeneket... Minden sarkon eltűnik valaki, és neki még csak eszébe sem jut utánuk kiabálni, vagy utánuk futni... És már nem is kamasz lány ez a nő, sőt Cahors óvárosának utcáinál és sikátorainál valamivel veszedelmesebb helyeken is volt már felfedező körúton. Ami pedig a nagybátyját illeti, ahhoz, hogy megrendezze ezt a buta tréfát, vajon meg tudta volna győzni a másik hármat, egyik se mondta volna, hogy ostobaság az egész-? Nem, drágám, ha vérző szívvel is, de bele kell nyugodnod a szomorú valóságba: Martiné Puybrunnek zavart az elméje, és ne haragudj, de nem rendőrrre, hanem orvosra van szüksége.

Alice érvelése meggyőzte Thierryt, és amikor másnap reggel felesége megkérdezte, vajon nem nagyon csalódott-e, hogy nem töltheti be a halálos veszedelemben forgó szép hölgy segítségére siető lovag szerepét, nevetve vallotta be, hogy valószínűleg „Lancelot-komplexu-sa” van, és neki is meg kellene vizsgáltatnia magát Puybrun doktorral. Irodájába érkezve mégis kissé türelmetlenül fogadta helyettesét, aki jelentette, hogy az információs irodában dolgozó kolléga jóvoltából már megszerezte a kért értesüléseket.

- Hát akkor üljön le, Ratenelle. Tessék, mondja el!
- Dr. Martial Puybrun elsősorban társasági ember, és kollégái azt tartják, hogy csak az. Klinikáján csak előkelő embereket fogad, akiknek nincs súlyos, vagyis nem túl „előkelő” betegségük. Főleg olyan idős urakat és agyalágyult öreg hölgyeket vesz fel, akiket családjuk nem mer már mutogatni, és nagyon drágán megfizeti a lehetőséget, hogy megszabaduljon kellemetlen rokonaitól. "Számítson hozzá néhány fiatal lányt, akik elfelejtették vagy nem volt lehetőségük naponta bevenni a tablettát, s a park végében lévő magányos házikóban szülik meg gyermeküket, bőkezűen megfizetett és diszkrét személyzet segítségével. Végül jobbfajta idegbajok, amelyek a házasságtörést követik általában, amit a férj néhány hetes aranykalitkával büntet; a férjek ugyanis hajlamosak azt hinni, hogy ha feleségük megcsalja őket, az csak betegségnek tulajdonítható. Röviden, Puybrun doktor kényelmesen keresi a kenyerét, s arról álmodik, hogy még jobban meggazdagszik. Pillanatnyilag jelentős tőke után kutat.

- Ezt én is gyanítottam.
- Martiné Puybrun és apja nem értették meg tökéletesen egymást. Gilbert Puybrun a tettek embere volt, és híve minden új módszernek, otthon azonban hajthatatlanul konzervatív szelleműnek mutatkozott. Azt kívánta, hogy a leánya

maradjon mellette, nagyon korán elhunyt anyja szerepét betöltendő. Ehelyett Martiné, remek középiskolai tanulmányok és kitűnő egyetemi évek után, az antropológiának szentelte magát. Mint kiváló szakembert elküldték Brazíliába; Franciaországot képviselte egy francia-mexikói-brazil vállalkozásban, amelynek az a célja, hogy egy letűnt indián civilizáció megmaradt tagjait tanulmányozza. Martiné több mint egy évig volt távol. Hazatérése után szenvedélyes veszekedései voltak édesapjával. A rossznyelvek szerint nem lehetetlen, hogy ez a folytonos civakodás okozta a szívinfarktust, amiben Blanzat kastélyának ura meghalt. Arról, hogy a kisasszonynak szerelmi kalandjai lennének, nincs tudomásunk; úgy látszik, sokkal nagyobb érdeklődéssel viseltetik az elhalt emberiség, mint az élő iránt.

- Vagyis a kisasszony egyéniség.
- Minden bizonnyal.
- így azonban az egész még érthetlenebb.
- Micsoda?
- Mindjárt megmagyarázom. Most azonban beszéljen a többiekről!
- A nagynéni, Olympe Poé'zat, az elhunyt Puybrun úr sógornője, Martiné anyai nagynénje. Hatvanöt éves, szikár, s egy kissé lóarcú. Csak onnan lehet tudni, hogy nő, hogy az van beírva a születési anyakönyvi kivonatába. Mindig a szüleitől örökölt vagyonból élt, a maradékot játéokra tékozolja. Mindene a kártya és a szivar. Valószínűleg már rég fedél se volna a feje fölött, ha a sógora magához nem veszi.
- Érdekes figura lehet.
- Mint a legtöbb vidéki különc, akinek az a legfőbb kedvtelése, hogy megbotránkoztatja a világot. No és itt van még ez a Marc Quessy nevű pasas, Nathalie Puybrun egyetlen fia, aki mást se tud, csak lumpolni.
- És miből él?
- Lényegében a felesége hozományából. Négy éve nősült, nyilvánvalóan érdekből, mert a szegény teremtéssel ugyancsak rosszul bánt a természet: csúnya kis arc, lapos mell, extra-keskeny csípő, épp az ellentéte csábító férjének, aki Bordeaux-tól Toulouse-ig és Pau-tól Montaubanig dülja-rabolja a szíveket, íme a társaság, felügyelő úr. Meg van elégedve?
- Inkább egyre kíváncsibb vagyok.

Thierry elmesélte helyettesének az előző esti incidenst, amelynek színteréül az irodája szolgált. Rate-nelle nem tudott magához térni a csodálkozástól.

- Ejha... Vajon mi lehet ebben a „zavaros”-ban?

- Éppen ezt szeretném tudni én is. És azon gondolkodom, vajon most az egyszer Alice megérzése nem vezetett-e tévútra.

Néhány nap múlva a felügyelő Cajarcból jövet áthaladt Blanzat-n, és eszébe jutott Martiné Puybrun. Gondolkodás nélkül felment a kastélyhoz, kocsiját megállította a szép, XVIII. századi rácsos kapunál, és hanyag léptekkel elindult a parkban. Már majdnem ott volt a szép régi udvarház teraszlépcsőjénél, amikor egy bokor mögül Martiné tűnt elő.

- De hisz ez Neuvic felügyelő! Azért jött, hogy letartóztasson végre valakit?

- Még nem, kisasszony... Cajarcból jövök, és ahogy áthaladtam Blanzat-n, eszembe jutott, hogy felnézek ide, és megkérdem, mi újság maguknál.

- *Igazán* nagyon kedves öntől... Vajon mindenkit felkeres, aki panaszkodik önnek, mert azt képzelem, hogy segíteni tud rajta?

- -Miért ilyen támadó?

- Mert ön is ellenem van!

- Ne beszéljen butaságokat!

- Butaság! Nagybátyám meggyőzte róla, hogy bolond vagyok, ugye, és ön készségesen elhitte, mert így nyugodtan tespedhet hivatali odújában!

Thierry válasza sem méltatta Martine-t; sarkon fordult, és távozott. Martiné Puybrun utánaszaladt.

- Bocsásson meg, de... de annyira félek, hogy... hogy már mindenkire haragszom.

..

- Meg kellene vizsgáltatnia magát egy orvossal, akiben tökéletesen megbízik. Martiné hosszan nézte, majd megszólalt:

- Hát csak ennyit tud mondani nekem... Jól van, ne is beszéljünk róla többet... de ha egyszer azt jelentik önnek, hogy végzetes baleset áldozata lettem, én figyelmeztetem, hogy gyilkosságról lesz szó!... az majd talán felrázza a tunyaságából. Isten áldja, felügyelő úr!

Neuvic nézte, amint távolodik a napfényben. Tetszett neki Martiné, és szívesen lett volna legalább a jó barátja. És ha valóban az életére törnek? Martine-nak annyiban igaza volt, hogy ha a sors úgy akarná, hogy erőszakos halállal haljon meg, ő, Thierry nehezen tudná megnyugtatni a lelkiismeretét.

A felügyelő épp beszállni készült a kocsijába, mikor valaki megszólította, elég nyersen:

- Ki maga? Nem hiszem, hogy ismerjük egymást.

Thierry hátrafordult, és sötét pejs lován ülő sovány, szögletes arcú nőt pillantott meg. Pizkosfehér haja csomókban bújt ki penészzöld lovaglósapkája alól.

Neuvicnek nem kellett túlságosan megerőltetnie a fantáziáját, hogy rájöjjön: Olympe Poé'zat-hoz van szerencséje.

- Neuvic felügyelő vagyok.

- Ó, tehát önt háborgatta múltkor az unokahúgom az ostoba képzelgéseivel!

- Hát ha ön így nevezi bizalmas közléseit.

- Úgy látom, Martiné bájai már hatottak önre.

- Már megbocsásson, asszonyom...

- Kisasszony! Ejnye, csak nem sértődik meg? Nem vagyok szomorú kedvemben, hisz megütöttem a főnyereményt !

- Tessék?

A vénkisasszony leszállt a lóról, és barátságosan karon fogta a rendőrtisztet.

- A lóversenyen! A múlt vasárnapi befutót! Nos, mit szól hozzá?

- Őszintén szólva...

- Úgy! A felügyelő úr meg van botránkozva, nem igaz? Ne féljen, vigyázok a látszatra, egy szomszéd falubeli kereskedő játszik helyettem. Adok az illemre, bármit gondoljon is rólam.
- Biztosíthatom, kisasszony...
- Cc, cc, cc! Nyilván bolondos öreglánynak tart, de . hát mit tegyek? Se férjem, se gyereke... így hát a lovaknak élek. Maga házasember?
- Igen.
- Akkor nem érthet meg engem.
- Feleségem több mint tíz éve nagybeteg.
- Ó... És miben talál vigaszt?
- Elsősorban a feleségemben, aztán a munkámban. Olympe Poé'zat egy percre elgondolkodott, mielőtt válaszolt volna.
- Maga tetszik nekem. Mi szél hozta ide?
- Puybrun kisasszonyhoz jöttem.
- Miért?
- Az a história továbbra is nyugtalanít.
- Ugyan! Múló képzelgés!
- Szeretnék megbizonyosodni róla.
- No és mire gyanakszik?
- Magam sem tudom.
- Kedves uram, nem szokásom idegenekkel megvitatni családi ügyeinket, de, ismétlem, ön szimpatikus nekem, meg hát rendőr is. Nem szeretném, ha hamis elképzelései lennének. Higgye el, hogy itt mindenki szereti Martine-t, különösen én...

Hangja szokatlanul lággyá vált.

- Berenice húgom lánya... Nagyon szerettem volna én is ilyen gyermeket, mint Martiné... Csakhogy (és itt hangja ismét cinikus és gúnyos lett, mint beszélgetésük kezdetén) - nyugodtan bevallhatom, mert bizonyára akadna valami jótét lélek, aki kötelességének tartaná, hogy elárulja, Berenice kicsit hóbortos volt... A szülésbe halt bele. Különben ebben a családban a nők nem hosszú életűek. Berenice után Nathalie következett, Róbert Quessy hitvese. Sophie, Marc felesége mindig úgy néz ki, mintha vállán hordaná az egész világ terhét, és attól félek, hogy Martiné az anyjától bizonyos elméleti fogyatékoságokat örökölt. Bizonyára nevetségesnek érzi, hogy ezt tartom egy lányról, aki olyan sikeresen végezte az egyetemet, csakhogy ahhoz másfajta intelligencia kell. Azonkívül Martiné, tanulmányai befejeztekor, még teljesen rendben volt. Csak mióta visszatért, viselkedik úgy, mintha nem volna ura cselekedeteinek.
- Ezt a véleményét Puybrun doktor is osztja.
- Valóban? Nem hallottam.
- Érdekes. Maguk között nem beszélnek soha Mar-tine-ról?
- Őszintén szólva, nem. Mindnyájunknak megvan a maga gondja-baja, és bevallom, a másikkal senki se törődik.

- Ez a közömbösség nem fér össze a szeretettel, melyet Puybrun kisasszony iránt érez.

- Kedves kis felügyelőm, ne bosszantson! Talán csak nem néz holmi Medici Katalinnak?

- Biztosíthatom, hogy eszembe se jutott ez a hasonlat.

- Na persze... Nem szerelmes ön véletlenül Mar-tine-ba?

- No de kisasszony!

- Akkor jó, mert különben szánnám magát!

- Megtudhatnám, miért?

- Mert Martiné állandóan hazudik, jobban mondva, fantáziái. Történeteket mesél magának, még hozzá olyan meggyőzően, hogy végül maga is elhiszi. Például: annak a sajnálatos incidensnek az estjén mind együtt sétáltunk az óvárosban, és Martiné egyszer csak bevallotta: „Mennyire félnék, ha egyedül lennék most!”, aztán néhány pillanat múlva a nyaka közé szedte a lábát, és elszaladt... a folytatást már ismeri.

- Poézat kisasszony, ön normálisnak tartja, hogy valakit, aki az ellenséges őstermészet közepette, civilizálatlan bennszülöttek között élt, örült rettegés fog el este, egy francia kisvárosi utcán?

- Nem, nem tartom normálisnak, hacsak az illető, aki ilyen lidércnyomástól szenved, nem elmebeteg.

- Természetesen.

- Ez a „természetesen” nagyon erőtlenül hangzik. Vagy tévedek talán?

- Nem.

- Mi bántja magát, felügyelő úr?

- Igazán kíváncsi a véleményemre?

- Kérem, mondja el!

- Úgy foglalhatnám össze, hogy ebben a dologban minden valótlanak tűnik.

- Mi az a „minden”?

- Az elmebaj, mely ily hirtelen tört volna rá az unokahúgára; a kitalált félelem; Puybrun doktor atyai szemrehányásai, amivel a feltételezett beteget illeti...

- Ha jól értem, azt szeretné tudni, hogy ki mond igazat.

- Bocsánat, kisasszony, de ennél súlyosabbra dolog: nem tudom, hogy egyáltalában valamelyikük igazat mond-e.

Alice a férjét nézte. Thierry beszámolt a blanzat-i kastélyban tett látogatásáról és a Martiné meg Olympe őszinteségét illető kételyeiről. Alice nyugtalankodott.

Úgy vélte, hogy férje nem a megszokott hidegvérrel cselekedett. Alice halkán megkérdezte:

- Thierry drágám, miért érdekel annyira ez az ügy, jóllehet hivatalosan senki nem kért fel, hogy avatkozz bele?

- Nem tudom.

- Thierry, csak nem vagy szerelmes ebbe a Martine-ba?

Neuvic döbbenetesen nézett rá, s Alice megnyugodott.

- Szerelmes? Az én koromban? Szegény drágám, nem tudod, mit beszélsz. .. Valójában inkább izgatott vagyok, és amennyire egyáltalán eligazodom ebben a dologban, bizonyos vagyok benne, hogy Martiné Puybrun csakugyan védelmet keresett a rendőrségen.

- De mi elől?

- Éppen ez a kérdés, édesem. Fantazmagóriái vagy rokonsága fondorlatai elől.

- És vajon mi a rokonok célja?

- Ha tudnám. . .

- Ha a családtagok nem kedvelik egymást, Thierry, ennek szinte mindig egy az oka.

- A pénz?

-Az.

Neuvic felállt a felesége ágyáról, ahol eddig ült, és elkezdett fel-alá járkálni a szobában.

- Amint megjegyezted, Alice, nincs semmilyen hivatalos okom, hogy foglalkozzam a Martiné Puybrun-fé-le kalanddal, és nem tudom, milyen címen mehetnék el a közjegyzőhöz, aki az elhunyt Gilbert Puybrun végrendeletét megfogalmazta. Te mihez kezdenél a helyemben?

- Ha a helyedben lennék, drágám, én nem tennék már semmit ebben az ügyben, de mivel úgysem hallgatsz rám, a legegyszerűbb az lenne, ha megtudnád, hogy ez a Martiné Puybrun, aki ennyire érdekel, vajon beteg-e vagy sem. Beszéltél a nagynénjével. Látogasd meg a nagybátyját, a sógornőjét és az unokabátyját, vagyis mindenkit, aki vele volt azon a bizonyos estén. Majd eldöntöd, hogy mit kell tenned, ha már kialakult a véleményed.

- Doktor úr, magánemberként kerestem fel önt.

- Talán betegnek érzi magát?

- Szerencsére nem, de ha beteg volnék, ilyen klinikán szeretném magamat kezeltetni, mint az öné.

- Köszönöm.

Martial Puybrun láthatóan örült a hízelgő véleménynek. Közvetlenebb lett.

- Látja, felügyelő úr, ez a ház az életem főműve. Azt szeretném, ha általa rám emlékeznének egy kicsit. De ön aligha azért jött, hogy az én ábrándjaimat hallgassa.

- Az unokahúgáról szeretnék beszélni önnel.

- Martine-ról? Mit csinált már megint?

- Semmi különösét. De bevallom, nyugtalan vagyok a látogatása óta... Egyszóval arra kérem, mondja meg, ha az orvosi titoktartás nem tiltja, vajon Puybrun kisasszony nem szenved-e értelmi fogyatékoságban, ami megmagyarázná viselkedését, melyet ön, ugyebár, különösnek tart.

- Az orvosi titoktartás nem kötelez, felügyelő úr, mivel Martiné nem a betegem és nem áll a kezelésem alatt.

- Tehát?

- Kétségtelen, hogy Latin-Amerikából való hazatérése óta unokahúgom nem a régi... Talán az éghajlat hatott rá erősebben, mint fizikai állapota alapján gyanítani lehetne? Vagy apja hirtelen halála bomlasztotta tovább amúgy is beteg elméjét?
- Annyira' ragaszkodott édesapjához?
- Én nem is gondoltam volna, de hát úgy látszik, mégis... Igaz, hogy komoly veszekedések voltak közte és a bátyám között, aki soha nem bocsátotta meg, az ő szavaival élve, Martiné „árulását”.
- És mit értett ezen?
- Csapongó kedvét és független, fiús természetét, amelytől Gilbert irtózott. A lelke mélyén tulajdonképpen számos ok miatt megvetette a nőket, merthogy egytől egyig álnokok, de... ebből aztán dogmát csinált. Lányának szellemi sikerét megmerevedett elvei elleni kihívásnak érezte. Gilbert azt szerette volna, ha Martiné megelégszik azzal, hogy ő Blanzat úrnője.
- De vajon most, hogy édesapja elhunyt, miért van halálfélelme az unokahúgának?
- Azt hiszem, büntudatot érez. Nem volt itt, mikor apja meghalt, s azt gondolja, hogy ő sietette a halálát, és ettől már csak egy lépés, hogy felelősnek *érezze* magát érte, és hogy meggyőzze magát: szándékosan ölte meg apját. És félek, hogy Martiné már meg is tette ezt a lépést, vagy hamarosan megteszi.
- De doktor úr, elegendő ok ez arra, hogy valaki megháborodjon?
- Be kell vallanom valamit, de kérem, tekintse bizalmas közlésnek: Martiné anyja nem volt teljesen kiegyensúlyozott. Lidércnyomásos hallucinációi voltak, s kiáltozása felébresztett bennünket éjjelente. Napközben kimerült volt és mély melankóliában szenvedett. Mindnyájan megsirattuk, amikor gyermekágyban meghalt, mert nagyon szerettük őt, szelídségéért, kedvességéért.
- És ön attól tart, hogy Puybrun kisasszony örökölte az anyjától. ..
- Attól tartok, felügyelő úr...

Hazafelé menet Puybrun doktor klinikájáról, a Dél-pech utca elején Thierry helyettesével, Ratenelle-lel találkozott. Együtt mentek vissza a Gambetta körútra, hogy megvegyék a párizsi lapokat. Thierry épp legutóbbi lépéseiről számolt be, mikor Ratenelle meglökte a könyökét, és ezt suttopta:

- Az a fiatal nő, aki előttünk megy, Martiné Puybrun sógornője: Sophie Quessy. A felügyelő nem vesztegette az időt, hogy ürügyet keressen, hanem azon nyomban ráköszönt Quessy-nére.
  - Bocsásson meg, asszonyom, hogy zavarom... Neuvic felügyelő vagyok. Megkérhetem, hogy szenteljen nekem néhány percet, ha nem siet túlságosan?
  - De uram...
- A szomorú szemű, jelentéktelen kis nő, akit nem szoktak megszólítani az utcán, nem tudta, mit feleljen.
- A sógornőjéről, Martiné Puybruhról szeretnék beszélni önnel.
  - Martine-ról?
  - Nagyon hálás lennék önnek.

- Hát akkor...

Félénk volt, de nem ijedt. Bátortalan kis nő, aki életében nem beszélt rendőrrel. Az irodába érve Thierry megnyugtatta:

- Ismétlem, asszonyom, csupán baráti megbeszélésről van szó... Ha megelégsz a kérdezősködésemre, nyugodtan menjen el. Nem titkolom, hogy... nos, unokahúga múltkori csöppet sem köznapi viselkedése éppannyira meglep, mint amennyire nyugtalanít. Ön tud a dologról, hisz együtt volt Martine-nal. Gondolom, Puybrun doktor elmondta önnek, mit mesélt nekem Martiné.

- Igen... és én nem értem...

- Mit nem ért, asszonyom?

- Hogy Martiné ilyen ostobaságokat adott elő önnek!

- Pedig őszintének látszott, amikor azt mondta nekem, hogy maguk mind haragszanak rá.

- Hihetetlen! Hiszen tudja, mennyire szeretjük, s milyen büszkék vagyunk rá!

- Senki sem ellenséges vele a kastélyban?

- Épp ellenkezőleg! Bármelyikünk kitenné a lelkét érte.

- És az az incidens az óvárosban?

- Szó nélkül, magyarázat nélkül elfutott. Először azt hittük, játszik. Azután, mikor láttuk, hogy nem tér vissza hozzánk, megpróbáltuk utolérni, s nagybátyám így találta meg az ön irodájában.

- Mi lehet ennek a hóbotos viselkedésnek a magyarázata?

- Fogalmam sincs róla.

- Nem vette észre, hogy az unokahúgán egy idő óta elmezavarjelei mutatkoznak? Sophie habozva válaszolt:

- Nyugtalanít minket, valóban... Nem az a komoly, józan lány, akinek eddig ismertük. Azt hiszem, apja halála jobban lesújtotta, mint gondoltuk.

Neuovic mindennapos beszámolóját így foglalta össze feleségének:

- Látod, Alice, én is beleestem a képzelődés kelepcéjébe, amitől minden rendőr tart. Beállít egy beteg, mindenféle kitalált históriát ad elő, s én azon nyomban abszurd feltevésekbe bocsátkozom... talán az iroda csendje, az éjszaka az oka, hogy fogékony voltam a szerencsétlen lány meséjére. . .

- Csinos ez a Martiné?

- Igen, elég csinos.

- Nos, akkor ez is közrejátszott, hogy egyszerre magadévá tetted az ügyét.

Thierry nem merte bevallani magának, hogy kissé meggondolatlanul cselekedett, amikor készpénznek vette Martiné kusza elbeszélését. Kellemes idő lévén, elhatározta, hogy mielőtt megvacsorázna a Taverne-ben, végigjárja azt az utat, amit a Puybrun család az incidens estéjén megtett. A Gambetta körúton elment az Étienne utcáig, majd hamarosan befordult a Casta-nié utcába, onnan a Temple utcába, a Nationale utcába, elhaladt a Munkaközvetítő Iroda mellett, befordult a keskeny Mascoutou utcába, aztán végigment a Lastié utcán. Megpróbálta átélni, amit egy fáradt elme érezhet a múlt díszletei között, a kapualjakban leselkedő

árnyak láttán, a lidércek gondolatára, amelyek a sötét sikátorok bejáratánál rohanják meg az embert. A felügyelő azonban annyira ismerte és szerette Ca-hors óvárosát, hogy a legcsekélyebb szorongást sem érezte. Csalódottan lépett be a „Taverne” ajtaján, ahol barátja, Pierre Escorbiac már várta.

- Rosszkedvűnek látszik. Csak nincs valami baj?

- Sehogy sem sikerült megijednem.

- Hogyhogy?

Thierryt mulattatta a vendéglős elképedt ábrázata.

- Tudom, hogy ez bután hangzik, de egyszer majd megmagyarázom... Most inkább beszéljünk a gasztronómiáról... Szívesen bolondoznék egyet, s megkérném magát, csupán azért, hogy bosszantsam egy kicsit, hogy készítse el nekem azt a nyárson sült húst, amelynek csak maga tudja a titkát, s közben én megkóstolom a quercy gyümölcstortát.

- Ó, tehát ma *este fiesta* lesz?

- Igen, valóban ünnepek, mégpedig azt, hogy visszatérek a férfikorba.

Escorbiac dörmögve szidta azokat, akik agyafúrtnak képzelik magukat, holott végeredményben csak kissé bogarasabbak az átlagnál, s közben visszatért tűzhelyéhez, hogy elkészítse a megrendelt sült húst, ami rendkívüli ügyességet igényel, tekintve, hogy olyan különböző alapanyagok kellenek *hozzá*, mint a bélszín, az egészen friss libamáj és a szarvasgomba, s így a művelet meglepő bonyodalmakhoz vezet, már ami a sütés idejét illeti.

Hermine Escorbiac a felügyelő asztalára tett egy üveg cahors-i bort, mely egyenesen Croix de Fay-i kis birtokukról származott, ami Bélaye környékén, a „Gallok Sírjái”-nak nevezett hely mellett található.

Thierry nagyon kedvelte Hermine-t, meghatotta a ragaszkodása. Tudta, hogy mindig számíthat rá Alice-szal kapcsolatban; Hermine mindig meglátogatja, amikor csak akad néhány percnyi szabad ideje.

- Úgy látom, ma kirúgunk a hámból, igaz?

Thierry mindig megvidámodott, ha meghallotta a nevető képű, fekete hajú cadurci asszony beszédét. Hangja a Pireneusok-beli hegyi patak vágatását idézte föl, mely a magával sodort kavicsokon ugrándozik, s szavaiban egy boldog - mert változatlanul a szülőföldben gyökerező - élet egyszerű és kitartó örömeire érezhet, aki hallgatja. Neuvic számára szép *este* ígérkezett; pihentetőbb, mint a bonyolult fiatal lányok elméjét izgató fantazmagóriák.

A felügyelőnek már eszébe sem jutott Martiné Puy-brun - legalábbis ő azt hitte -, amikor, vagy két hét múlva, Langlois jelentette, hogy a múltkori „hibbant” lány kíván vele beszélni. Neuvic először nem akarta fogadni, de bármit hitt is, Martiné alakja, amint rémülten gubbaszt a fotelban, az íróasztal előtt, még mindig a szeme előtt lebegett. Szégyenkezve bár, de be kellett vallania magának, hogy állandóan kísérti, és nem merte végiggondolni, hogy vajon Alice-nak igaza volt-e vagy sem, amikor arra célzott, hogy Puybrun kisasszony szépsége nagy hatással volt a férjére.

- Jól van... Úgysem tudunk megszabadulni tőle, akár meg is tudhatjuk, mit akar.

- Értettem, felügyelő úr.

A belépő nő egyáltalán nem hasonlított arra a hóbortos lányra, akivel a felügyelő megismerkedett. Mar-tine Puybrun láthatólag tökéletesen ura volt magának.

- Azért jöttem, felügyelő úr, hogy bocsánatot kérjek a múltkori szomorú jelenetért, amit önnek rendeztem.

- Kérem, ne is beszéljünk róla, kisasszony! Mindnyájunknak lehetnek rossz napjai.

- Mert ön, természetesen, nem hitt nekem, ugye?

- Hinnem kellett volna?

- És, megint csak természetesen, az én állítólagos elmebajomról szóló mesét viszont elhitte a családnak, ugye?

- Kissé zavarba hoz, kisasszony. Mindenesetre afelől biztosíthatom, hogy mind nagybátyja, mind nagynénje, mind sógornője nagy szeretettel viseltetnek maga iránt, s ez abban nyilvánul meg, hogy...

- Engedje meg, felügyelő úr, hogy megmutassam önnek szeretetük egyik megnyilvánulási formáját.

- Tessék?

Válasz helyett Martiné kivett a kezében lévő papírzacskóból egy fécántollal ékesített, zöld nemezkalapot, és letette a meglepett felügyelő íróasztalára.

- Hát ez meg micsoda?

- Nézze meg ezt a kalapot, felügyelő úr!

A kalap teteje át volt lyukasztva. Thierry gépiesen átdugta az ujját a szokatlan nyíláson, látogatója pedig bőségesebb magyarázattal szolgált:

- 2-es özsörét... Nagyobbfajta állatokat ölnek ilyenel, igaz?

- Igaz.

- Énrajtam volt ez a kalap, felügyelő úr, amikor a blanzat-i parkban sétáltam.

- Szóval rálöttek magára.

- Alighanem, nem gondolja?

- De, lehet... de akkor miért nem találták el?

- Mert csak meg akartak ijeszteni.

- Nagyon veszélyes dolog! Kiváló lövésznek kell lennie és nagy önuralommal rendelkeznie annak, aki...

- Nagybátyám tavaly harmadik díjat nyert a biar-ritzi agyaggalamb-lövészetben...

Nagynéném a környék legkiválóbb lövésze... Marc részt vett a könnyűfegyveresek 12 és 50 méteres bajnokságának selejtezőjén. Csak szegény Sophie nem tudna puskát venni a kezébe, nem tudná, melyik végénél fogja meg. Thierry hallgatta Martine-t, és közben az arcát fürkészte. A lány fesztelenül beszélt, mintha már nem is arról a bizonyos kalandról volna szó.

- Kisasszony, túlságosan könnyedén fogja fel ezt az incidenst, nem gondolja?

- Reznált vagyok, felügyelő úr. Mivel senki sem akar hinni nekem, senki sem fog megvédeni, nincs tehát más választásom, mint hogy várjam a percet, amikor majd elküldenek a másvilágra, apámhoz.

- Ha így látja, minek köszönhetem a látogatását?

- Annak, hogy be akartam bizonyítani önnek: nem vagyok bolond, és nem én találom ki a rám leselkedő veszedelmeket.
- S vajon nem maga lőtte át a kalapját?
- Hacsak nem tételezi fel, hogy elment az eszem, mi okom volna ilyesmire?
- Be akarja bizonyítani nekem, hogy rokonai valóban mesterkednek maga ellen.
- Milyen célból?
- Hogy a védelmembe vegyem.
- És ha csak kitalálom az egészet, akkor mi ellen? Thierry az ajkába harapott. Akár bolond a kisasszony, akár nem, azt meg kell hagyni, hogy világosan és logikusan érvel. A felügyelő ellentámadásba menekült.
- Most én kérdezek: vajon mire lenne jó ez a cselszövés, ez az összeesküvés?
- Hogy bizonyítsák mindenki előtt: megbolondultam.
- Tudatában van annak, hogy milyen súlyos vádat emel a rokonai ellen?
- Tökéletesen.
- De hát minden bűncselekménynek van célja, itt pedig bűncselekményről van szó, hiszen a lövész meg is ölhetné magát.
- Felügyelő úr már biztosan tud róla, hogy voltak bizonyos nézeteltéréseink apámmal. Nagyon hasonló volt a jellemünk. Egyformán önfejűek voltunk. Azért ő szeretett engem, és én is szerettem őt, de engedni egyikünk sem akart. Apám meg volt győződve róla, hogy elrontom az életem, vagyis nem olyan életformát választok, amilyent ő szánt nekem, s abban is biztos volt, hogy mindenféle különcségre képes vagyok, végrendeletében ezért úgy rendelkezett, hogy huszonöt éves koromig ne kaphassam meg az örökségemet. Addig a családi tanács kezeli a vagyonomat, a közjegyző közreműködésével. *Hozzá* kell tennem, hogy abban az esetben, ha a huszonötödik életévem betöltése előtt férjhez megyek, vagy ha cselekvőképtelenné nyilvánítanak, a családi tanács halálomig kezeli a vagyonomat, s azután szétosztják majd maguk között az örökséget. Tudja meg azt is, hogy apám vagyonának legnagyobb része Svájcban van (s erről a közjegyző nem tud), és távollétemben csak a nagybátyámnak van joga *hozzá*, hogy kinyitassa a széfet, amiben a vagyont őrzik.
- S azt gondolja, meg akarják ölni, hogy megkaparintsák a vagyonát?
- Gondolom, azért gyilkosságra nem vetemednek ezek a derék nyárspolgárok, és mivel férjhez adni nehéz lenne akaratom ellenére, nem marad más hátra, mint hogy megpróbálnak cselekvőképtelenné nyilváníttatni elmezavar címén, ami egyrészt alaptalan rettegésben fejeződik ki, s majd kimódolják, hogy minél több komoly ember, köztük ön is, felügyelő úr, a tanúja legyen, másrészt örült tetteikben, például hogy belelövök a saját kalapomba, amint az imént ön fel is tételezte.
- Nos, tehát panaszt tesz, kisasszony?
- Ki ellen?
- Ismeretlen tettes ellen, gyilkossági kísérlet vádjával.
- Jó.

- Ratenelle felügyelő jegyzőkönyvbe veszi majd a panaszát, de nem garantálhatom, hogy az ügyész úr megindítja a vizsgálatot. A lövés, mely átlukasztotta a kalapot, lehet meggondolatlanság, ügyetlenség, sőt a véletlen műve is.

Puybrun kisasszony felállt.

- Várjuk ki tehát a halálomat. A hullám talán majd elég hathatósan támogatja az ön kérését a vizsgálat megindítására.

- Hallja, kisasszony, most menjen, és írja meg a kérelmét. Ki az ügyvédje?

- Vertuzey ügyvéd úr, a Thermes utcában.

- Délután felkeresem, utána kimegyek magukhoz Blanzat-ba, és eldöntjük, mi a teendő.

- Várom.

Thierry behívta Ratenelle felügyelőt, és a gondjaira bízta Martine-t.

Vertuzey ügyvéd úrban megvolt a régi jogászok komolysága, ünnepélyessége, sőt szigorúsága is. Látszott, hogy dolgozószobája falai között a legkényesebb és legsúlyosabb következményekkel járó titkok is nyugodtan alhatnak, az ismeretlenség homályában. Vertuzey ritka hajú, hideg szemű, ősz férfi volt, tekintetét a szemüveg még fagyosabbá tette. A felügyelőt hallgatta, aki látogatásának okáról beszélt. Amikor befejezte mondókáját, az ügyvéd megdörzsölte kezét, mint aki kezet mos. »

- Ha jól értettem, azt kívánja, hogy erősítsem meg valamilyen formában Puybrun kisasszony szavait apja végrendeletének tartalmára vonatkozóan.

- Pontosán ezt kérem, ügyvéd úr.

- Gondolom, nyomós okai vannak rá, hogy ilyen kérdéssel fordul hozzám.

- A legfőbb közülük: szeretném tudni, Puybrun kisasszony igazat mond-e.

- Ebben az esetben megnyugtathatom: a kisasszony a színtiszta igazat mondja.

- Engedje meg, hogy szigorúan négy szemközt és teljes titoktartásának reményében csodálatomat fejezzem ki a végrendelet ilyen feltételei miatt.

- Puybrun úr sosem heverte ki fiatal feleségének elvesztését. Az volt a leghőbb vágya, hogy a blanzat-i kastélynak újra legyen úrnője, hogy leánya édesanyja helyébe lépjen.

- De hisz ott volt a sógornője. Az ügyvéd elmosolyodott.

- Ismeri ön Poizat kisasszonyt?

- Ismerem.

- Nos, akkor nem kell bővebb magyarázattal szolgálnom ... Tudja, alapjában véve Puybrun úr embergyűlölő volt, de vagy maga sem tudta, vagy nem akarta bevallani magának. Egoista volt: nem akarta megérteni, hogy lányának más vágya is lehet, mint az, hogy az anyja szerepét betöltse mellette. Minden vitájuknak ez volt az eredendő oka. Azért azt nem tiltotta meg, hogy lánya egyetemre menjen, és Martiné kitűnően végezte tanulmányait. Puybrun úr ezzel a bonyolult végrendelettel kárpótolta magát.

- Ez a végrendelet veszedelmes vágyakat ébreszthet.

- Természetesen, ha nem Puybrunékról volna szó.
- Hogy lehet az, hogy a Puybrun család minden tagja Blanzat-ban él?
- Először is, nagyon kellemes ott élni, aztán meg ilyen épületbe sok lakó kell, hogy ne legyen kietlen, végül pedig a végrendelet miatt.

A felügyelő megállt Blanzat kastélya előtt, és szemügyre vette a Puybrun család lakhelyét, amelyet a lenyugvó nap természetfölötti fénnel övezett. Lehetséges-e, hogy ebben a csodás nyugalomban, melyet mintha semmi sem zavarhatna meg, bűncselekmény - még hozzá a legsúlyosabb bűncselekmény - készülődik? Thierry a parkon át a kastély bejárata felé vette útját, de nem a nagy fasor mentén haladt, hanem oldalról közeledett célja felé, hogy minél tovább észrevétlen maradjon. Meg akarta lepni a kastély lakóit, hogy végre természetes énjüket is megismerhesse. Odaért a teraszhoz, a külső lépcsőn ment fel, elkerülve a szalon üvegajtóját, s bepillantott a legközelebbi ablakon, közben azért fohászkozva, hogy senki se érje rajta ezen a csöppet sem dicsőséges cselekedeten. Együtt volt a család. Martiné olvasott, nagynénje valószínűleg keresztretjtvényt fejtett, Sophie hímzett, Marc fegyvert tisztogatott nagy gondosan, az orvos pedig folyóiratokat nézegetett. A jelenet békés, polgári hangulatot árasztott. Neuvic mégis észrevette, hogy Martiné gyors pillantásokat vet rokonaira. A felügyelő ebből arra következtetett, hogy a lány nem nyugodott meg. Vajon van-e oka aggodalomra?

Visszament a kertbe, és most már rejtőzködés nélkül előről ment fel a teraszra, a széles lépcsőn. Bizonyára észrevették, mert kinyílt az üvegajtó.

- Ön az, felügyelő úr? - Sophie állt az ajtóban.
- Jó estét kívánok, asszonyom.
- Csak egyikünkhöz jött?
- Nem, mindannyiukkal szeretnék beszélni.
- Akkor tessék, fáradjon be.

Thierry követte Quessynét a szalonba; Marc és a doktor felálltak, hogy üdvözöljék. A fogadtatás rendkívül hűvös volt, de a felügyelő már megszokta, hogy a szakmájabeliek iránt általában leplezett haraggal viseltetnek. A doktor rideg hangon fejezte ki csodálkozását a késői látogatás miatt. Thierry azt válaszolta, hogy az igazságszolgáltatás nem ismer munkaidőt.

- Nem világos számomra, hogy mi dolga nálunk az igazságszolgáltatásnak.
- Azért jöttem, hogy megmondjam, uram.

A felügyelő ránézett a jóképű fiatalemberre, aki Puybrun doktorral a ház férfilakosságát alkotta.

- Marc Quessy úr, ugyebár? Neuvic felügyelő vagyok. Nem, kérem, ne mondja, hogy nagyon örül... Tiszteletem, Poézat kisasszony... Puybrun kisasszony, megtettem az első lépéseket abban a dologban, amit megígértem magának. Ezért vagyok most itt.

Martiné az ajkát harapdálta, hogy levezesse idegességét. A doktor, hogy áthidalja a zavart, megszólalt:

- Bevallom, nem értem teljesen önt; a legegyszerűbb talán az volna, ha most mindjárt megmagyarázná nekünk.

- Amint hellyel kínál, doktor úr.

- Bocsásson meg.

Thierry úgy helyezkedett el, hogy mindenki a szeme előtt legyen.

- Hölgyeim és uraim, nem zavarnám önöket ebben a pillanatban, ha a múlt hét egyik estéjén Puybrun kisasszony nem toppant volna be olyan feldúltan az irodámba.

A doktor félbeszakította a felügyelőt.

- Azt hittem, az az ügy már rég elrendeződött.

- Semmi sem rendeződik el addig, doktor úr, amíg az igazság ki nem derül.

- Tehát kételkedik a szavamban?

- Az én szakmámban az adott szó nem bizonyíték, és nem érv. Összegezve: Puybrun kisasszony általam egyelőre ismeretlen okból meg van győződve róla, hogy meg akarják rémíteni. Ön, doktor úr, és mások is, azt állítják, hogy a panaszos nincs képességeinek tökéletes birtokában.

Puybrun felugrott karosszékéből.

- Ehhez nincs joga! Az orvosi titoktartás...

- Önnel kapcsolatban talán kötelezne, de ez nem vonatkozik Poézaí kisasszonyra, aki hasonló véleményen volt, mint ön.

A vénkisasszony nyerítéshez hasonló nevetést hallatott.

- Hát így aztán, felügyelő úr, csakugyan szorosabbra fűzi kapcsolatunkat, és még kellemesebbé teszi a ház hangulatát!

Marc Quessy közbe akart lépni.

- Engedje meg, felügyelő úr...

- Nem, uram, nem engedem meg. Ma reggel a parkban valaki rálőtt Puybrun kisasszonyra, és a golyó a kalapját érte.

A rokonok hitetlenkedve néztek egymásra. Azután a doktor az unokahúgához fordult:

- De hát Martiné, mondd meg ennek a rendőrnek, hogy ostobaság az egész! Hogy itt soha senki nem akart ártani neked!

- De igen, Martial bácsi. Valaki azt szeretné, ha elmeagyógyintézetbe zárnának, vagy valahogy eltennének láb alól...

- Szegény kicsikém... De hát milyen célból?

- Hogy kiforgasson az örökségemből!

Rövid csönd támadt. Sophie sírva fakadt, Olympe pedig cigarettára gyújtott, és összegezte mindannyiuk véleményét:

- Nem állíthatjuk, hogy túlságosan jó véleménnyel vagy rólunk.

- Valamennyiüknek a pénzemre fáj a foguk. Magának, nénikém, azért, mert sohasem volt pénze, és sovány járadékát hazardjátéokra tékozolja. Neked, Marc, azért, mert most, hogy nagyjából felélted Sophie vagyont, a csőd szélén állsz, magának pedig, Martial bácsi, azért, mert túl sok pénzt költött a klinika felépítésére, és most nem tudja kifizetni az adósságát!

A doktor vállat vont.

- S az egyetlen mód erre az lenne, hogy meggyilkolom az unokahúgomat?

Marc csak annyit jegyzett meg:

- Ocsmányságokat beszélsz, Martiné, s ráadásul Sophie előtt...

Puybrun kisasszony felpattant, s kiment a szobából. Puybrun a felügyelőhöz fordult:

- Nos, meg van elégedve, felügyelő úr?

- Nekem nem kell elégedettnek vagy elégedetlennek lennem. A kötelességemet kell teljesítenem. Teljesítem, s ennyivel be is érem.

- De hát az istenért, miféle kötelességét?

- Puybrun kisasszony felkért, hogy indítsak vizsgálatot ismeretlen tettes ellen gyilkossági kísérlet vádjával. Szerettem volna önökkel tudatni ezt, mielőtt az ügyészségre megyek.

- Tehát nem fogja fel, hogy az unokahúgom beteg?

- A kisasszony nagyon is világos vádakot emelt.

- Olyan elme fantazmagóriái ezek, amely nemsokára teljesen megzavarodik, ha nem kezelik!

Marc odafordult a felügyelőhöz:

- Bocsásson meg, de itt az ideje, hogy megetessem a kutyáimat, és - akár hiszi, akár nem - ez számomra sokkal fontosabb, mint unokahúgom zagyválása, akinek agyát, úgy látszik, túlságosan felhevítette a trópusi nap.

Marc kezét sem nyújtva a felügyelőnek, kiment. Sophie megerősítette, hogy mindig is a férje törődött az állatok etetésével. Thierry nem hagyta, hogy a szó elterelődjék a lényegről.

- Mindez nagyon megható, de ahelyett, hogy szokásaikról tudósítanának, szeretném, ha megmagyaráznák: hogyan történhetett ilyesmi?

És a karosszékek között álló kerek asztalkára tette az átlukasztott kalapot.

Sophie a kezébe vette, megnézte, és felsóhajtott:

- Istenem. ..

A nagynéni felállt.

- Bocsásson meg, felügyelő úr, de nem segíthetek a nyomozásban. Arról azonban biztosíthatom önt, hogy nem szokásom családtagjaim iránti érzelmeimet lövöldözéssel kinyilvánítani. Most itt hagyom önöket, intézkednem kell a vacsorával kapcsolatban, melyre nem hívom meg, hisz ön is sejti, hogy unokahúgom vádaskodása után a hangulat nem lesz a legkellemesebb. A vénkisasszony halkán becsukta maga mögött az ajtót. Thierry gúnyosan fordult Puybrunhoz:

- Ön marad tehát utolsónak itt, doktor?

- Nem hiszem. Ilyenkor szoktam esténként felhívni a klinikát telefonon. Először a valóság, utána a költészet, ha megengedi.

- Kérem, csak tessék. Egyébként találkozunk még.

- Megsértődik, felügyelő úr, ha azt mondom, hogy ehhez nem ragaszkodom különösebben?

- A rendőrök soha nem sértődnek meg, doktor úr, és addig alkalmatlankodnak, amíg kielégítő választ nem kapnak. Nos, a mielőbbi viszontlátásra.

Az orvos, Maréhoz hasonlóan, szintén kézfogás nélkül távozott. Thierry rámosolygott Sophie-ra.

- Nos, magunkra maradtunk, asszonyom.

- Nem hiszem hogy fontos dolgokat közölhetnék önnel.

- Hátha mégis. Például, megmondhatná nekem, hogy rokonai miért viselkednek ilyen udvariatlanul velem?

- Talán mert attól tartanak, hogy a nálunk tett látogatásai kitudódnak, és csorba esik a jó hírükön.

- Asszonyom őszintén mondja meg: hiszi ön, hogy sógornőjének, ha bolondnak éppen nem is bolond, megbillent a lelki egyensúlya?

- Szó sincs róla!

- Tehát ön nem osztja rokonai véleményét?

- Nem. Jobban ismerem Martine-t, mint ők.

- Így tehát elismeri, hogy Martine-nak igaza van, amikor azt állítja, hogy az életére törtek?

Sophie habozott.

- Nem... az lehetetlen...

- Pedig választani kell: vagy Puybrun kisasszony...

Rémült sikoly harsant fel a parkbői, a felügyelő Martiné hangját vélte benne felismerni. Thierry lerohant a lépcsőn, Sophie utána.

Blanzat parkját rohanás zaja verte fel. Mindenfelől siettek segíteni annak, aki kiáltott. Sophie nem tudott lépést tartani a felügyelővel, akit a nyöszörgés kalauzolt, s elsőként fedezte fel Martiné Puybrunt. A lány a földön feküdt, és görcsösen szorongatta a nyakát szorító kötelet, mely még több méteren keresztül kígyózott a földön. A fiatal lányt lasszóval kapták el, és a nyomok a földön azt mutatták, hogy öt-hat méternyit vonszolták. Még szerencse, hogy Martiné ösztönösen belekapaszkodott a vállára hulló hurokba, még mielőtt megszorították, különben már nem élne.

Thierry letérdelt a fiatal lány mellé; szokatlanul feldúlta a látvány jobban, mint a napi hírek vagy az általa tanulmányozott bűntények bármelyik áldozata valaha is. Sophie lélekszakadva ért oda.

- Meghalt ? Thierry a fejét rázta.

- Szerencsére nem.

Azután Marc érkezett meg, majd az orvos, utána egy szolgáló, és végül Poézat kisasszony. Neuvicet hamarosan kiáltozás, átkozódás, kérdezősködés lármája vette körül, a zaj csak akkor ült el, amikor az orvos az unokahúgát vizsgálta.

Mindenki csendben maradt, miközben a szívét hallgatta. Amikor a doktor felállt, megkönnyebbülés látszott az arcán.

- Nem súlyos... Néhány órán belül teljesen jól lesz... Csupán a toroka fog még fájni négy-öt napig... Felügyelő úr, bevallom, most már egyáltalán nem értem, mi történik itt...

- Nem tudja, vagy nem akarja megérteni?
- Már nem is tudom...
- Nos, doktor úr, nekem megvan az az előnyöm, hogy tudom, mit tegyek. Felkeresem az ügyész urat, és Puybrun kisasszony panaszának megfelelően felkérem, hogy indítson vizsgálatot ismeretlen tettes ellen többszörös gyilkossági kísérlet gyanújával.

MÁSODIK FEJEZET

Mielőtt az ügyész válaszra nyithatta volna a száját, Thierry már tudta, hogy nem sikerült meggyőznie. Conches ügyész úr, a puritán bíró, Cahors-ban töltötte kifogástalan, de jelentéktelen pályafutásának utolsó éveit. Becsületes és színtelen ember volt, egész életében óvakodott a botrányos ügyektől, és várva várta a nyugdíjas éveket, amelyeket majd a hitvese közepszerűségébe belesavanyodott felesége mellett élhet le. Míg Neuvic az indokokat sorolta, amelyek Puybrun kisasszonyt arra készítették, hogy feljelentést tegyen ismeretlen tettes ellen, az ügyész az írómappáján dobolt ujjaival.

- Először is, engedje meg, felügyelő úr, hogy kifejezzem csodálkozásomat. Régóta ismerem és becsülöm önt. Lelkiismeretes, kötelességtudó tisztviselőnek tartom. Egyszóval, azt tartom, hogy a fiatalok példaképe lehet....
- Köszönöm, ügyész úr.
- ... És éppen ezért nem értem a mai viselkedését! De...
- Ugyan, felügyelő úr! Az ön tapasztalatával! Szavamra mondom, ha szándékosan nevetségessé akarna tenni bennünket, akkor se tehetne mást!
- Biztosíthatom, hogy. . .
- Tudom, milyen nehéz az embernek megőriznie a hidegvérét és a józanságát, ha egy csinos nő a bizalmába fogadja, de azt hittem volna magáról, felügyelő úr, hogy jobban fel van vértézve az effajta gyengeségek ellen. Thierry halántékában lüktetni kezdett a vér.
- Ügyész úr, úgy gondolom, némi magyarázat...
- Ugyan, barátom, ne mondja azt, hogy nem ismeri a Puybrun családot!
- Annyit tudok róluk, amennyit a többi cahors-i.
- És csakugyan hadat akar üzeni nekik?
- Úgy gondolom, ügyész úr, nem vagyunk kötelesek ...
- No-no-no! Csak ne hozakodjék nekem itt elő a törvény előtti egyenlőséggel. Mindenki számára egyenlő, ez természetes! Csak a megközelítési módok különbözőek : s ön nem bánhat úgy Puybrunékkal, mintha csövesek vagy mezőgazdasági vándormunkások lennének.
- Miért nem?
- Nagyon lekötelezne, felügyelő úr, ha nem nézne hülyének, és nem játszana az ártatlan kezdőt. Ha támadást indítanék a Puybrun család ellen, *primo* hatalmas botrányt robbantanék ki, *secundo* nem garantálhatnám, hogy ép bőrrel megússzuk, akár maga, akár én. Lehet, hogy maga szeretne mártír lenni, de én nem.

- Emlékeztetnem kell, hogy kis híján tanúja voltam a Martiné Puybrun elleni gyilkossági kísérletnek.
- Kis híján, felügyelő úr... kis híján, csakhogy ez a „kis híján” jelzi vagy kellene hogy jelezze önnek, hogy nem teljesen bizonyos benne.
- Értem... Tehát ne tegyek semmit?
- Mindenesetre minél kevesebbet. Puybrun kisasszonyt nem lehet megakadályozni benne, hogy feljelentést tegyen, igaz? Indítson tehát nyomozást ismeretlen tettes ellen, de óvatosan, felügyelő úr. Hogy a kedvében járjak, megbízom Chénebourg urat, segítsen magának.
- Ha sikerül felébresztenie! Conches úr elmosolyodott.
- Valóban, nagyra becsült kollégánk felettébb hajlamos a szundikálásra. . . Nos, legalább nem gördít akadályokat maga elé.
- És nem követel tőlem eredményeket.
- Örömmel tapasztalom, hogy megértjük egymást.
- Pedig nem is vagyunk egy véleményen. Az ügyész leintette.
- Azt már nem is kívánom.
- És ha véletlenül...
- Nos?
- Puybrun kisasszonyt újabb támadás éri és meghal?
- Nagyon élénk a fantáziája, felügyelő úr. Mégis, ha ez megnyugtatja, van egy nagyon egyszerű módja az igazság megismerésének.
- Nagyon boldogan alkalmaznám!
- Beszélje rá védencét, hogy vizsgáltsa meg magát egy elmeorvosossal, akit mi ajánlunk neki, és ha épeszűnek nyilvánítják, akkor majd cselekszünk!
- Sajnos nem hinném, hogy Puybrun kisasszony hajlandó lenne rá.
- Azt elhiszem. A viszontlátásra, felügyelő úr.

Alice nézte a férjét, amint körbejár a szobában. Annyira gondterheltenek látszott, hogy Alice úgy döntött, jobb, ha nem szól neki délelőtti rosszullétéről. Heves tiltakozással elérte, hogy az ápolónő ne értesítse a felügyelőt. Alice tudta, hogy az egyre gyakrabban jelentkező rohamok előbb-utóbb végeznek vele, még hozzá valószínűleg Thierry távollétében. Alice-nak fájt, ha arra gondolt, hogy milyen nagy bánata lesz a férjének.

Neuvic felsegítette feleségét, és lassan bevezette a kis ebédlőbe, ahol egyetlen közös étkezésüket szokták elkölteni. Alice ragaszkodott ehhez a hajdani polgári szertartáshoz. Thierry annyira belemerült a gondolataiba, hogy felesége leromlott állapota fel sem tűnt neki.

- Escorbiacék szabadnapot engedélyeznek maguknak, hogy megnézhessék a szőlőjüket. Szeretnék, ha mi is velük mennénk Croix de Faybe.
- Én e pillanatban gyengének érzem magam a legkisebb helyváltoztatáshoz is, drágám, de ez nem ok rá, hogy téged is megfosszalak ettől az élvezettől.

Thierry tiltakozott, Alice azonban eloszlatta aggályait, s Thierry megígérte, hogy elkíséri barátait, s néhány nyugalmas órát tölt a szabadban. Amikor Alice kezét férje kezére tette, Thierry rájöhetett volna, hogy a felesége élete komolyabb

veszélyben van, mint képzelte. Ha a Puybrun-ügy be nem tölti minden gondolatát, bizonyára megdöbben a hosszú, keskeny, áttetsző kéz, melyet domborodó kék erek hálóztak be, a lesóványodott gyűrűsujj, melyről majdnem leesett a karikagyűrű. Egyébként Alice észrevette férje kezére vetett pillantását, és ügyesen elterelte a figyelmét.

- Na és az a Puybrun-ügy hogy áll? - kérdezte. Thierry elmesélte az ügyéssel való beszélgetését, és nem titkolta felháborodását.

- Gyakorlatilag azt tanácsolta, hogy hagyjam békén az ügyet! S ráadásul azért, mert Puybrunék előkelő emberek! Ez mégiscsak felháborító!

- De mennyire, drágám. De hát az is természetes, hogy Conches úr kétszer is meggondolja, mielőtt botrányt csapna.

- Ugyan! Mit számít a botrány, ha emberélet forog kockán?

- Biztos vagy benne, hogy csakugyan így van?

- Te sem hiszel nekem? De hát mondom, hogy láttam a kötelet a nyakán, a véraláfutást, a vonszolás nyomait a földön! Hát kell ennél több bizonyíték? Ez már örülség! Úgy látszik, mindenki összefog Martiné ellen!

- Nem lehet, hogy azért, mert te túlságosan véded?

- Hát ez meg mit jelentsen, ez a megjegyzés?

- Martine-nak nevezed. . .

- Na és?

- Semmi.. . csak észre kellene vened, hogy olyan szenvedélyesen foglalkozol ezzel az ügyel, hogy egy ilyenfajta tisztviselő, mint amilyen az ügyész... nyilvánvalóan elcsodálkozik... Mondd, Thierry, vajon miért nem hagyja magát megvizsgáltatni ez a Puybrun kisasszony?

- Nem tudom.

- Nem gondolod, hogy valamiképpen meg kellene tudnod?

Thierry meglehetősen rossz hangulatban tért vissza irodájába. Alice-nak Martine-ról alkotott véleményét igazságtalanul annak az ösztönös ellenszenvnek a számlájára írta, amit a beteg ember érez az egészséges iránt. Nem értette, miért vonja kétségbe oly makacsul felesége - akárcsak az ügyész - az ő tanúbizonyosságának hitelességét. Felesége szavait hallgatva bárki azt hihetne, hogy ő szerelmes Martine-ba! Ebben a pillanatban nyíltak belé a felismerés: ha Puybrun kisasszonyra gondolt, vagy róla beszélt, valóban Martine-nak nevezte. Ez a felfedezés lecsillapította a felügyelő haragját. Még hogy ő szerelmes Martine-ba! Vállat vont, minden különösebb meggyőződés nélkül. Kétségtelen, hogy mély rokonszenvvel viseltetik a fiatal lány iránt, de hogy szerelmes volna belé... Először is ott a korkülönbség, azután a társadalmi különbség, a vagyoni különbség. Mindazonáltal Thierry volt olyan intelligens és őszinte, hogy beismerje: maga a tény, hogy érveket keres, bizonyítja, hogy az egyszerű szimpátiánál egy kicsit többet érez Martiné iránt. Alice-nak megint igaza volt. A nagybetegek ijesztő tisztánlátása... Miután elfogadta ezt az első kudarcot, Thierry átengedte magát ábrándjainak. Elszavalta magában Clement Marót versének azt a szakaszát, amelyben melankóliája visszhangra talált.

Nem az vagyok, hiába már, ki voltam egykor s nincs reménység; szép tavaszom s a férfi nyár kiugrott már az ablakon rég. Te voltál mesterem s növendék, Ámor, csak nálad voltam én. Ó, ha még egyszer megszületnék, nem lenne buzgóbb más legény!¹

Ami igaz, az igaz: Neuvic felügyelőnek tönkrement az élete. És az a legrosszabb, hogy senkit sem hibáztathat teljes kudarcáért. Alice nem tehet róla, hogy beteg a szíve. Egyik emberre lesújt a balszerencse, a másikat megkíméli, s a választás oka ismeretlen. Az ember nem ' tehet mást, mint hogy fejet hajt, és beletörődik a sorsába. Thierry is így cselekedett. Mégis elfogta a keserűség, ha olykor visszamerészkedett a múltba; ilyenkor, mindig lehangolt volt egy ideig.

'Radnóti Miklós fordítása

Neuvic csodálatos napot töltött Croix de Fayben. Amint belépett az öreg házba, melyet kikezdett az idő vasfoga, és az erős napsütéstől olyan horpadt lett, mint a kiszáradt briós, egy csapásra elfelejtette hivatali és családi gondjait. A környező csendben, a szinte mozdulatlan békességben Thierry mintha ifjúkorába tért volna vissza. Boldog volt, és éppúgy, mint gyermekkorában, amikor egy napot vidéken töltött, azt képzelte, hogy sosem esteledik be, és neki nem kell visszatérnie a városba. A felügyelő és barátja, Pierre Escorbiac elindultak, hogy végigjárják a birtokot, Hermine pedig már a konyhában sürgölődött. Megtiltotta, hogy férje akár egy lépést is megtegyen a tűzhely felé.

A két férfi épp a családi szőlő északkeleti oldalát kerülte meg, amikor Escorbiac váratlanul megkérdezte:

- Valami baj van, barátom?
- Miért kérdezi, Pierre?
- Nem tudom... Feszültnek látszik...

E kérdés, bár a legjobb szándékkal hangzott el, visz-szazökkentette Thierryt kínzó gondolatai közé, melyektől már-már megszabadult.

- Lehetséges.
- Remélem, nem Alice egészsége miatt aggódik?
- Nem, nem. Szakmabeli gondok.
- De hisz most szabadságon van!
- Természetesen, de nehéz megszabadulni olyan gyötrő gondolatoktól, mint például az, hogy meg tudnék akadályozni egy gyilkosságot, ha szabad kezet kapnék a dologban!
- Gyilkosságot?
- Igen, gyilkosságot. . .
- Belátom, hogy buta kérdés; mégis: biztos, hogy nem túloz?
- Nem...

Escorbiac, mivel többet nem tudott kihúzni belőle, belefogott a szőlője történetének elmesélésébe: ez a téma mindig lelkes szárnyalásra ragadta, amit restellt ugyan, de mégsem tudott megfékezni, annyira szerette ezt a kicsi földet, Hermine hozományát. Escorbiacné sokszor tréfából azt állította, hogy Pierre a

szőlőjéért vette őt feleségül, s ez férjéből - Hermine legnagyobb elragadtatására - heves tiltakozást váltott ki. A felügyelő irigyelte a házaspár békés boldogságát. Az ebéd Hermine specialitásával, tourinnel kezdődött. Ünnepeles csendben fogyasztották el ezt a hagyományos levest. Csak akkor kezdtek újból beszélgetni, amikor a gombás párolt hús következett. A venyigén pirított rostélyos és libazsírban kisütött krumpli után tölgyfalevélen érlelt sajtot fogyasztottak. Desszert helyett azonnal rátértek a kávéra és az armagnaci pálinkára. A ház előtt ültek az árnyékban, és jóleső ká-bultságban emésztettek.

Estefelé, amikor Escorbiacék és vendégük épp hazatérni készültek, egy szomszédjuk a Cahors-Labastude rögbimérkőzésről jövet betért hozzájuk, hogy megossza velük felháborodását. A mérkőzés folyamán Ca-hors egyik játékosát súlyosan megsebesítette egyik ellenfele, akinek rokonszenves külseje pedig bizalmat ébresztett. A közönség majdnem meglincselte. A felhevült szomszéd haragosan felkiáltott:

- Ez a vége, ha az ember bizalommal van embertársai iránt. Titokban készülnek a gáztetre, és az ember gyanútlanul beleesik a csapdájukba. Szerintem a világ napról napra undorítóbb lesz.

Alice-nak nagyon rossz napja volt, és beesett arca, elkékült ajka és karikás szeme láttán Thierry szemrehányást tett magának, hogy hallgatott a feleségére, és nem maradt vele a nap folyamán. Az aggódo férj a beteg tiltakozása ellenére elhívta az orvost. A doktor nem titkolta nyugtalanságát a felügyelő előtt. Nem nagyon tudta, mit lehetne még tenni az asszonyért. Természetesen arról szó sem lehetett, hogy kórházba szállítsák. Csak az a megoldás maradt, hogy a toulouse-i egyetemről hívnak specialistát, de a körorvos kételkedett benne, hogy kiváló kollégája segíthetne a betegen, aki elérkezett földi útja végéhez. Az egyetlen fontos dolog az volt, hogy Alice ne maradjon egyedül, mivel a vég akármelyik percben bekövetkezhetett. Thierrynek minden gondolata haldokló felesége volt, kinek eltűnével magára marad, támasz nélkül marad a világban. Tudta, hogy Alice régóta súlyos beteg. Gyakran szembenézett halálának gondolatával, de igazán sosem hitt benne. Bekövetkezésének lehetőségét a távoli végtelenbe tolt ki, s most az esemény olyan váratlanul érte, mintha semmit sem gyanított volna.

Alice egy hét múlva halt meg. Végig öntudatánál volt. Az utolsó percig férjével kapcsolatos gondjairól beszélt látogatóinak. Mi lesz Thierryvel nélküle? Hogy fog boldogulni egyedül? Hermine Escorbiac, aki minden adódó alkalommal megszökött a Taverne-ből, hogy néhány percet a beteg ágyánál töltsön, megfogadta, hogy a férje és ő nem hagyják magára Thierryt. Ez az ígéret mintha megnyugtatta volna a haldoklót.

Alice, egy perccel azelőtt, hogy utolsó rohamában kilehelte volna lelkét, megfogta férje kezét, és ezt suttogta:

- Szerencsém volt, hogy megismerhettelek, Thierry... Köszönöm a boldogságot, amit tőled kaptam, drágám... Ha tudok, örködöm majd feletted... Ha újból házasodsz. . . gondold meg jól. . . már nem vagy olyan fiatal, édesem. . . Kívánom,

hogy akivel találkozol, ugyanúgy szeressen, mint ahogy én szerettelek... Akkor, bárhol leszek is, nyugodt leszek és boldog.

A temetés után Thierry bezárkózott a lakásba, és egy hétig senkit sem fogadott - kivéve Escorbiacékat, akik gondját viselték -, és a telefont sem vette fel. Ez alatt az egy hét alatt megpróbált hozzászokni ennek a soha meg nem szűnő hiánynak a gondolatához. Védtelennek, kifosztottnak, tehetetlennek érezte magát nélküle.

Mint mindenki, aki elveszíti nagy szerelmét, benne is felmerült az öngyilkosság gondolata. A felszínen dúló vihar alatt azonban az alap szilárd maradt. Lassanként, óráról órára, Neuvic kiemelkedett a bánatból és magára talált. Egy héttel Alice temetése után belépett a „Taverne” ajtaján, odament az örömtől megnémult Hermine-hez, megcsókolta, és egyszerűen csak ennyit mondott: - Köszönöm. - Ettől a perctől kezdve újra megindult az élet.

Amikor Thierry újra elfoglalta a helyét a karosszékeben, tulajdonképpen az életbe tért vissza. És teltek a napok. Egy hónappal felesége távozása után a felügyelő rendet csinált egyik fiókjában, s megtalálta annak a jegyzetnek a másolatát, amit Martiné melodramatikus látogatásának estéjén készített. Thierry hitetlenkedve állapította meg, hogy tökéletesen megfeledezett a Puybrun-ügyről. Behívta Ratenelle felügyelőt.

- Mondja csak, Ferdinánd, hirtelen eszembe jutott ez a Puybrun-história. Hogy állunk vele?

- Sehogyan. A vizsgálatot természetesen megindítottuk, de tudomásom szerint még nem történt semmi egyik fél részéről sem.

- Hogyhogy?

- Mi nem találtunk semmit, igaz, hogy nem is nagyon kerestünk, és róluk sincs semmi hír. Se gyilkossági kísérlet, se baleset... Főnök, elmondhatom a véle-, menyemet?

- Hadd halljam!

- Szerintem a kisasszony haragszik a családjára. Hogy miért, azt nem tudom, de mindenesetre örül, ha megtáncoltathatja őket, és pusztán a bosszantásukra kitalál egy csomó trükköt, s a végén panaszt emel... és ha az ügyész lépre megy neki, Puybrunék megnézhetik magukat... Szerintem bolond, vagy legalábbis bogaras lánnyal van dolgunk.. .

- ... meg egy hülyével.

- Az kicsoda?

- A felügyelő, aki pártját fogta a bolond vagy legalábbis bogaras lánynak.

Ratenelle szörnyen bosszankodott; haragudott magára, hogy nyíltan kimondta, amit gondolt. Nem tudta, hogy vágja ki magát.

- Biztosíthatom, felügyelő úr, hogy...

- A véleményét kérdeztem, öregem, és maga meg is mondta. Ráadásul igaza is van, ha Puybrun kisasszony valóban bolond vagy bogaras... Csakhogy éppen ez a kérdés. . . Irigylem magát, hogy véleményt tudott alkotni, Ratenelle; nekem eddig még nem sikerült.

- De mialatt ön olyan... szomorú dolgokkal volt elfoglalva, mégsem történt semmi, s úgy gondolom, hogy ha valóban ártani akartak volna a kisasszonynak, élniük kellett volna az alkalommal.

- Miféle alkalommal?

- Az ön távollétével.

- Mert én Puybrun kisasszony védelmezőjének, lovagjának hírében állok?

- Na de felügyelő úr, hisz ön volt az első, aki hitt neki!

- Az első és az egyetlen, ha jól értettem?

- Hát...

- Ne mentegetőzzék, Ratenelle, mindenki azt gondol, amit akar, fontos, hogy őszinte legyen. Mindazonáltal zavarna, ha hülyének nézne.

- De erről szó sincs, felügyelő úr!

- Dehogyan nincs! Egyébként nem maga az egyetlen; és az ügyész úr is minden bizonnyal ezen a véleményen van. Hatalmába kerített egy lány, aki nagyszerűen ko-médiázik, mint nem egy bolond. A lányt körülveszi kétségbeesett családja, megpróbálja megvédeni önmagától, és nem engedi megvizsgáltatni idegen pszichiáterekkel, mert fél, hogy a nyilvánosság ártana a Puybrun névnek. Ez a véleménye, ugye?

Ratenelle sokért nem adta volna, ha máshol lehet.

- Igen... nagyjából.

- Jól van. Most pedig magyarázza meg, miféle okból komédiázik Puybrun kisasszony? Hogy bosszantsa a családját? Ez az ok kissé jelentéktelennek tűnik. Erre maga azt mondja, hogy ha a kisasszony elmebeteg, akkor nem lehet csodálkozni a magatartásán, és az effajta betegnek nincs szüksége logikára ahhoz, hogy terveket szőjön. De akkor a családja - melynek egyik tagja maga is pszichiáter - miért nem kezelteti titokban? Hagyják Puybrun kisasszonyt a kedve szerint cselekedni, s közben rohannak a botrányba, amitől különben rettegnék, és mindenáron el szeretnék kerülni? Nem gondolja, Ratenelle, hogy nem az a logikátlan, amit maga annak tart?

- Ha jól belegondol az ember, valóban...

- Puybrun kisasszony tettének indoka, mint mondtam, jelentéktelen, a család indítékával azonban egész más a helyzet, ha elfogadjuk a maga által háborodottnak tartott lány feltételezését. Ha szavahihető emberek, mint például egy rendőrfelügyelő, sorra-rendre azt tapasztalják, hogy Martiné furcsán viselkedik, és az orvosok is hitelesítik a dolgot, Martiné Puybrunt a bíróság cselekvőképtelennek nyilvánítja, és a család átveszi a Puybrun-vagyon kezelését. Még jobb lenne, ha a lány meghalna. Ez esetben nem a vagyon kezeléséről, hanem birtoklásáról lenne szó; az örökség a rokonságra szállna.

- Természetesen ebből a szemszögből másképp látszik a probléma.

- Jó, tegyük fel, hagyjam, hogy egy retteget színlelő lány rászédjen evvel a bolond históriával, amely épp a rendkívülisége folytán hihető. De nem szabad elfelejteni, Ratenelle, hogy kis híján tanúja voltam a Martiné Puybrun ellen elkövetett gyilkossági kísérletnek. Megpróbálták megfojtani. Maga azt mondja,

néhány hét óta semmi sem történt, és ezt a tétlenséget számításnak tulajdonítja. Igaza van, de alighanem abban téved, hogy ki a számító. Én azt hiszem, a vizsgálat megindítása, bármennyire jelképes is, óvatosságra inti azokat, akiknek gonosz szándékaik vannak, és arra készíti őket, hogy egy időre meghúzódjának, s várják a kedvező alkalmat.

E pillanatban Thierry emlékezetében mintegy *laterna magica-kép* módjára felvillant Escorbiacék vidéki szomszédja, amint haragtól remegve tér vissza a rögbimeccsről. Mintha most is hallaná, hogy kiabál: „Ez a vége, ha az ember bizalommal van embertársai iránt. Titokban készülnek a gaztetre, és az ember gyanútlanul beleesik a csapdájukba. Szerintem a világ napról napra undorítóbb lesz.”

- Mi történt, felügyelő úr? - kérdezte kíváncsian Ratenelle.

- Hirtelen átvillant az agyamon egy gondolat, de korai lenne beszélni róla.

Az igazság az volt, hogy Neuvic nem vallhatta be helyettesének meggyőződését - melyről nem tudta, honnan, hogyan és miért támadt benne -, hogy Martiné újból veszélyben van.

Felesége halála óta Neuvic még közelebb került Escorbiacékhoz, akik ha elfeledtetni nem tudták is a csapást, amely érte, legalább enyhíteni igyekeztek hatását, amennyire tőlük telt. Thierry most már naponta kétszer a „Taverne”-ban étkezett, esténként, mivel már semmi sem sürgette hazatérését, együtt vacsorázott vendéglátóival a vendégek távozása után, s ez olyan volt, mintha mindig karácsonyeste lett volna.

Aznap este, mint szinte mindig, az elhunytáról beszélgettek, magasztalták erényeit, elsírták a maguk fájdalmát, mintegy három hangra írt kantilénát zengve, melyet a gyengédség és barátság érzése hatott át. De Escorbiac nem akarta, hogy barátja elmerüljön fájó melankóliájába, és hogy másra terelje figyelmét, konyhaművészetről, vagy közeli terveiről beszélgetett vele.

- Képzelve, mit csináltam! Megígértem, hogy újra elkészítem az „Esperti Quercinol” nevű vacsorát. Már meg is terveztem a menüt. Hallgassa csak :

Első fogás: Fokhagymaleves

Második fogás: Nyárson sült barátnyelve nyárson

Harmadik fogás: Csúsztatott sült, fekete gyémánt módra, galambbegysaláta mártással

Asztal bontó: Kecskesajt káposztalevélen

Éteköblítő: Cahors-i szorbet

Aprósütemény

Italok:

Cahors-i bor

1962-es mercier-i újbor

Kávés

Pálinkák és likőrök

- Nos, mit szól hozzá?

- Bocsásson meg, de...

- Nem is figyelt rám.
- Ne haragudjék, de... gondterhelt vagyok.
- Megtudhatnám, hogy miért? Thierry vállat vont.
- Még mindig ez a Puybrun-ügy.
- Talán megint történt valami?
- Nem, és éppen ez nyugtalanít.

Escorbiac tágra nyílt szemmel nézett barátjára, s magyarázatot várt, mely megvilágítaná ezt a furcsa kijelentést. Mióta Alice távozása megfosztotta Neuvicet életének egyetlen bizalmasától, senkinek sem mert a gondjairól beszélni. Mivel azonban tudta, hogy számíthat Escorbiacék diszkréciójára, hirtelen elhatározta, hogy bizalmába avatja őket. Biztos volt benne, hogy Hermine józan esze és Pierre ravaszsága nagy segítségére lesz. A kihalt Taverne csöndjében Thierry megismertette barátaival a Puybrun-ügyet. Elmondta nekik, hogy bizonyos Martiné őszinteségében, következőképp abban is, hogy a rokonoknak rossz szándékaik vannak. Beszámolt róla, hogy az ügyésznek meg az ő helyettesének más a véleménye, és elmondta, miért nyugtalanítja, hogy nem történik semmi.

Escorbiacék szótlánul meghallgatták, vendégüket. Mikor Thierry befejezte mondókáját, Pierre így szólt:

- Kicsit magas nekem ez a história... Nem tudom elhinni, hogy az emberek valóban ilyen aljasak. Nem irigylem magát, barátom. Úgy érzem, több tehetségem van mártások készítéséhez, mint ahhoz, hogy felebarátaim piszkos ügyeiben vájkáljak, s nagyon örülök, hogy így van. Ha megengedi, bekukkantok a konyhába, mielőtt bezárnánk; a véleményemet pedig azért nem mondom el, mert erről képtelen vagyok véleményt formálni.

Pierre kiment, s Thierry Hermine-hez fordult, akinek józan eszt sokra becsülte. Hermine megértette a néma felszólítást.

- Megmondom magának, mit gondolok, még ha butaság is, vagy ha megbántódik is, rendben?
- Rendben.
- Nos, megdöbbenett az elbeszélésében az a mód, ahogy erről a Martine-ról beszélt. Már megbocsásson, de ha szerelmes volna belé, akkor se foghatná jobban a pártját.
- De Hermine!... Hisz alig egy hónapja, hogy Alice...
- Tudom, tudom, de Alice magának már évek óta jóformán csak a testvére volt... Nem aggastyán maga még, Thierry, és természetes, hogy érdeklík a nők...
- Ugyan! Lehetetlen, hogy bármi is legyen Martiné és énköztem... Élénk a fantáziája, Hermine!
- Lehet, de mindenesetre Martine-nak nevezi.
- Csak az egyszerűség kedvéért.
- Különös... A férfiak, úgy látszik, sok tekintetben örökké gyermekek maradnak... Olyan naiv kitartással tagadják a nyilvánvaló igazságot, hogy mindig megindítanak bennünket, akik anyák vágyunk vagy lehattünk volna. Nos,

védelmezze csak a maga Martinejét a képzelt vagy valóságos veszélyektől; szakmai sikerekre ne számítson ezzel, de az ifjúságát visszanyerheti.

Hermine megjegyzései a felügyelő elevenébe vágtak, s nem tudta eldönteni, sírjon-e vagy nevéssen rajtuk. Még másnap reggel is ezen járt az esze felkelés közben. Csodálatos idő volt: sokkal inkább vidéki barangolásra csábított, mint irodai munkára. Thierry azonban rá-kényszerítette magát, hogy jó tisztviselőként viselkedjék, és beletörődött, hogy a szobából csodálja a napsugarakat. Tíz órakor azonban már nem bírta tovább, beszállt a kocsijába, és a Löt völgye felé vette útját, azzal a szándékkal, hogy megnézi a tündéri tájat, a reggeli napfényben varázslatos Saint-Cirq Lapopie vidékét. Csakhogy, amikor szemébe ötlött a „Blanzat” feliratú útjelző tábla, elfelejtette kirándulása eredeti célját, és csak egy vágya volt: viszontlátni Martine-t, hogy megtudja, mi történik a kastélyban.

Neuvic addig áltatta magát, míg végül elhitte, hogy útjának ez az egyetlen célja. A felügyelőnek nem kellett felmennie a kastélyhoz. A parkban találkozott az inassal, aki tudatta vele, hogy Puybrun kisasszony Cajarcba ment. Thierry is elment hát Cajarcba, majd kiszállt a kocsiból, és elindult a lány keresésére. Cajarc nem nagy város, az átutazók meg éppen nem sok helyen fordulnak meg. Thierry hamarosan megpillantotta Martine-t. Egy kávéház teraszán ült, és ivott valamit. A haján csillogó napsugár arany fénykoszorút font a feje köré. A felügyelő nézte Martine-t, és elszorult a toroka. A lány nem tudta, hogy figyelik, s teljesen elengedte magát. Milyen nőies, mégis erős, energikus. Csodálatosan harmonikus lény. Arra a gondolatra, hogy örültnek akarnák nyilvánítani a lányt, Neuvic vállat vont. Ha van kiegyensúlyozott teremtés a világon, hát az bizony Martiné Puybrun. Thierrynek eszébe jutottak Hermine Escorbiac meg-, jegyzései, és újból elismerően gondolt az asszony jó ítélőképességére. Igaz, hogy szeretett volna olyan feleséget találni, mint Martiné. Amikor ezt belátta, nem érezte, hogy hűtlen Alice-hoz. Az igazság az, hogy olyan feleséget szeretett volna, akiben Alice szerelme Martiné legfőbb vonzerejével: egészségével, energiájával párosul.

- Jó napot kívánok, Puybrun kisasszony.

Martiné nem látta a közeledő felügyelőt, s összerezzen. Egy pillanatig emlékezetének elmosódott képei között kutatott, azután felderült az arca:

- Felügyelő úr! Neuvic leült mellé.
- Félttem, hogy nem találom meg.
- Hát tudta, hogy Cajarcban vagyok?
- Az inastól.
- S a keresésemre indult? Micsoda megtiszteltetés! - Martiné észbe kapott. - Ne haragudjék, tréfálok. . .-tudom, milyen megpróbáltatás érte... Ha meg mertem volna tenni, meglátogatom, hogy amennyire tőlem telik megvigasztaljam baráti jelenlétemmel.
- Kár, hogy nem jött el - mormolta Thierry. Hallgattak. Valószínűleg mindketten érezték, hogy tiltott világ határmezsgyéjén egyensúlyoznak, s csak egy szó kell, és beleszédülnek. Martiné halkán, fátyolos hangon kérdezte:

- Miért akart találkozni velem?
  - Azért, hogy a maga szájából halljam: nem történt-e valami a kastélyban, ami magával kapcsolatos?
  - Nem... Úgy látszik, a vizsgálat megindítása, amivel ön fenyegetőzött, lecsendesítette őket. Gondolom, csak időt akarnak nyerni.
  - Igazán ezt hiszi?
  - Igazán.
- Újból hallgatásba merültek. Aztán a lány ezt suttogta :
- Nem kell aggódnia miattam. Jöjjön, aminek jönnie kell...
  - Az a dolgom, hogy megakadályozzam... Martiné, hogy félbeszakítsa, kedvesen rátette a kezét egy pillanatra a felügyelő karjára.
  - Felügyelő úr, senkinek sem áll hatalmában, hogy ellene mondjon a sorsnak.
  - Amikor berontott az irodámba, vélhetőleg nem így gondolkodott.
  - Már nem tudtam uralkodni magamon. Tanulmányoztam a primitív népek viselkedését, sőt egy darabig magam is köztük éltem. Sokkal természetesebben fogják fel a halált, mint mi. Bele kell nyugodni a halál gondolatába.
  - Sohasem gondoltam volna, hogy maga azok közé tartozik, akik belenyugszanak.
  - Mit lehet tenni? Inkább tegyenek el láb alól, mint hogy elmeógyógyintézetbe zárassanak.
  - Egyiket sem fogom engedni. Martiné rámosolygott.
  - Miért törődik velem ennyire?
  - Először is, mert segítségül hívtam, azután... Thierry zavartan elhallgatott. Martiné folytatásra ösztökélte:
  - Azután?
  - ... azért, mert ha fiatalkoromban magát vehettem volna feleségül, azt hiszem, sokkal többre vittem volna az életben.
  - Nagyon kedves, hogy ezt mondja, de csak azért gondolja így, mert egyedül van, és úgy látszik, nem való önnek a magány.
  - Biztosíthatom, hogy.. .
  - Ön tehát, felügyelő úr, csak a halálra ítélt nőkhöz vonzódik?
  - Megtiltom, hogy... Martiné felállt.
  - Nagyon örülök, hogy beszélgethettem önnel, és hogy számíthatok a rokonszenvére, de vannak olyan... véletlenek, amelyek ellen nem védekezhetünk ... Hiszem, hogy a sorsunk elrendeltetett, és hogy mindenkinek a kijelölt úton kell mennie. Visszontlátásra, felügyelő úr, vagy talán isten önnel, hisz a végső óra meg van írva a sors könyvében, s idejét, helyét senki sem tudhatja.
  - Ha csak rajtam múlik. . .
  - Tudom, és még egyszer köszönöm.
- Thierry lelkében jogos harag buzgott, amint a távolodó Martine-t nézte. Előfordulhat-e, hogy 1973-ban a tehetetlen rendőrség szeme láttára tervelnek ki és hajtsanak végre egy bűncselekményt? Miközben kocsija felé sietett,

elhatározta, hogy eget-földet megmozgat Martiné védelmére; s meg akarta győzni magát, hogy erre az elhatározásra csakis az igazság tisztelete vezérli. Amikor azonban a kocsihoz érve meglátta magát a visszapillantó tükörben, szánakozón elmosolyodott, és belátta, hogy kissé elvesztette a fejét: a fiatalságuk és gazdagságuk fényében tündöklő Martine-ok nem a magafajta közepszerű alakokra várnak, akik nem tudnak megbékélni az öregedés gondolatával. Guillaume Chénebourg-nak sikerült csodát tennie: már húszéves korában öregnek látszott. A korosodás nem javított ezen a helyzeten. Ötvenkét éves korában hetvenötnek nézte volna az ember. Gondolkodása is öreges volt. Csak személyének biztonsága érdekelte, melyet szerinte egyszerre több dolog is fenyegetett: hivatásának pusztá gyakorlása, vetélytársainak féltékenysége, betegség, feltételezett balesetek s maga a felelősség, amelyet magára vállalt. Vajon miért választott olyan szakmát, amelyben ilyen gyakran kell döntéseket hozni - ezen töprengett szinte egyfolytában, s megdöbbenését az idő sem tompította. Türelmetlen várakozással tekintett nyugdíjba vonulása elé, mely a révet jelentette számára, ahol horgonyt vethet, és nyugodtan alhatja téli álmát. Chénebourg úr azon nyomban nyugtalankodni kezdett, amint jelentették, hogy a felügyelő kéri: fogadja; de nem térhetett ki előle.

- Jó napot, felügyelő úr. Mit tehetek magáért?

Thierry jól ismerte Chénebourg úr gondolkodásmódját, és nem csodálkozott ezen a kérdésen, mely furcsán hangzott annak a bírónak a szájából, aki a felügyelő által folytatott vizsgálatot irányította.

- Nos, vizsgálóbíró úr, bár ön nem hivatott, úgy gondolom, ideje lenne valamilyen eredményre jutni Puybrun kisasszonynak ismeretlen tettes elleni feljelentésével kapcsolatban.

A bíró azonnal megrémült.

- De felügyelő úr! Hiszen, hajói értettem, a vizsgálat csak elvben indult meg!

- Sajnos nem értem, mire céloz, vizsgálóbíró úr. A meggyötört Chénebourg úr kitartott a magáé mellett:

- Az ügyész úr értésemre adta, hogy jobb, ha nem teszünk semmit mindaddig, amíg nem bizonyosodunk meg a panasztevő elmebeli állapotáról...

- Puybrun kisasszony attól fél, hogy meggyilkolják. ..

A bíró arcáról lerítt, hogy kisebb gondja is nagyobb, mint ez az esetleges halál.

- ... mi lenne, ha valóban megölnék, vizsgálóbíró úr, és mi a kisujj unkát sem mozdítottuk volna meg a védelmében?

Chénebourg úr felettébb rosszkedvűen fészkelődött a karosszékében. Neuvic galád kijelentéssel tetézte a zavarát:

- Ezt a felelősséget a magam részéről elhárítom.

- Majd. .. beszélek erről az ügyész úrral.

- Azt teszi, amit akar, vizsgálóbíró úr, én mindenesetre megindítom a vizsgálatot, hiszen már így is túlságosan sokáig halogattam. Majd beszámolok önnek.

Viszontlátásra, vizsgálóbíró úr.

A felügyelő otthagya a magába roskadt bírót.

Thierry más embernek érezte magát, mióta elhatározta, hogy a kezébe veszi Martiné védelmét. Amint visszatért a rendőrkapitányságra, hívatta Ratenelle-t.

- Lehetséges, Ferdinánd, hogy Puybrun kisasszonynak üldözési mániája van, de éppúgy előfordulhat, hogy valóban el akarják tenni láb alól. A legfontosabb, hogy tisztán lássunk ebben a történetben. Tehát: munkához látunk, de a legnagyobb titokban. Puybrunék „fontos” emberek. Ha esetleg el is feledkeznénk erről, az ügyészség bizonyára emlékezetünkbe idézné. Nos, szerezzen értesítéseket Puybrun doktor, Poézat kisasszony - az ügyvédje Pamfou úr - és Marc Quessy anyagi helyzetéről. Ha többé-kevésbé nyakára hágtak a vagyonuknak, akkor komolyan kell vennünk Puybrun kisasszony félelmét. Délután hatra jöjjön vissza. Munkára!

Neuville széles mozdulatokkal kinyitotta a „Taverne” ajtaját, és úgy lépett be, mint egy meghódított országba. Escorbiac a pulnál állt, éppen egy telefonbeszélgetést fejezett be. Letette a kagylót, és megkérdezte barátját, mi az oka, hogy így megváltozott.

- Egész egyszerűen az, barátom, hogy elhatároztam, bejelentem a hadiállapotot.

- Azzal az ügyel kapcsolatban, amiről beszéltünk?

- Igen.

- A főnökének?

- Pontosan!

- Nem veszélyes ez egy kicsit?

- Lehet, hogy nagyon is az, de inkább a lelkiismeretemre hallgatok, mint az aggodalmaskodó utasításokra. Hová ülhetek? Farkaséhes vagyok!

A gazda leültette Thierryt, majd odament a feleségéhez, aki épp néhány vendégtől búcsúzott.

- Hermine, úgy gondolom, Thierry nagy ostobaságra készül.

- Mire?

Escorbiac néhány szóval elmondta, amit Thierrytől megtudott, majd hozzátette:

- Menj, beszélj vele valamilyen ürüggyel... Rád hallgat... legalábbis remélem...

Hermine-nek azonban nem volt több sikere, mint a férjének. A felügyelő előadta az indokokat, melyek cselekvésre készítenek. Nem hajlandó többé dermedten várni a szerencsétlenséget, amely jövátelhetetlenül eléri Puybrun kisasszonyt.

Hermine sóhajtva állt fel a felügyelő asztalától.

- Maga jobban tudja, mint én, hogy mit kell tennie, de szeretnék biztos lenni benne, hogy csakis a lelkiismeretére hallgat.

Escorbiacné utóbbi megjegyzése mérsékelte egy kissé Thierry lelkesedését.

Hiába, az asszonyok éleselmé-jűek, ha szívügyről van szó. . . Nos, valóban!

Vonzódik Martine-hoz! Na és? Ha az ember rokonszenvesnek tart egy lányt, azért még nem feltétlenül óhajt a férje vagy a szeretője lenni! Igaz, keservesen sajnálja, hogy öreg és szegény ahhoz, hogy újakezdhesse az életét Martine-nal - na és aztán? Boldog volt Alice-szal, nagyon boldog... és csak a betegség... Istenem!

Milyen bonyolult is az élet! Bármilyen történet is, ha kigúnyolják, ha megfenyegetik, akkor is minden tőle telhetőt megtesz a lány védelmére. Thierry kicsit ingerült

lett. Nem ment vissza az irodájába, hanem beült a kocsijába és Fumel felé vette útját. Szép idő volt, és álmos békesség honolt a tájon. Puy l'Évêque-nél Thierry felment a temetőbe, szerette különösen a régi részét. Éppen temetés volt; a tagbaszakadt sírásók már a földet hányták a gödörbe. Kopogtak a rögök a koporsón. Neuvic leült a templom körül domboruló sírokat övező falra. A legrégebbi halottaknak kiváltságos helyük volt az istenháza árnyékában. Pierre Escorbiac kételyei és Hermine megjegyzései lelohasztották Thierry lelkesedését, a halállal való váratlan találkozás pedig kiszívta az erejét. Igaza volt-e Martine-nak, hogy bele kell nyugodnunk a sorsunkba? Mit számít tulajdonképpen, hogy meghalunk, ha nem hagyunk senkit magunk után? Előbb vagy utóbb... Mit számít egy-egy nap? Haladék csupán, ha az örökkévalósághoz mérjük. Akárhogy vesszük, mindig fiatalon hal meg az ember; Alice is olyan rövid ideig élvezhette az életet... Neuvi-cet elfogta a mélabú, és órákig töprengett életem és halálon, ami pedig nem való a tettek emberéhez. Délután fél hat után indult csak vissza Cahors-ba.

Ratenelle, megállapodásukhoz híven, már várta felettesét.

- Megszereztem minden értesülést! - közölte jókedvűen.

- Hadd halljam!

- Először is ittam egyet Seilhac apóval, a Puybrun-klinika könyvelőjével.

Régóta ismerjük egymást; apám barátja volt az öreg. Biztosított, hogy a klinika pénztára tele van, a doktornak az a vágya, hogy még jobban meggazdagodjék, és nem lesz nehéz megfelelő tőkét találnia, ügyeinek kitűnő menetét tekintve.

Seilhac szerint tucatnyi ember vár arra, hogy Puybrun doktorra bízassa a pénzét.

Poézat kisasszony dolgában Pamfou ügyvéd úr második gyakornoka, Honoré Lagleygeolle fogadott. Valamikor egy osztályba jártunk. Úgy látszik, a kisasszonynak fogytán van a pénze, mert szűkmarkúan fizet.

- És mégis játszik?

- Igen, de nem nagy tétekben, és minthogy nem ragadtatja el magát, általában nyereséggel zárja az évet.

Thierry, látva, hogy a Martiné állítását alátámasztó tények sorra összeomlanak, mogorván vetette oda:

- Újabb értesüléseket kell majd szerezni!

- Tessék?

- Semmi. Folytassa...

- Nos, Marc Quessy van még hátra, akinek úgy kell a felesége, Sophie, mint púp a hátára. Hát ez a Marc aztán nagy lábon él!

- Kinek a pénzből?

- A felesége hozományából. Charlie, a „Cendrella” mixere mondta, hogy két marokkal szórja a pénzt, és Simon Thélus, a garázs tulajdonosa titokban közölte, hogy Marc Mustangot szándékozik rendelni!

- Jól van, Ratenelle. Későre jár, menjen haza. Holnap találkozunk.

Thierry egyedül maradt, s arra gondolt, hogy nem kételkedhetik helyettesének őszinteségében és odaadásában. Tehát Martiné hazudott volna? Ez a gondolat

elviselhetetlenül fájdalmas volt. Martiné arca... Puybrun arca... És Sophie-é... Poézat kisasszonyé... Marc Quessyé... Vajon melyik őszinte? Melyik hamis? Karosszékébe süppedve Neuvic kétségek között hányódott. Miért hazudott Martiné? Mi lehetett az értelme annak a jelenetnek? A rejtélyes arcok... A francia érettségi dolgozat szövege jutott eszébe, melyre kitűnő osztályzatot kapott. Montaigne véleménye: „Az igazságnak és a hazugságnak hasonló az arca, a magatartása, az íze, a viselkedése; ugyanazzal a szemmel nézünk rájuk.” Ki lebbenti fel valaha is azt a megtévesztő fátylat az arcokról, amely elfedi őket a világ elől? Thierryt, pályája során először, elfogta a tehetetlenség érzése. Dühöngött. Becsukta fiókját, és hirtelen egy feltevés futott át az agyán: és ha Rate-nelle-t megtévesztették? A felügyelő valóban teljesen megbízott helyettesében, de a fiú még túl fiatal, és nai-vul azt hiszi: maga az a tény, hogy a rendőrség kötelékébe tartozik, megnyit számára minden utat, megindítja a vallomásokat, méghozzá az őszinte vallomásokat.

A felügyelő tudni akarta az igazat. Gondolkodás nélkül a kocsijához sietett, és elment Ratenelle-hez. Helyettesének felesége, a kedves kis Louise nagyon megrémült Thierry láttán, és dadogva kérdezte:

- Csak nem követett el Fernand valami butaságot?

- Ó, dehogya! Egy apró felvilágosítást szeretnék kérni tőle.

Az asszony láthatóan megnyugodott, és bekiáltott a szobába:

- Fernand! Vendéged van! Ratenelle ingujjban jött ki.

- Felügyelő úr!

- Van egy perce a számomra?

- Mindig a rendelkezésére állok... Engedje meg, hogy bemenjek felöltözni.

- Felesleges... Hallgasson ide, Fernand, végiggondoltam a jelentését. Biztos benne, hogy azok, akikkel beszélgetett, teljesen őszinték voltak?

- Azt hiszem... Gondolja csak jól át!

- Miért hazudtak volna?

- Miért mondtak volna igazat, ha ezzel elárulják munkáltatójukat vagy vendégüket?

- Mert rendőrfelügyelő vagyok!

- Említette nekik, hogy milyen céllal fordul hozzájuk?

- Nem, mert ön diszkréciót javasolt.

- Remek. Bocsásson meg, hogy megzavartam néhány percre. Viszontlátásra! Kérem, adja át tiszteletemet a kedves feleségének!

Neuvic otthagya meghökkent helyettesét, és felvillanyozva indult vissza a „Taverne” felé. Tudta, hogy ezentúl csakis az ő dolga, hogy felfedje az igaz és a hamis arcokat ebben a történetben.

Seilhac apó szép időben segédmotorral járt a klinikára, s azzal is tért haza délben és este. Nagyon óvatosan vezetett, mégis úgy érezte, hogy motorozás közben visszanyeri fiatalságát. Neuvic felügyelő a volán mögül leste, hogy délben mikor indul haza az idős könyvelő. Utánaeredt, és amikor a ház előtt leszállt a motorról, megszólította.

-Seilhac!

Az öreg meglepetten fordult hátra.

- Legyen szíves, jöjjön ide!

A könyvelő nem ismerte fel azonnal a felügyelőt, és bizalmatlanul közeledett.

Arca felderült, mikor rájött, hogy kihez van szerencséje.

- Ó! Felügyelő úr. . .

- Beszállna egy percre a kocsimba? Beszédem van magával.

-Hát...

Thierry kinyitotta az ajtót, s a másik immár minden ellenkezés nélkül beszállt mellé.

- Seilhac úr, nem kertelek: miért komédiázott tegnap délután a helyettesemnek? Neuvic egyszerre felfedte kártyáit. Lehet, hogy nem válik be, de ő a meglepetésre játszik. Seilhac azonnal zavarba jött:

- Hogyhogy?

- Hát úgy, hogy Ratenelle felügyelőnek szép mesét adott be: a Puybrun-klinika virágzik, a bankárok tükön ülve várják, mikor adhatják oda a pénzüket Puybrun doktornak. Mondja, hülyének néz minket, Seilhac úr?

- Nem, nem, dehogy! De a doktor iránti tiszteletem. . . a hivatali titok. . .

- A rendőrség számára nincs hivatali titok. Az öreg könyörögni kezdett:

- Kérem, felügyelő úr, forduljon Puybrun doktorhoz. .. Biztos vagyok benne, hogy semmit sem hallgat el ön előtt!

- Rendben van, Seilhac úr. El akartam kerülni a botrányt, de úgy látszik, maga ragaszkodik hozzá...

-Én?

- Ejnye! Diszkrét felvilágosítást szerettem volna kapni... Arra kényszerít, hogy nyilvánosan tegyem fel a kérdéseimet; s ennek minden bizonnyal meglesz a visszhangja a sajtóban... Vizontlátásra, Seilhac úr.

- Várjon!... Megígéri, hogy köztünk marad, amit mondok?

- A törvény és maga között.

- Igen, valóban hazudtam Ratenelle-nek, mert azt hittem, csak valami nem helyénvaló kíváncsiság vezérli... Bevallom, örömet leltem benne, hogy beadtam neki azokat a meséket, már csak azért is, hogy megmutassam: vagyok én olyan ravasz, mint ő, sőt!

- Jól van, jól van, de hát mi az igazság?

- Nem megy a bolt, felügyelő úr... Sok az adósságunk, és nem tudjuk növelni a forgalmat, mert a bankok megtagadtak tőlünk minden hitelt... Nem tudom, hogy fogunk kimászni ebből a slamasztikából...

- De hiszen az intézmény működik, nem? .

- A doktor túlságosan nagyra tört... Nincs lehetőség rá, hogy megtérüljön az az összeg, amit befektetett, hogy az intézmény Franciaország egyik legmodernebb pszichiátriai klinikájává váljék.

- Tehát, hacsak nem tesz szert jelentős összegre váratlanul ...

- Nehéz napoknak nézünk elébe, felügyelő úr.

Thierry megújult küzdőkudvvel csöngetett be Pam-fou ügyvéd úrhoz a Saint-Géry utcában. Egy kisasszony vezette be, akinek kora és viselkedése a legnagyobb bizalmat ébresztette az ügyfelekben. A felügyelő átment az irodán, ahol többen dolgoztak. Az irodavezetőt ősz haja és nagyképű viselkedése különböztette meg a többiektől. Neuvic odament egy fiatalemberhez, aki láthatóan unatkozott.

- Honoré Lagleygeolle úr?

- Igen, én vagyok. Mit óhajt?

- Csak jelezni szeretném önnek, hogy nem okos dolog rászedni egy rendőrfelügyelőt.

Thierry otthagya az elképedt gyakornokot, és követte a kisasszonyt, aki Pamfou ügyvéd úr irodája felé kalauzolta.

A nehézkes, vérmes ügyvéd nem tanúsított különösebb kedvességet.

Meghallgatta a felügyelő kérdéseit Poézat kisasszony vagyoni helyzetével kapcsolatban, és szárazon válaszolta:

- Kérése annál is inkább meglep, mert, ha jól értettem, látogatása nem hivatalos.

- Pillanatnyilag valóban nem az.

A jogász felemelkedett a karosszékből.

- Ez esetben, kérem, várjunk addig, míg hivatalosan fel nem keres.

- Ha mindenképp ragaszkodik a nyilvánossághoz. ..

- Mit jelentsen ez a megjegyzés, kérem?

- Egyszerűen azt, ügyvéd úr, hogy titokban kívántam cselekedni, mindaddig, amíg el nem dől, hogy szükséges-e a vizsgálat, amit ön mond...

- Csak nem akarja elhítenni velem, hogy Poézat kisasszony bárhogyan is gyanús ügybe keveredhetett?

- Egyáltalán nem áll szándékomban bármit is elhítenni önnek, ügyvéd úr. Csupán felvilágosítást akarok szerezni Poézat kisasszony jövedelméről, hogy eldönthessem: besorolhatom-e, feltételesen, egy nem túlzottan szép história szereplői közé.

- De hisz ez elképesztő! Olympe, hatvanöt évesen letér az egyenes útról!

,

- Bármilyen korban rákényszerülhet az ember, ügyvéd úr.

- De miért?

- A legősibb és legalapvetőbb okból: mert nincs pénze. Azért kerestem fel önt, hogy megkérdezzem: rendelkezik-e ügyfele olyan jövedelemmel, mely hátralévő napjaira mentesíti a nélkülözéstől?

- Rendelkezett... - nyögte ki az ügyvéd.

- Nos?

Pamfou ügyvéd úr elővette zsebkendőjét, és megtörölte homlokát.

- Nagy isten! Milyen kényes helyzetben vagyok! Egyrészt hivatali titkot csak utasításra árulhatok el, másrészt ez az idióta Olympe, akit negyven éve ismerek és szeretek. . . Mibe keveredett az a bolond nő?

- Ügyvéd úr, megígérhetem, hogy hacsak nem következik be súlyos esemény, amely kényszerít, hogy felhasználjam bizalmas közléseit... és ebben az esetben hivatalosan is felkeresem majd önt.. köztünk marad, amit elmond nekem.

- Szavát adja?

- Igen.

- Nos, Poezet kisasszony a tönk szélén van.

- Ó, hát már itt tart?

- Öt vagy hat évvel ezelőtt magával ragadta a játék démona, s azóta egész vagyonát eltékozolta. Szerencsére Blanzat-ban lakik. . . máskülönben hamar az utcára kerülne.

- Pedig velem bizalmasan közölte, hogy a minap jelentős összeget nyert lóversenyen.

Az ügyvéd vállat vont.

- Blöffölt... A vadászok vagy a horgászok mindig különleges példányokat lőnek le vagy fognak ki, a játékosok is mindig kivételesen nagy nyereséget vágnak zsebre, hála állítólagos agyafúrtságuknak... Remélem, ha Puybrun kisasszony férjhez megy, nem hagyja el nagynénjét, aki, bár ügyesen titkolja, állandó aggodalomban él.

Pamfou ügyvéd úr nem is gyanította, hogy szavai elbűvölték a felügyelőt, mert újabb okot látott bennük, hogy higgyen Martiné Puybrun állításának: a lány eltűnése ugyanis egy csapásra megoldaná nagybátyjának és nagynénjének problémáit.

A felügyelő régóta ismerte Simon Thélust, a víg ke-délyű garázmestert, aki mindig kapható egy kis poha-razgatásra vagy egy kis beszélgetésre. „Nem mintha lusta volnék - szokta mondogatni -, de fáraszt a munka, az egészségnél pedig nincs drágább kincs.”

- Felügyelő úr talán úgy döntött, hogy kicseréli a járgányát?

- A kedvem meg is lenne hozzá, csak hogy nagyobb autóval szeretnék majd megpróbálkozni. Sajnos nem áll módomban, hogy Mustangot vegyek, mint Marc Quessy...

- Még hogy ő és a kocsivásárlás! Ugyan, ugyan! Én bizony nem továbbítom a rendelést, amíg nincs rá biztos fedezet! Felőlem adhatja Quessy a nagyurat, és port hinthet azoknak a szemébe, akik hisznek neki, de az enyémben nem!

- Köztünk szólva, nem fogyott ki Marc a pénzből?

- Bizalomért bizalom: bizony, magam is úgy látom. Tudja, hogy van az: nincs olyan nagy hozomány, aminek ne lehetne a nyakára hágni, és úgy tudom, Sophie Quessynek nem maradt egyebe, mint a kisírt szeme.

Képzelem, hogy szánja-bánja már, hogy otthagya a papát, a mamát és a szép Montaubant! De hát ön is tudja, milyenek a lányok! Mennek a maguk feje után. Meghívhatom egy pohár borra? - Köszönöm, elfogadom.

Charlie, a „Cendrella” mixere egyáltalán nem rokonszenvezett a rendőrség embereivel. Ez az ellenszenv gyermekkorában alakult ki benne, amikor a zsaruk rendszeresen elhurcolták apját, és átkutatták a nyomorúságos lakást, ahol oly

nehezen lehetett eldugni a lopott portékát. Charlie szokásos mogorvaságával fogadta a felügyelőt.

- Mivel szolgálhatok?
- Egy kis eszmecsérével.
- Nem azért fizetnek, hogy beszélgessek a vendégekkel.
- Hát ez bizony kellemetlen, mert engem meg épp azért fizetnek, hogy szóra bírjam azokat, akik nem akarnak beszélni.

Charlie tekintete nyugtalanul megvillant.

- Tőlem akar valamit?
- Nem éppen. Csak azt szeretném tudni, miért vezette félre a helyettesemet, Ratenelle-t, amikor Marc Quessyről kérdezősködött.
- Nem kötelességem a vendégekről fecsegni!
- Még rendőrrel sem?
- De még mennyire hogy nem!
- Mennyivel tartozik magának Quessy?
- Az az én dolgom.
- Ha így folytatja, máshol fejezzük be ezt a beszélgetést.
- Senki sem kötelezhet rá, hogy elmondjam a személyes ügyeimet!

A két férfi farkasszemet nézett egymással a pult fölött. A helyzet válságosra fordul, ha a magas, higgadt Jacques Chambourlive - aki egyébként az egyik legegészsőbb férfi volt Cahors-ban - bele nem avatkozik a szóváltásba.

- Mi folyik itt? Nicsak, ön az, felügyelő úr?
- Egyáltalán nem tetszik nekem a maga mixere.
- Charlie? Modortalan egy alak, de nem rosszindulatú.
- Majd én gondoskodom róla, hogy máshol gyakorolja a tehetségét!
- Ugyan, ugyan!... Ne vegye a szívére... Charlie bizonyosan bocsánatot fog kérni, ha nem viselkedett kifogástalanul önnel. Addig is, kedves felügyelőm, jöjjön, beszéljünk egy kicsit erről az egészről.

Charlie ügye hamar elrendeződött, minthogy Thierry belátta, hogy nem tanúsított kellő türelmet és hidegvért. Chambourlive megkönnyebbülten érdeklődött:

- Véletlenül nézett be hozzánk?

Nem, találkozni szerettem volna magával.

- Igen?
- Szeretném megkérni, hogy adjon néhány felvilágosítást.

A főnök arca elkomorult, és nem éppen lelkesen morogta:

- Hát, ha tudok. ...
- Nos... Úgy tudom, egyik vendége, Marc Quessy, kétségbeejtő anyagi helyzetben van. Mi a véleménye erről?
- Természetesen nem vagyok a bankárja, de négyezer frankkal tartozik nekem, és egy ezressel Charlie-nak... Ez bizony nem vall nagy jómódra. Ráadásul alighanem Toulouse-ban és Bordeaux-ban is vannak adósságai.
- Tudja, hogy kinek tartozik?
- Mondjuk úgy, hogy sejtem.

- Tudna erről biztos értesüléseket szerezni?

- Az ön kedvéért, felügyelő úr.

- Köszönöm. Mire költi Quessy ezt a sok pénzt, ami nem is az övé?

Chambourlive elhúzta a száját.

- Kellett is neki gondolkodni rajta valaha is... Annyit tudok, hogy régebben, vagyis körülbelül egy évvel ezelőtt, ismertem egy lányt Toulouse-ban, akire tekintélyes summát költött... Azt hittem, végképp ott ragad. De nem sokkal nagybátyja, Puybrun úr halála előtt kiköpte a horgot... Nehezére eshetett. Neuvic a rendőrkapitányságról telefonált montau-bani kollégájának, hogy megtudja Sophie Quessy, született de Hautefage régi címét. Amint megkapta, elhatározta, hogy rögtön indul, és bejelentés nélkül keresi fel Sophie szüleit. Neuvic jó iramban vezetett a Cahors-t és vMontau-bant összekötő sima úton, s ujjongva dudorászott. Biztos volt benne, hogy Hautefage-ék megerősítik vejükéről alkotott véleményében. A felügyelő úgy haladt Ingres szülővárosa felé, mintha légyottra igyekezne. Olyanféle örömet érzett, mint hajdan, amikor Alice-hoz sietett. Most is úgy érezte: meg tudná hódítani az egész világot. Tudta, hogy - még ha a lánynak sose jut is tudomására - megvédi Martine-t, és bebizonyítja az ügyésznek meg a bírónak, hogy nem Martiné hazudik, hanem a többiek. Thierry az 1944. augusztus 19. sugárúton érkezett be Montaubanba, átszelte a Felszabadulás terét, és a Gambetta sugárúton haladt a Foch marsall térig; ott rátért a Mortarieu fasorra, ahol Hautefage-ék laktak. Villájuk előtt - melynek nemesen szigorú homlokzata tiszteletet ébresztett - polyalthais-bokrokkal tarkított pázsitszőnyeg díszlett, közepén kontyvirággal teleültetett virágágy. Fényűző és ízléses otthon. Hajlott hátú, korosodó inas nyitott ajtót; a felügyelő megkérte, hogy vezesse be Hautefage úrhoz, ha otthon van.

- Kit jelenthetek be, uram?

- Neuvic felügyelő vagyok.

- Szíveskedjék befáradni a szalonba. Megnézem, itthon van-e az úr.

A kis szobában, ahol a váratlan látogatót leültették', Thierry meghatódva szemlélte a régimódi, de még mindig pompás díszítést. Quessy úr aztán megtalálta a neki való örökösöt! Az inas visszatért és jelentette:

- Az úr a dolgozószobájában várja a felügyelő urat.

Végigmentek egy folyosón, amelynek nyugalját halott szemű márvány mellszobrok őrizték. Hatalmas mahagóni íróasztal mögül egy aggastyán állt fel. Magas volt és sovány; beesett arca és ősz haját fedő kerek sapkája egy inkvizíció korabeli spanyol szerzetest idézett.

- Azt hiszem, nincs szerencsém ismerni önt, uram.

- Thierry Neuvic vagyok, cahors-i rendőrfelügyelő.

- És minek köszönhetem, hogy...

A felügyelő közbevágott:

- .. .megengedi, hogy elmondjam?

- Kérem... bocsásson meg... Foglaljon helyet!

Thierry előadta látogatásának indítékát, és különösen kiemelte, hogy kérése egyáltalán nem hivatalos jellegű. Bevallotta: csakis az a vágy hajtja, hogy jobban megismerje Marc Quessyt.

- Nem értem egészen jövetele célját, felügyelő úr, sem azt, hogy vöm mennyiben érdekli magát - válaszolta Hautefage úr -, de gondolom, komoly oka van, ha felkeresett. Mindazonáltal remélem, nem hoz rossz híreket.

- Ó, nem. Mint mondtam, uram, egyszerűen csak tudni szeretném, ki is az ön veje.

- Semmirekellő aranyifjú, aki visszaélt egy elkényeztetett lány ártatlanságával és bizalmával. Mi nyilvánvalóan öregek voltunk Sophie-hoz, rosszul neveltük, nem tudtunk küzdelemre, önálló ítéletalkotásra képes, erős teremtést faragni belőle. Amikor Sophie nőül ment Quessyhez, gyakorlatilag szakított velünk. Nem bocsátotta meg, hogy megpróbáltuk ráébreszteni, milyen embert szeret, vagy vél szeretni. Lányunk elvesztése engedékenységünk büntetése.

- S ami az anyagiakat illeti...

- Ó, ez igazán egyszerű... Nagyon jelentékeny hozományt adtam Sophie-nak, s a férje hamar felélte... Azóta, úgy tudom, egyik napról a másikra él.

- Nincs vele semmilyen kapcsolata?

- Nincs, és nem is óhajtom, hogy legyen. S a lányával?

- Házam kapuja nyitva áll előtte, ha hajlandó egyedül átlépni a küszöböt.

A felügyelő épp elhagyni készült hivatalát, amikor egy suhanc, akit Chambourlive küldött, egy borítékot hozott neki. A borítékban egy papírlap, azon pedig csak ennyi: - TOULOUSE 12000 F - BORDEAUX 7000 F

Aznap este Pierre Escorbiac megállapította, hogy barátja tíz évet fiatalodott.

Másnap reggel, amikor Thierry, a szokásosnál kicsit később, belépett hivatali szobájába, Ratenelle azzal fogadta, hogy az ügyész úr már egy jó fél órája keresi. Thierry felvette a telefonkagylót, s azonnal megkapta a bírót, akinek remegett a hangja a haragtól.

- Felügyelő úr, kérem, azonnal jöjjön az irodámba!

- Szíves örömet, ügyész úr!

- Ne legyen arcátlan!

Neuvic néhány perc múlva belépett az ügyészhez, akit a vizsgálóbíró társaságában talált. Amikor a bíró megpillantotta látogatóját, felpattant a helyéről.

- Na, hát itt van! - Azután megdöbbenően kiáltott fel: - És úgy tesz, mintha mi se történt volna!

- Miért, mi történt, ügyész úr?

- Hogy mi? Hát azt mindjárt megtudhatja, uram! Valóságos botrányt robbantott ki illegális kezdeményezésével! Bele merészelt avatkozni városunk legtekintélyesebb polgárainak a magánéletébe, pedig nem kapott rá utasítást! Dr. Puybrun felhívott telefonon: azzal fenyegetőzik, hogy panaszt tesz magasabb helyen !

- Nem fogja megtenni.

- Nocsak! És miért nem, ha szabad tudnom?

- Nem óhajtja közhírré tenni, hogy nincs egy vasa sem!
  - Mondja maga!
  - Nem, a könyvelője mondja. Szíves megnyugtatóra, ügyész úr, közlöm, hogy Marc Quessy annyira a tönk szélén áll, hogy már Charlie-tól, a „Cendrella” mixerétől kér kölcsön. Poézat kisasszony pedig szerencsejátékba ölte a vagyonát, és most rokonai kegyelemkenyerén él.
  - Elismerem, felügyelő úr, hogy kissé zavarba ejt mindaz, amit most hallok. Én is azt hiszem, hogy ilyen körülmények között nem szívesen szellőztetném a maga legalábbis alkalmatlanul időzített tudakozódásait.
  - Ennél azért veszedelmesebb a dolog, ügyész úr.
  - Még mit ki nem talál?
  - Nem találok ki semmit. Csupán megállapítom, hogy Puybrun doktor, Marc Quessy és Poézat kisasszony csak úgy rendezhetik anyagi helyzetüket, ha megkapják Gilbert Puybrun jelentékeny örökségét. De ehhez az kell, hogy a törvényes örökösöt kizárják az öröklésből, akár úgy, hogy életfogytig zárt intézetbe kerül, akár úgy, hogy meggyilkolják.
  - Már megint a rögeszméje!
  - Csupán logikusan gondolkodom, ügyész úr. . . és Puybrun kisasszony nem azért kérte a vizsgálatot, mert bolond, hanem mert fél, és okkal fél. A társadalom valamennyi osztályában vannak és lesznek olyanok, akik pénzért mindenre képesek.
- Az ügyész szemmel láthatóan megingott, és elég erőtlenül tiltakozott:
- Nem és nem! Erről beszélni se vagyok hajlandó! Ismerem Puybrunt, ismerem Poézat kisasszonyt, és nem feltételezek fel róluk ilyen aljasságot. A maga Puybrun kisasszonya hisztérika, képzelt veszélyeket és elképesztő összeesküvéseket talál ki, hogy érdekes legyen...
- Telefoncsengés szakította félbe a bíró szónoklatát. Felvette a kagylót, majd így szólt:
- Magát keresik, felügyelő úr!
- Az ügyész és a vizsgálóbíró látták, hogy Neuvic elsápad; s csak ennyit szólt:
- Megyek.
- Letette a kagylót, és vendéglátója felé fordult:
- Puybrun kisasszonyt baleset érte az országúton.

HARMADIK FEJEZET I

Thierry olyan gyorsan haladt a Fumel felé vezető úton, ahogyan az óvatosság csak engedte, és némán fohászkodott, maga sem tudta, kihez, hogy Martiné sérülése ne legyen súlyos. Felindultsága, melyet a szakmai szenvedély önmagában nem indokolt, ráébresztette a felügyelőt Puybrun kisasszony iránti érzelmeire. Nem szokta ámítani magát, még ha szégyellte is, amit érzett. Alice halálával visszanyerte egyáltalán nem óhajtott szabadságát. Thierry betegápolói kötelességét öntudatlanul szerelmének szinte a betegségtől független bizonyítékává változtatta, talán hogy könnyebben viselje a sorsát. Ösztönösen

beleilleszkedett felesége zárt világába, mert soha nem jutott eszébe, hogy másképp is élhetne. Alice része volt Thierry valóságának. E világot felesége uralta; gyengesége minden joggal felruházta. Alice halála rákényszerítette az előzvegyült férfit, hogy felfedezze az életnek szakmáján kívül eső, eddig gyakorlatilag ismeretlen oldalát; s Martiné Puybrunnal való véletlen találkozása észrevétlenül felszínre hozta sokáig elfojtott vágyait. Az életkorukra egyáltalán nem gondolt, hiszen az a józan ész sugallata lett volna, márpedig nincs az a szerelem, amely hajlana a józan ész szavára.

A baleset helyén, egy meglehetősen szűk kanyarban, néhány kíváncsiskodó állta körül a két csendőrt. A kanyarból kiszáguldó autó szerencsére beleütközött a mellvédbe, ami visszatartotta, különben lezuhant volna a mélységbe, s a Lotba esett volna. Thierryt, amint kihajolt, szédülés fogta el, s Martiné összezúzott testét vélte látni odalenn. A felügyelőnek fakó volt az arca, verejték gyöngyözött a homlokán, s a csendőr felé fordulva minden erőfeszítése ellenére aggodalmas hangon kérdezte:

- Ki az áldozat?

- Puybrun kisasszony, a gépkocsi tulajdonosa. .. Túl fogja élni. . . Azt hiszem, nem mélyek a sebei. . . Mindenesetre óvatosságból mentőt hívtunk... A kisasszony már bizonyára bent van a kórházban.

- Ki értesítette magukat?

- Egy gépkocsivezető, aki tanúja volt a balesetnek. Biztosra vette, hogy a lány behajtott a szakadékba.

- Hol van a tanú?

A csendőr odahívta a sofőrt; teherautója oldalán egy automata mosoda cégjelzése volt látható.

- Mondja el, legyen szíves...

- Richelieu a nevem... Hát így történt: hirtelen megláttam a hölgy kocsiját, amint nem túl gyorsan haladt előttem. . . még meg is lepődtem, hogy nem hajt gyorsabban, ismerte a mai fiatalokat... És azután, a kanyarban, látom, hogy ahelyett, hogy bekanyarodna, egyenesen a szakadék felé tart... Butaság, de én mégis kiáltottam, pedig nem hallhatta meg... Láttam, amint a szerencsétlen teljes erejéből belekapaszkodik a kormányba, hogy megpróbáljon visszafordulni. Szerencsére a kocsni nem borult fel, amikor a falnak ütközött ... Az lefékezte... A lány belevágta homlokát a szélvédőbe... Igencsak meleg helyzet volt, mondhatom. . . Mikor az autó megperdült, megint csak nagy szerencse volt, hogy nem borult fel, különben alighanem átesik a mellvéden és a gépkocsikázást a mélyben fejezi be.

- Köszönöm, tanúvallomását jegyzőkönyvbe vesz-szük majd.. . Várjon csak! Ez a felszólítás Simon Thélusnak szólt, aki megérkezett vontatókocsijával.

- Jó napot, felügyelő úr.

- Hallgasson csak ide, Thélus.. . Thierry félrevonta a garázstulajdonost.

- Szeretném, ha átnézné a kocsit, nem talál-e valami különösét...

- Mire gondol?

- Például szándékos rongálásra. Simon halkán füttyentett.

- Ejha! . . . Nos, megpróbálom. . .

Miközben a garázstulajdonos a kapott feladattal foglalkozott, a felügyelő rendelkezett: tegyék szabaddá az országutat, és ne engedjék megállni az autósokat. Ez nem volt könnyű, mert mindenki alaposan szemügyre akarta venni a helyszínt, hogy utóbb bőséges beszámolóval szórakoztathassa hallgatóságát. Thélus nemsokára titokban intett Neuvicnek.

- Megállapított valami rendellenességet?

- De még mennyire! Nem volt nehéz különben, csak fel kellett emelni a motorház tetejét... a fékfolyadék és a sebváltó folyadék tartálya üres.. . Kilyukasztották . . . Rendes körülmények között Puybrun kisasszonynak, a nevét a műszerfalon olvastam, a halálugrást kellett volna végrehajtania.

- Biztos benne?

- Miben?

- Amit a folyadéktartályról mondott.

- Nem kell ehhez sok ész... akármelyik inasgyerek megállapíthatná...

- Köszönöm, Thélus. Kérem, írja le mindezt egy darab papírra!

- Hát, ami az írást illeti...

- Nos... Akkor menjen be a rendőrkapitányságra, és diktálja le észrevételeit Ratenelle-nek.

- Azt már inkább.

Thierry elérzékenyülve szemlélte a csukott szemű arcot, melyet a kötés, bár alig takarta, kissé titokzatossá tett. Neuvicnek, akárhányszor meglátogatott egy sebesültet a kórházban, mindig az volt a benyomása, hogy a hófehér géz útleveél egy különös világba, mely még nem a halál birodalma, de az élők lármája és szenvedélyei már nem jutnak el oda. Martiné ugyan egészen közel volt hozzá, és teljesen védtelen is volt, a felügyelő mégis távolibbnak és elérhetetlenebbnek látta, mint valaha. Egyébként ez nem is számított. Neki elég volt, hogy mellette lehet, egyedül lehet vele ebben az ál-meg-hittségben, melynek elképzelt varázsát élvezte.

Martiné aludt. A felügyelő boldogan nézte. Magával ragadta az ábrándozás; képzeletében a zord, higiénikus kis kórtermet kényelmes szobává változtatta, melynek elegáns bútorain női fehérneműk heverték szanaszét; s a kórházi ágy helyére terjedelmes fekhely került, melyen kényelmesen elfért egy pár. A felügyelő ábrándjaiba merült, s olyannyira megfeledkezett a valóságról, hogy észre sem vette: Puybrun kisasszony felébredt.

- Nahát! Felügyelő úr!

A kellemes ábrándozásból felriasztott felügyelő ősz-szerezzen:

- Puybrun kisasszony! Nem mertem felébreszteni, és. . .

- ... úgy látom, állva szundikált.

Nevettek, majd a lány hirtelen a helyzet tudatára ébredt.

- De hogy lehet, hogy én... és ön itt áll az ágyam mellett? Hol vagyok?

- Kórházban.

- Kórh... Ó! Igaz! A kocsi!... A fék nem működött. ..

Thierry megfogta a kezét.

- ..nyugodjék meg. .. Nincs semmi baj... Nagy szerencséje volt...

Aggodalom villant fel a sebesült szemében.

- És az arcom... Mi történt az arcommal? Tükröt! Tükröt akarok!

Thierry odaadta a táskáját; Martiné idegesen kotorászott benne, majd kivett egy kis tükröt, és figyelmesen megvizsgálta magát. Végül megkönnyebbülten rá-mosolygott látogatójára.

- Bizonyára bolondnak talál, ugye?

- Nem... Nő lévén, nő módjára cselekszik. Egy-két forradás azonban bizonyára nem csökkentette volna a szerelmet, amellyel egy férfi megajándékozná.

Martiné megragadta a felügyelő kezét :

- Köszönöm... Köszönöm, hogy eljött... Figyelje meg, családom egyetlen tagja sem siet hozzám...

- Talán nem érnek rá. Vagy még nem értesültek a balesetről.

- Vagy talán csalódottak.

- Hogyhogy?

- Felügyelő úr, megesküszik rá, hogy baleset volt?

- Mi más lehetett volna?

- Tudja azt maga nagyon jól.

bizonyítékokra

van szükségem. Megvizsgáltatom a kocsiját.

- Nem tud hazudni, felügyelő úr. Különbösen ez tetszik nekem. Szinte bizonyos vagyok benne, hogy szándékosan megrongálták a kocsimat, mint ahogy meg akartak fojtani, de már nem félek, mert a maga mostani jelenléte a biztosíték, hogy mindig is velem lesz és megvéd.

- Sajnos nem ígérhetek semmit. Nem lakom együtt magával.

- Nem számít. Már a gondolat is, hogy vigyáz rám, megvigasztal, és erőt ad hozzá, hogy meghiúsítsam az esetleges merényleteket. Magának köszönhetem, felügyelő úr, hogy feltámadt a harci kedvem, és ismét úgy érzem, hogy szeretnék győzni.

Amikor Thierry magára hagyta Martine-t a szobájában, úgy érezte, hogy lebeg. Nem tudta magában tartani az örömét, meg kellett osztania valakivel, ha másért nem, hát azért, hogy újra átélje, s hogy megbizonyosodjék: valóban elhangzott szavak táplálják, s nem a szerelmes öntudatlan képze-lődése, aki a csöndet kitalált szavakkal tölti meg. Kiment a temetőbe, Alice sírjához. Természetesnek tartotta, hogy esztelen vonzalmáról épp feleségének számoljon be, akivel mindig megosztotta titkait. Szövetségük a halálon túl is megmaradt, egységük nem bomlott fel. A felügyelő a kő fölé hajolt, melyre eddig egyetlen szerelmének neve volt rávésve, pillantását a két évszámra szegezte, mely egy életet fogott össze, s halk hangon gyónt. Elmondta, mennyire megzavarja az igazság. Sohasem gondolta volna, hogy kapható még ilyesmire. Most pedig... Elmagyarázta Alice-nak, hogy kicsoda Martiné, kire hasonlít hajdani közös ismerőseik közül.

Szükszavúan és zavártabban beszélt közvetlen jövőjéről, mintha a szavaktól az álmok elnehezednének és közönségessé válnának, eltorzulnának.

Lelkesedése lanyhult; vagy inkább leszállt a fellegekből. Neuvic visszatért Cahors központjába, s felkereste megszokott menedékhelyét, a „Taverne”-t. Az ablak mellé ült az ebédlő belső részében, és olyan élénken rendelte meg a vacsorát, hogy Escorbiacék kellemesen meglepődtek. Munkája végeztével a házigazda leült néhány percre vendége mellé.

- Nos, mi újság? Mit beszélnek az emberek? Tudja, Pierre, hogy a szakmámon kívül...

- Éppen a szakmájával kapcsolatban: van valami újság? Hallottam valami balesetről, amely állítólag érinti magát.

- Puybrun kisasszonnyal történt.

- Súlyos?

- Az is lehetett volna... Mindenesetre bebizonyosodott, hogy nem tévedtem: Puybrun kisasszony egyáltalán nem képzelődik, ha összeesküvés célpontjának képzele magát.

- Hogyhogy?

- Valószínűleg megrongálták a kocsiját.

- Csakugyan?

- Bizony.

- Biztos ebben, Thierry?

- Majdnem egészen, és meg fogom kérni Simon Thélust, hogy mondja el újra első benyomásait.

- És Puybrun kisasszony hogy van?

- Hál' istennek jól, a körülményekhez képest... Egy percre benéztem hozzá délelőtt a kórházba.

Escorbiac csak ennyit felelt: „Igen?”, s a felügyelőre nézett, aki egy kicsit mérgesen mondta:

- Miért csodálkozik? Igazán nem értem! Hiszen kötelességem volt meglátogatni, nem? Mióta megfogadtam, hogy amennyire csak tőlem telik, megvédem azoktól, akik az életére törnek, nem bízhatok semmit a véletlenre. Magának nem ez a véleménye, Pierre?

- Dehogynem, hát persze... Adja át üdvözetemet Thélusnak, és mondja meg neki, hogy valamelyik nap elviszem hozzá a kocsimat. Alaposan át kellene már nézni. Amikor a felügyelő távozott, Hermine odalépett a férjéhez.

- De furcsa képet vágysz, Pierre... Valami baj van?

- Szegény Alice jár az eszemben. . .

- Mi bánt?

- Az, hogy Alice ott, ahol van, bizonyára úgy véli, furcsán tartom meg az ígéreteket, hogy vigyázok Thierry re.

- Valami butaságot csinált?

- Még nem, de félek, hogy hamarosan sor kerül rá.

- Azzal a lánnyal kapcsolatban?

- Igen.
  - Ugyan, eredj már! Mindketten nagykorúak, nem? És ha úgy gondolják, hogy boldogok lesznek egymással...
  - Thierry azt gondolja.
  - És a lány nem?
  - De hiszen ez az egész csak Thierry agyában zajlik! Meg vagyok győződve róla, hogy a lány még csak nem is sejt semmit az érzelmeiről! Sohase hittem volna, Hermine, hogy egy ilyen erős, kiegyensúlyozott ember, aki még zsarú is a tetejébe, képes úgy viselkedni, mint egy gimnazista! Alig temették el a feleségét, s ő, aki még álmában se gondolt rá, hogy egy kicsit elszórakoztassa magát, most Rómeót játszik, és epedezik Júliája után, aki a lánya is lehetne! Ez egyszerűen felfoghatatlan! Hogyan akadályozhatnám meg, hogy nevetségessé tegye magát az a hólyag?
  - Sehogy... Sehogy, mert ha egyszer rátok, férfiakra rátok jön a bolondóra, akkor hülyébben viselkedtek, mint a taknyos kölykök, és a jó tanács annyit ér, mint a falra hányt borsó.
  - Hát akkor hagyjam a sorsára? Ne törődjek vele?
  - Talán szüksége van rá, hogy átessen ezen a betegségen.
  - Nem vagy képes megérteni Thierry problémáját.
  - Problémáját? Azon vagy, hogy minél jobban kicifrázd, pedig nincs ennél egyszerűbb dolog a világon!
  - Inkább nem vitatkozom veled ezekről a dolgokról. Hát már mindent elfelejtettél?
  - Dehogyan! Éppen hogy nem felejtettem el, és ezért ismétlem, nem érdemes ekkora cirkuszt csinálni egy emberből, aki vágyik egy lányra, s megfeledkezik a koráról, és mivel azért egy kicsit mégis szégyelli, színházat játszik magamagának. Escorbiac felsőhajtott:
  - Az a szörnyű veled, Hermine, hogy szinte mindig igazad van. . . Ettől egészen elgyengülök. . . Azt hiszem, innom kell egy pohár cahors-i óbort, hogy helyrejöjjenek.
  - Hát bizony, ugyancsak haragudhattak a kisasszonyra a barátai! Nem elég, hogy kilyukasztották a fékfolyadék tartályát, még a kormányt is jól megoldozták. . . Hát, ami azt illeti, eldicsekedhet a kisasszony, hogy milyen veszélyes helyzetben volt! Ha gyorsabban halad, biztosan behajtott a szakadékba! Egyszerűen szerencsés! Hanem azok, ha kíváncsi a véleményemre, utolsó gazemberek! Thélus derék ember volt, s nem értette, hogy ilyen gonosz emberek is élhetnek a földön.
- A rendőrkapitányságon Neuvic jelezte Ratenelle-nek: Thélus hamarosan bemegy, és lediktálja a balese-tes kocsis vizsgálatának eredményét.
- Rendben, főnök. Vallomását csatolni fogom a tanúéhoz, aki látta a balesetet.
  - A mosodai alkalmazott?

- Igen. Rendes fiú... Még egészen ki volt borulva... Csak egy dolgot nem ért: azt, hogy honnan fordult ki Puybrun kisasszony kocsija... Nem előzte meg őt, és két kilométerrel a baleset helyszíne előtt a fiú nem látta a jobb sávban.

- Ugyan! Tudja, hogy van az... Valószínűleg csak utólag figyelt fel rá.

Thierry felhívta a kórházat. Megtudta, hogy a lányt csak másnap engedik haza.

Bejelentette, hogy meglátogatja.

Martine-t meghatotta ez a buzgó gondoskodás, rá-mosolygott Thierryre.

- Ó, felügyelő úr, oly sűrűn érdeklődik a hogylétem felől, hogy már-már kockán forog a jó hírem! Még utóbb elhiszem, hogy valóban aggódik az egészségemért!

- Akár hiszi, akár nem, valóban aggódom! Nagyon nyugtalanít a magára leselkedő veszedelem.

- Csak nem fél, rendőr létére?

- Ne gúnyolódjék, kérem! Az ember csak azokért aggódik igazán, akik valamilyen okból kedvesek a számára.

- Ugyan, felügyelő úr, beszéljen már komolyan: megtudhatnám, milyen újabb veszedelem fenyeget?

- Most már semmi kétség, igaza volt: megrongálták a kocsiját. Ki tudott róla, hogy autózni megy?

-Hát...

- Nem emlékszik, vajon kérdezősködött-e efelől valamelyik rokona?

- Nem... Lehet, hogy Marc kérdezte, de nem esküdnék meg rá.

-Múltkor... amikor majdnem megfojtották... Nem akartam a többiek előtt kérdezősködni, és nem szerettem volna, ha újra át kellett volna élnie azokat a kínos perceket... De most mesélje el, mi történt pontosan !

- Lassan sétáltam... Az eddigi életemre, a halálra gondoltam... Nem sajnáltam semmit, de nem is vártam semmit... Az a képtelen meggyőződésem támadt, hogy pályafutásom végéhez értem... Többször is úgy éreztem, hogy valaki van a hátam mögött, de nem tudtam eldönteni, valóban hallottam-e valamit, vagy csak képzelődtem... És azután egy kötél hullt a vállamra. Mielőtt védekezésre gondoltam, felnéztem a faágakra. Azt hiszem, azért tettem a kezemet a nyakamra, mert halk lépteket hallottam, s valószínűleg ez a mozdulat

'mentette meg az életemet. Megragadtam a fojtogató kötelet. Egy erőszakos, vad rántás hanyatt döntött. Először azt hittem, gyalogtőrbe estem, de amikor éreztem, hogy vonszolnak, rájöttem, hogy meg akarnak ölni, s a félelem erőt adott: kiáltottam, üvöltöttem, ahogyan csak életveszélyben üvölt az ember.

- Puybrun kisasszony, nem tudom, hol és mikor, de leleplezem azt vagy azokat, akik az életére törnek!

- Tudom, felügyelő úr, és szerencsém a szerencsétlenségben, hogy olyan baráttra találtam, mint maga.

Thierry Blanzat-ban hagyta kocsiját, és gyalog ment fel a kastélyhoz. Meg akarta lepni és rémíteni őket. Tudta, hogy amit tesz, rossz néven vehetik a gyanúsítottak is, az ügyész is. Mostantól kezdve azonban már semmi nem érdekelt, semmi sem számított. Nem akarta, hogy Martiné meghaljon.

A felügyelő odaért a kastély kerítéséhez; útközben nem találkozott senkivel. Besurrant a parkba, és közvetlenül a kapu mellett Sophie-t pillantotta meg: egy kőpadon ülve olvasott. A fiatalasszony őszintén meglepődött Neuvic láttán.

- Felügyelő úr!

- Talán megijesztettem, asszonyom?

- Ó, dehogyis! De igazán nem számítottam önre...

- Megengedi, hogy néhány percre leüljek maga mellé?

- Örömmel.

Sophie-n látszott, hogy nem tudja mire vélni a dolgot, s azon gondolkodik, mi járatban van a felügyelő.

- Gondolom, asszonyom, már tud Puybrun kisasszony balesetéről?

- Igen, és délután meg is látogattam Marckal a kórházban. Úgy láttam, szerencsére nem esett nagy baja.

- Valószínűleg ez nem szolgált mindenki örömére.

- Nem értem, mire céloz.

- Nincs semmi jelentősége pillanatnyilag. Bevallhatom-e, asszonyom, hogy nagyon szimpatikusnak találom magát?

- Köszönöm, de...

- Asszonyom, boldog ön?

- De uram...

- Bizonyára feltételezi, hogy nem pusztán kíváncsiságból kérdezem...

- Hogyne, de mégis...

- Nos, boldog vagy nem boldog?

- Hát persze, hogy bol. ..

Nem tudta folytatni, a hangja zokogásba fulladt. Thierry gyengéden átfogta a vállát.

- Tudtam. . . - suttogta.

Sophie letörölte könnyeit, és kiöntötte a szívét.

- Marc nem szeret. . . Soha nem szeretett... A pénz a mindene. . . Apám tudta ezt, és én nem hallgattam rá. . . Most bűnhődöm érte. . . Ó! nem rossz ő. . . csak senkit és semmit nem szeret, saját magát kivéve. Szükségletei kielégítéséhez pénz kell neki, nagyon sok pénz. Nekem már nincs több pénzem. Tehát már nem érdeklém. . . Tudom, hogy nem vagyok szép; mégis fogadkozott, hogy. . . Igaz, hogy minden férfi esküdö-zik...

- Asszonyom. . . Férje mindent megtenne, hogy pénzhez jusson?

- Nem értem egészen a kérdését.

- Gyilkolni is képes volna?

-Ó! Micsoda szörnyűség! Dehogy volna képes! Sok hibája van, de becsületes ember! Hisz nekem, ugye?

- Miért kételkednék az őszinteségében, asszonyom? Mindazonáltal a kastélyból valaki el akarja tenni láb alól Puybrun kisasszonyt, hogy megkapja a vagyonát.

Sophie megdöbbenve nézett rá.

- Azt hiszi, Marc képes lenne. . .

- Nem, mivel ön biztosított az ellenkezőjéről. De akkor ki lehet az?
- Nem. . . nem tudom. . . és nem tudom elképzelni, hogy közülünk valaki. . .
- Márpedig, bármennyire kellemetlen is ez a feltevés, el kell fogadnia, asszonyom. . . Tudja, hogy múltkor megpróbálták Martine-t megfojtani. Ma délelőtt megrongálták a kocsiját... Csodával határos módon menekült meg. . . Sophie mereven nézett maga elé, arca megfeszült; nem akarta elhinni, amit hallott, s egyre csak azt ismételte :

- Hát ez nem lehet igaz, nem lehet igaz... nem lehet igaz...

A felügyelőt elkésérette ez a gyermeteg védekezés; lefogta a fiatalasszony karját, és megráztak

- Elég! Legyen már bátorsága szembenézni az igazsággal ! Most az egyszer legyen erős, attól minden megváltozna !

- Nem! Nem! Nem akarom! Nem akarom!

Neuvic vállat vont, és hogy nem sikerült megnyugtania Sophie-t, otthagya. Felment a kastélyba. Egy inas nyitott ajtót; megkérte Neuvicet, hogy várjon, s amikor visszajött, közölte: csak akkor fogadhatják, ha hivatalos a látogatása - ebben azonban Puybrun doktor erősen kételkedik. Thierry félretolta a méltatlankodó inast, és belépett a szalonba. Láttára a doktor és Marc area megdermedt, Poé'zat kisasszony azonban jót mulatott, s megjegyezte:

- Makacs egy ember, ugye?

Puybrun felállt, és nagyon szárazon szólalt meg:

- Mutasson olyan papírt, uram, mely feljogosítja, hogy beleavatkozzék magánéletünkbe, vagy távozzék!

- Nem hivatalosan jöttem, de ne vegye rossz néven, doktor úr, mégsem távozom.

- Valóban? Hát majd meglátjuk, mit szól ehhez az ügyész úr!

- Rendben van, doktor úr, telefonáljon csak az ügyész úrnak. Már várja is egyébként a hívását.

- Várja?

- Abban a reményben, hogy tudatja vele annak a nevét, aki olyan ügyesen rongálta meg unokahúga kocsiját, hogy már régen a Lotban kellene lennie, darabokban. A doktor visszatette a telefonkagylót.

- Miket beszél? Martine-t baleset érte, és...

- Nem, doktor úr; nem baleset történt, hanem gyilkossági kísérlet. Valaki használhatatlanná tette a fékeket, és elrontotta a kormányt.

Elképedve vagy elképedést színelve néztek egymásra a családtagok. Thierry figyelte őket, de hiába keresett szavaikban, mozdulataikban, viselkedésükben valami áruló jelet. Nem sikerült rajtakapnia őket. Elsőnek Puybrun nyerte vissza lélekjelenlétét.

- Ön tehát, felügyelő úr, az ügyészség figyelmeztetése ellenére erőszakkal betör hozzánk, hogy sértegessen?

- Ha így akarja felfogni a dolgot.

- De az istenfáját! Miért akarnánk meggyilkolni ezt a szerencsétlen Martine-t?

- A pénzéért.

- Ostobaság!
- Ne komédiázzon, doktor úr! Úgysem tud rászedni. Ahogy elnézem magukat, mindhárman undort és szánalmat ébresztenek bennem!
- De kérem!
- Sajnálom! El kell mondanom, ami a szívemet nyomja! Nem tévesztenek meg többé senkit! Átláttam magukon, és nem hagyom, hogy megöljék Martiné Puybrunt!
- Megbolondult tán szegény? - kérdezte Poézat kisasszony nyugodtan a többiektől.
- Azt hiszem, inkább részeg - mormogta Quessy.
- Akár bolond, akár részeg, az agyamra megy! -jelentette ki a doktor. Thierryt felbőszítette a gúny és pökhendiség.
- Mondhatnak, amit akarnak, nem ijesztenek meg! - kiáltott fel. - Mert maguk mindnyájan roncsok, hallják? Roncsok! Maga, Olympe Poézat, házárdjátékba menekül, hogy elfelejtse elrontott, felesleges életét! Nincs már egy vasa sem, és tudja, hogy ezentúl mások szánalmára, könyörületére szorul, hacsak unokahúga el nem tűnik az élők sorából, mert akkor önt illeti Puybrun kisasszony apai öröksége! És magának, doktor, pillanatnyilag fogalma sincs róla, miből fogja kifizetni a meggondolatlanul elkezdett munkálatokat! Lelkiismeretlen törtető maga, doktor, és mindenre képes azért, hogy klinikája első legyen a megyében. Csakhogy, ha nem jut nagyon gyorsan tőkéhez, kénytelen lesz bevallani, hogy csődbe jutott. Mit számít a Nagy Tervhez képest egy Martiné Puybrun élete? Ami pedig magát illeti, Marc Quessy, elégedjen meg azzal, hogy beszéltem apósával, és tudomásom van bordeaux-i, toulouse-i és cahors-i adósságairól. A maga helyzete is reménytelen. Pénzre van szüksége, még unokatestvére életének árán is! Csakhogy én az útjában állok. Ezt mindannyian vegyék tudomásul!- A felügyelő elhallgatott; mély csönd honolt a szobában; majd Poézat kisasszony, a helyzethez egyáltalán nem illő módon, megjegyezte:
- Remélem, a cselédség nem hallott semmit... Tudja-e, felügyelő úr, hogy egy ilyen jelenet derékba törheti a pályáját? Tudva tudom, most nem törődik vele, mert a rögeszméjének él... Van igazság abban, amit az arcunkba vágott... Igaz, hogy kiszáradt kóró vagyok... egy vasam sincs már... hogy minden bizonynyal az aggok menhelyén végzem, ha nem sikerül előbb meghalnom; de hogy gyilkossá válnék... Nem fogja elhinni, felügyelő úr, de nagyon szeretem Martine-t... A doktor vette át a stafétabotot:
- Én is nagyon ragaszkodom unokahúgomhoz... legalább annyira, mint ön, felügyelő úr...
- Miket beszél?
- Ugyan, felügyelő úr, ahhoz, hogy ilyen botrányos jelenetet merjen itt rendezni, és hogy ilyen szörnyűséges vádakkal illessen minket, szerelmesnek kell lennie Martine-ba...
- Ha azt hiszi, hogy szellemes...

- Ne feledje, hogy pszichiáter vagyok... Sok negyvenes férfi elkésve jön rá az élet ízére..! Nem tartom szükségesnek, hogy védekezzen a vádjai ellen, szeretném azonban tudomására hozni, hogy ha vannak is pillanatnyilag anyagi gondjaim, sohasem gondoltam arra, hogy gyilkossággal oldjam meg őket...

- Ez csak szó. Nagyon téved, ha azt hiszi, hogy becsaphat a gúnyolódásával, vagy azzal, hogy nemes érzelmeit bizonygatja. Gondolom, Quessy úr is bizonyítani kívánja, hogy mindaz, amit megtudtam róla, üres mendemonda.

- Nem, felügyelő úr. Amit rólam elmondtak magának, sajnós, igaz. Semmirekellő alak vagyok. Sophie-t a pénzéért vettem el, amit már el is vertem. Mi értelme van, ha bevallom önnek, hogy szégyellem magam? Hogy szeretném jóvátenni, amit elkövettem, de nem tudom, hogyan? Sophie nem bízik már bennem. Ki vethetné a szemére? Nem kedvelem fölényes, magabiztos unokahúgomat. Idegenkedésem talán azzal magyarázható, hogy mindig is olyan szerettem volna lenni, mint ő... De hogy megöljem... Nem, felügyelő úr, nem vagyok gyilkosnak való...

A doktor és Poézat kisasszony elrészélyen néztek Marcra. Vajon őszinték-e, vagy mind csak komédiáznak? Thierry t dühítette, hogy nem tud határozott véleményt alkotni. Az előkelő társaságba csöppent egyszerű embernek a keserűségét érezte, aki felfogja, hogy gúnyolódnak vele, de nem tudja pontosan, mikor és hogyan. A felügyelő egy másfajta nevelés légkörébe került, amelynek felsőbbrendűsége fájdalmasan érintette. Meglobbant, mint bárki más az ő helyében:

- Semmibe vesznek, jól van. Meg akarnak mérkőzni velem, hogy elbánjanak a konokságommal? Majd meglátjuk, ki győz. Mindhárman azt állítják, semmi okuk sincs rá, hogy megszabaduljanak Puybrun kisasszonytól, akinek halála véget vetne anyagi gondjaiknak? Meglátjuk, mit hoz a jövő. Mindenesetre, az önök helyében, asszonyom, uraim, féltve őrizném Puybrun kisasszony egészségét, mert...

A doktor félbeszakította Thierryt:

- Köszönjük a tanácsait, felügyelő úr, de higgye el, nincs szükségünk rá, hogy bárki is megtanítsa, hogyan kell viselkednünk unokahúgunkkal.

A felügyelő ökölbe szorított kézzel ment át a parkon. A család meg sem várta, hogy becsukódják mögötte a szalon ajtaja: harsány nevetésben törtek ki.

Ez még soha nem történt meg vele, se magánéletében, se szakmájában. Thierry most már tudta, mi az, ha gátlásai vannak az embernek. A Blanzat-ban tett látogatását követő éjjel újra és újra átélte azt a jelenetet, melynek során szembekerült a „kastélybeli bandával". Ez a tökéletesen platói elégtétel nem enyhítette az elszennvedett megaláztatást. A felügyelő valami önkínzó örömet érzett, ahogy gondolatban sorra vette annak a triónak a mozdulatait, szavait, amely az előkelő cadur-ci társaság biztos menedékéből kigúnyolta a vidéki felügyelőcskét, aki meg akarta zavarni a terveiket. Bármennyire megalázta is a dolog, Neuvicnek el kellett ismernie, hogy egyetlen pillanatig sem voltak idegesek. Inkább csodálkoztak. És a vénkisasszony meg a csapo-dár férj milyen cinikusan ismerték be hibáikat! És a gögös orvos mennyire pimasz volt, holott

köztudottan a csőd szélén áll. Mindazonáltal, amikor Thierry kényszerítette magát, hogy elfelejtse előítéleteit, és eléggé visszanyerte hidegvérét, hogy elemezni tudja a helyzetet, erre az ugyancsak komor következtetésre jutott: a sötét lelkű trió olyannyira meg van győződve róla, hogy törvényen felül áll, hogy nem tart semmiféle vizsgálatról, ha csak át nem lépi a tekintélyük megkövetelte névtelenség illő határait. E tekintetben számíthattak a rangjukbeliekre. A személyes gyűlölködés ellenére a cadurci nagypolgárságnak nem állt érdekében, hogy kitörjön a botrány, mely néhány tagja által mindenkit beszennyezne. És hogyan bizonyítsa be Thierry, hogy Martiné nem hallucinációk áldozata, hogy az a meg-fojtási kísérlet nem egyéb gonosz tréfánál, aminek kitalálója nem merte felfedni magát, és hogy a kocsi megrongálását nem valamelyik elégedetlen cseléd számlájára kell írni? Cinkosaik bizonyítanak, hogy a kastély személyzete és a birtokon dolgozó parasztok nem szeretik az önkényeskedő, parancsolgató, öntelt Martine-t. Eszmefuttatásának ezen a pontján Neuvic belátta: minden esély megvan rá, hogy az ismeretlen tettes elleni feljelentés eredménytelen maradjon. Ráadásul, ha elterjed, amire ezek a gazemberek céloztak, hogy tudniillik a felügyelő gyengéd érzelmeket táplál Puybrun kisasszony iránt, az egész város rajta fog nevetni.

E nehéz éjszaka után Thierry zsémbes hangulatban lépett be irodájába, s alig viszonzta alárendeltjei köszönését. Ratenelle készségesen közölte:

- Az íróasztalra tettem Thélus jelentését.

- Akkor magamtól is észreveszem, nem? - válaszolta szárazon a felügyelő.

Neuvic gondosan átnézte a garázmester megállapításait; azonnal telefonált a bíróságra, és bejelentette magát Chénebourg úrnál.

A vizsgálóbíró nagy kényelmesen átnézte Thélus jelentését, letette az asztalra, majd látogatójához fordult:

- No és?

Thierry minden elhatározása ellenére felfortyant:

- Hogyhogy „no és”? Azt gondolja, vizsgálóbíró úr, hogy Thélus nem érti a szakmáját?

- Távol álljon tőlem ez a gondolat, kedves barátom! Nem tagadom: ez a jelentés valóban szándékos rongálásról tanúskodik, de az elkövetőjét nem jelöli meg.

- Azt hiszem, egyetért velem, hogy ez meghaladja a garázmester képességeit.

- A garázmesterét biztosan, de a rendőrfelügyelőét nem. Találjon biztos nyomot, amelynek alapján bárkit kihallgathatok, akkor majd meglátja, hogy mire vagyok képes!

Thierry megértette. A visszautasítás egy új formája. Chénebourg úr semmit sem akart kockáztatni. Csak akkor nyúl a hatalmasokhoz, ha megfelelőképpen kompromittálják magukat, és-neki semmitől sem kell tartania.

- Lelkiismeretem azt sugallja, vizsgálóbíró úr, hogy be kellene hívatnia valakit a kastélyból. Az alkalmi bűnözők nem olyan kitartóak, mint a hivatásos gazemberek, és biztos vagyok benne, hogy ha egy kicsit megtáncoltatná őket...

- De felügyelő úr!

A bíró az asztalra csapott, hogy elhallgattassa a felügyelőt. Ez a tőle szokatlan idegesség elárulta izgalmát.

- ... Semmi szükségem sincs a tanácsaira, hogy eldöntsem, mit tegyek!

Megtáncoltatni a Puybrun családot! Megbolondult? Egyenesen a rendőr-főkapitányhoz mennének az irodámból s neki jelentést kellene tennie az igazságügyminiszternek!

- Márpedig az kellemetlenségekhez vezetne - mondta gúnyosan a felügyelő.

- Pontosan, uram! S ez esetben sem maga, sem én nem nyernénk vele semmit, épp ellenkezőleg.

- És az igazságszolgáltatás?

- Bízva rám az igazságszolgáltatás védelmét; magának csak az legyen a gondja, hogy tiszteletben tartsák a törvényeket!

- Ez nem könnyű, ha kiváltságosokról van szó. Chénebourg úr felállt.

- Most már elég, felügyelő úr! Folytassa a vizsgálatot, de csak akkor keressen fel újra, ha fontos dolgot közölhet velem. Semmi közöm a féltékenységből eredő pletykákhoz, még ha különös módon rendőrtiszt terjeszti is.

Neuvic is felállt.

- Bocsásson meg a zavarásért, bíró úr! Parancsához híven csak akkor jelentkezem újra, ha vitathatatlan bizonyítékkal rendelkezem, s nem lehetetlen, hogy Martiné Puybrun holtteste lesz az. Tiszteletem, vizsgálóbíró úr.

Thierry meg akarta győzni magát, hogy Martiné iránti vonzalma nem homályosította el ítélőképességét. A többiek passzív ellenállása -közepette egyedül kell harcolnia egy veszélyben levő élet megmentéséért; de mihez kezdjen? Mindazok, akiket a dolog érdekelt, vagy kellett volna hogy érdekeljen, szinte áthághatatlan akadályokat állítottak a felügyelő útjába - ki cinkosságból, ki közömbösségből. Hagynia kell hát, hogy Martiné meghaljon? Thierry lelke fellázadt erre a gondolatra. Harcolni fog mindvégig, az ésszerűség és képességei végső határáig. De hogyan?

Irodájához közeledve végre megvilágosodott előtte a megoldás: Croix de Faye! Ott legalább senki sem találhat rá! Pillanatokon belül a „Taverne”-ban volt, s egyenesen a konyha felé tartott; Escorbiac már majdnem végzett az ebédkészítéssel.

- Segíteni jött?

- Nem, Pierre, én kérek segítséget magától. Escorbiac megtörölte a kezét a kötényébe, s barátját

egy kis asztalhoz vezette a vendéglő sarkában, ahova az utcáról nem lehetett belátni.

- Tölthetek egy pohárka gaillacit?

- Köszönöm, most nem kérek.

És Neuvic elmondta barátjának Chénebourg úrral való viharos együttlétét, majd összegezte:

- Csak egy módja van annak, hogy megvédjem Martiné Puybrunt a nyomozás ideje alatt: ha elrejttem. Croix de Faye-re gondoltam.

- Az én házamra?
- Ne tagadja meg a segítségét, Pierre! Emberéletről van szó.
- Igen, de belerángat engem is ebbe a sötét ügybe... Ha kitudódik...
- Sem Puybrun kisasszony, sem én nem fogunk beszélni róla; Hermine-en, magán és rajtunk kívül senki sem fogja megtudni. Nos?
- Rendben van. . . Hiszen megígértem Alice-nak... Hozom a kulcsokat; de nincs ínyemre a dolog, egyáltalán nincs ínyemre. . .

Puybrun kisasszony épp hazafelé indult a kórházból, amikor a szobája előtti folyosón a felügyelőbe ütközött. Neuvic szó nélkül betuszkolta a szobájába, és bezárkózott vele.

- Felügyelő úr! Mit jelentsen ez?
- Hallgasson meg, és ne szakítson félbe! Martiné, maga életveszélyben van. Elmebeteggé akarták nyilvánítani, majd két ízben is megpróbálták meggyilkolni. Megrongálták a kocsiját, és nagyon nagy szerencséje volt, hogy megmenekült.. . Rokonsága jelentős szerepet tölt be Löt megyében, s ezért a bírák óvakodnak tőle, hogy botrányt robbantsanak ki. Röviden: csak abban az esetben tesznek valamit, ha valamelyikük bűnösségének kétségbevonhatatlan bizonyítékával szolgálók nekik. Igyekszem megszerezni ezt a bizonyítékot, csak hogy sokkal nyugodtabban dolgozhatnék, ha biztonságban tudnám magát. Nos, a következő jutott az eszembe. . .

Thierry beszélt Croix de Faye-val kapcsolatos tervéről ; arról, hogy ez a kis ház menedéket nyújthat. Martiné beleegyezett, s így elhatározták, hogy Martiné megveszi a legszükségesebb holmit, hogy hosszabb-rövidebb ideig Escorbiacék vidéki házában maradhasson, majd délután ötkor találkoznak a Saint-Laurent téren, szemben a római híddal.

Neuvic az ajtóhoz lépett; Martiné utána szólt:

- Mélységesen meghat az irántam tanúsított barátsága, felügyelő úr.

Thierry felindultan feléje lépett, de Martiné kedvesen így szólt:

- Most gyorsan tűnjön el; jobb, ha nem látnak minket együtt elmenni.

Escorbiac gondoskodott élelemről, és minden második nap titokban kiment Croix de Faye-be. Beszámolója örömet szerzett Thierrynek, aki egyre csak szimatolt, kérdezősködött, kémlelt... Martine-nak a kórházból való távozását követő negyedik reggel Puybrun doktor jelent meg a felügyelő irodájában, hogy jelentse unokahúga eltűnését.

- Martiné nagykorú, felügyelő úr, s ezért rendes körülmények között nem is törődtem volna ezzel a szökéssel, jobban mondván távolléttel, amiben nincs semmi különös. Tekintettel azonban irántunk tanúsított érzelmeire, jobbnak láttam, ha értesítem önt, nehogy azzal vádoljon bennünket, hogy bezártuk unokahúgomat, sőt talán meg is gyilkoltuk és el is temettük már a környék valamelyik elhagyott zugában.

- Nyugodjék meg, doktor úr, biztosíthatom, hogy Puybrun kisasszony jól van.

- Talán ön tudja, hol tartózkodik?

- Igen, tudom.

- Megkérdezhetem, hol rejtőzködik?
  - Megkérdezheti ugyan, de attól tartok, nem válaszolhatok önnek.
  - Ó! . . . Nos, jól van. . . Természetesen, ha a legkisebb bántódás éri...
  - Ne féljen, doktor úr, az unokahúgát nem fenyegeti semmilyen veszedelem, mivel már nem tartózkodik a kastélyban.
  - Ez a maga rögeszméje. . . !
  - Ha ön így kívánja nevezni...
  - Eljön még az idő, felügyelő úr, amikor megbánja majd, hogy ellenséges volt velünk.
  - Fenyeget?
  - Csak figyelmeztetem.
  - Számíthat rá, hogy meg fogom szívlelni.
  - Értesítette a feljebbvalóit?
  - Ez nem tartozik sem önre, doktor úr, sem rájuk.
  - A mogorvasága és pimaszsága ellenére sem ellenszenves nekem, felügyelő úr.
  - Végtelenül sajnálom, hogy én nem mondhatom el ugyanezt önről, doktor úr.
  - Konok ember maga. Tanácsolhatok valamit, felügyelő úr?
  - Hogyne.
  - El kellene néha olvasnia a kis *Larousse-ban* a szólásokat... Talán van közöttük olyan, amelyen nem ártana, ha eltűnődne. Például: „*Quos vult perdere, Jupiter elemental*: Akit Jupiter el akar veszejteni, annak elveszi az eszét!"
  - Köszönöm, doktor yr, de kölcsönkenyér visszajár :\zt ajánlom, hogy ön pedig gondolkozzék el a 160. zsolttár állításán, amit szintén megtalál a kis *Larousse-ban*: „*Omnis homo mendax*: Minden ember hazug". Vizontlátásra, doktor úr.
- Miután Puybrun elhagyta a terepet, Thierry, akit jókedvre derített a heves párbaj, elhatározta, hogy kimegy Croix de Faye-be, és megnézi, hogyan viseli Martiné a magányt.
- A felügyelő meg akarta lepni a lányt, s ezért pár száz méterrel Croix de Faye előtt leállította kocsiját, s gyalog ment tovább, nesztelenül, mintha veszélyes találkozára igyekezne. Már előre örült, hogy viszontláthatja Martine-t a kertben, s a haja ragyogni fog a napon. Neuvic világosan látta, hogy ismét nevetségesen viselkedik, de nem tehetett másként. Mihelyt Martine-ről volt szó, Thierry mintha más világba lépett volna át, ahol társadalmunk szokványos szabályai nevetségessé, megvetendővé, sőt érvénytelenné váltak.
- Neuvic hirtelen megállt. Mintha váratlanul megcsillant volna valami az ágak alatt. Igyekezett még kevesebb zajt ütni, s rögtön észre is vett az árnyékban egy gondosan álcázott kocsit. A felügyelő szíve gyorsabban dobogott. Megijedt, hogy valami baja történt Martine-nak. Meggyorsította lépteit, de továbbra is nagyon óvatosan haladt. Nemsokára meglátta Escor-biacék kerítését, és szinte ugyanebben a pillanatban egy ember körvonalai bontakoztak ki a bokrok sövénye mellett: az alak a bokrok között rejtőzködve haladt. Thierry is elbűjt. Az ismeretlen - minden bizonynyal az autó tulajdonosa - közeledett. Amikor vele egy vonalba érkezett, a felügyelő Marc Quessyt ismerte fel benne. Thierry alig tudta

fékezni magát, hogy rá ne ugorják. Quessy, azzal, hogy Croix de Faye környékén sétál, nem szegi meg a törvényt; megtámadása tehát erőszakos cselekedet lenne, ami semmivel sem menthető. A felügyelő számára megállt az idő, de végre meghallotta a távozó autó zaját. Besietett a házba, Martine-t szólongatta. A lány kijött; épp mosni akart.

- Mi az? Mi történt?

Neuvic megragadta Puybrun kisasszony kezét.

- Istenem! Milyen boldog vagyok, hogy láthatom! Martiné meghökkenve nézett rá.

- De... miért?

- Senki sem volt magánál?

- Nálam... ? Nem, senki; különben is, ki jöhetett volna? Hiszen senki sem tudja, hogy itt vagyok.

- Épp most láttam Quessyt.

- Micsoda?

A lány arcát a pillanat tört része alatt eltorzította a félelem.

- Már elment.. .

- De... honnan tudhatta? Miért jött?

- Inkább ne gondoljunk erre.

- Ó, istenem!

A lány remegett, és Neuvic idegrohamtól tartott.

- Nyugodjék meg.. . Már elment... és különben is, én itt vagyok.

A lány zokogva vetette magát a felügyelő mellére, s Thierry magához szorította.

- Jól van. . . jól van.. . Nyugodjék meg... A lényeg az, hogy nem jött be a házba.

Gondolom, bármilyen óvatos voltam, meghallotta, hogy itt vagyok.

- Ha... ha maga nem jön. . .

- Felejtse el!

Martiné kiegyenesedett és megtörölte a szemét.

- Bocsásson meg, felügyelő úr... Szégyellem gyengeségemet. A csönd, az egyedüllét lehet az oka... Hazamegyek a kastélyba.

- De hisz ez örültség!

Martiné a felügyelő karjára tette a kezét.

- Sohasem felejttem el, amit értem tett!..

- Kérem. . .

- De úgy gondolom, hiba volna továbbra is rejtőzködnöm. Ismétlem, felügyelő úr, hiszek benne, hogy kinek-kinek megvan a maga sorsa. Ha erőszakos halállal kell meghalnom, senki sem akadályozhatja meg, még ön sem. Ezenkívül a kastélyban jobban meg tudom magam védeni.

- Ha valóban ragaszkodik hozzá...

- Ragaszkodom. . . Ott a megszokott környezetemben vagyok... Jól érzem magam, és azt hiszem, jobban megérezem, mint bárhol másutt, ha csapdába akarnak csalni.

Thierry meg akarta tudni, hogyan fedezte fel Marc Quessy unokahúga

rejtekhelyét, s ezért hazakísérte Martine-t a kastélyba. Most mindnyájan együtt

voltak a nagy szalonban, és mereven nézték egymást. A felügyelő azonnal támadásba lendült:

- Hazahoztam Puybrun kisasszonyt; azt hittem, biztonságba helyezhetem a mesterkedéseik előtt.

A doktor elgyötörtén sóhajtott:

- Az isten szerelmére, ne kezdje már megint! Neuvic nem törődött az orvossal, hanem Maréhoz fordult.

- Quessy úr! Hogyan derítette ki, hol rejtettem el unokahúgát?

- Fogalmam sincs róla, mire céloz.

- Igazán? Hiszen láttam magát!

- Hol látott?

- Croix de Faye-ben.

- Hát aztán? Gyakran sétálok Croix de Faye-ben. Egyik legkedvesebb vadászterületem.

- Rejtőzködve szokott sétálni, a kerítéshez lapulva?

- Hogy ne ijesszem el a vadat.

- Nem hiszek magának!

- Hát aztán?

Sophie félénken közbelépett:

- Marc igazat mond. Gyakran sétál Croix de Faye környékén.

Férje gúnyosan hahotázott.

- Mondhatsz, amit akarsz, szegény Sophie-m, egyre megy. Nem látod, hogy Martiné az orránál fogva vezeti, és bead neki mindenféle képtelen históriát?

- Kérem, válogassa meg a szavait! - szólt rá ridegen a felügyelő.

Marc már annyira magánkívül volt, hogy nem tudta megfogadni tanácsát.

- Ne leckéztessen engem! Ne akarjon több lenni egyszerű zsarunál, és ne üsse az orrát olyasmibe, ami nem tartozik magára!

Martiné megpróbálta lecsillapítani unokabátyját.

- Már azt sem tudod, mit beszélsz, Marc.

- Te csak hallgass! Mindig csak szítod a tüzet, aztán csodálkozol, ha kigyullad! Gyűlölsz, mert Sophie-t választottam helyetted! Ha éppen tudni akarod, egyáltalán nem sajnálom, mert undorodom az olyan lánytól, aki az indiánokkal fogdosztatja magát.

- Goromba vagy és hülye is!

- Akarod tudni, hogy te mi vagy? Thierry fenyegetően közeledett feléje.

- Nem tanácsolom, hogy megmondja!

- Menjen a...

A doktor beavatkozott a vitába:

- Most már aztán elég, Marc! Vidd ki levegőzni Sophie-t... Ami téged illet, Martiné, nem tudom, mi a célod, de nem szép,-amit csinálsz.

- Mert maga szerint, bácsikám, az a finom időtöltés, ha valaki megpróbálja megölni az unokahúgát?

Puybrun vállat vont.

- Soha nem lesz ennek vége... Mi a véleménye, Olympe?

- Martiné azt mondja, amit gondol, Martial; de ez még nem jelenti azt, hogy az az igazság... Gondoljon csak szegény húgom szorongásaira!

Martiné hirtelen sírva fakadt és kifutott a szobából. A távozását követő csendet Neuvic törte meg:

- A férfiak minden hitványságra képesek, de a legnagyobb galádságokat mégis minden bizonnyal a nők számlájára kell írunk, Poézat kisasszony.

A felügyelő este, vacsora után, szokásától eltérően, nem ment haza, hanem magányos sétára indult Cahors óvárosában. Szükségét érezte, hogy elgondolkodjék magáról és a többiekről, s erre nem is találhatott volna kedvezőbb színteret: a régmúltat idéző utcácskákat, amelyekben az emberiség munkálkodásával egyidős csend honolt. A felügyelő úgy érezte, hogy ezekből a kapualjakból, melyeknek szobrai lekoptatták az évszakok, s ezekből az előkelő hajlékokból, melyeket lefokoztak a múlt századok és az egymást követő nemzedékek szokásai, olyan bölcsesség árad, amelynek ő jelenleg nincs birtokában. Neuvic sokáig sétált a régmúlt díszletei között, és mennél tovább haladt, annál inkább visszanyerte bizakodását, s már semmi sem tűnt számára megfejthetetlennek. Szentül hitte, hogy a türelem és a józan ész fegyverén senki sem foghat ki. A Four Sainte-Catherine és a Château-du-Roi utcán át elérkezett a Felszabadulás térre, átvágott rajta a Daurade utca felé, majd a Champollion rakparton leült egy padra és a Löt üde morajlását figyelte. Az Alice halála előtti napokban érezte utoljára ilyen jól magát, mint most. Ezen az enyhe éjszakán, amikor szinte hallotta Cahors békés szuszogását, Thierry is összeszedte magát és megnyugodott. Megújult lelkesedéssel, buzgó kezdőhöz méltó fiatalos lendülettel közelítette meggyötrő problémáját. Nem gondolt, nem akart többé elfogultan gondolni Martine-ra. Az ő szemében a lány nem lehet több a megfejtésre váró rejtélyes história egyik szereplőjénél. A homályban Neuvic a régi idők házait szemlélte, s egy kis melankóliával gondolt arra, hány öröknek hitt szerelemnek nyújtottak menedéket... Az ember és álmai... Neuvic megrázkódott, mint a vizes kutya. Nem merülhet el a céltalan nosztalgiába, épp ellenkezőleg, a jelennel és követelményeivel kell törődnie.

A felügyelőt meglepte, hogy Marc Quessy ennyire gyűlöli unokahúgát. Ha Marc igazat mondott, ha Martiné (s erre a gondolatra Thierry meghatározhatatlan, de fájdalmas szorongást érzett) azt bosszulja meg, hogy a férfi Sophie-t választotta, akkor nem világos, miért hagyja őket anyagi nehézségekkel küszködni, miért nem siet a segítségükre; s ez a viselkedés egyben megmagyarázza a család ellenszenvét az örökös nő iránt. Mindamellet Olympe Poézat mutatkozott a leg-kegyetlenebbnek az unokahúgával szemben, amikor felvetette az öröklődő elmebaj lehetőségét. El lehet-e képzelni, hogy a Puybrun kisasszonyt ért támadások csupán egy beteges elme szüleményei? E támadásokról a rendőrség és az orvosok is tanúskodnak. Meg aztán az olyan eszelős gyűlölet, mint a Quessyé, nem szokott beteg ember ellen irányulni. Végül a nagybácsi, a nagynéni és az

unokatestvér anyagi helyzete - ez utóbbi megítéléséhez még ott az-apósa véleménye is - Martiné mellett szól.

Neuvic azt nemigen tudta feltételezni, hogy a doktor vagy Poézat kisasszony lenne a bűnös. Még szorult anyagi helyzetben is nehéz bűnözővé válni, főleg már egy bizonyos korban, amely inkább cinkosságra sarkall, mint magára a bűntény elkövetésére. Marc viszont otthonosan mozog olyan körökben, ahol mindenki szórakozik, mindenféle ember találkozik, s különös kapcsolatok alakulnak ki... Thierry mégsem lehetett teljesen elégedett következtetéseivel; egyetlen, igen fontos mozzanat akadályozta benne: a tettes tudja, hogy a rendőrség lesben áll; miért próbálkozik mégis olyan kitartóan? Quessyt talán olyannyira sürgetik félelmetes hitelezői, hogy kész minden meggondolatlanságra, csakhogy megmeneküljön a fenyegetésüktől? Ki kellene nyomozni, kinek tartozik. Mire a felügyelő felállt a padról, majdnem teljesen meg volt győződve róla, hogy Marc a bűnös.

Thierry jókedvűen ébredt az éjszakai sétát követő reggelen. Nem is kételkedett benne, hogy megtalálta a választ a Martiné Puybrun elleni merényletek körüli kérdésekre. A megszokottnál később kelt fel, majd elindult az irodába, ahova majd behívhatja Chambour-live-ot, a „Cendrella” tulajdohosát, hogy megtudja Marc Quessy hitelezőinek nevét, s így indítékot találjon a csőd szélén álló férfi bűnös cselekedeteire. A felügyelő terve azonban nem valósulhatott meg egy úr jóvoltából, aki már várt rá, s akit Thierry ismert. Miközben bevezette az irodájába, megkérdezte:

- Nem Granés doktor úrhoz van szerencsém?
- De igen. Mint ön is tudja, felügyelő úr, törvény kötelezi a hivatásombelieket, hogy jelentsék a rendőrségnek, ha fegyver okozta sebesülést észlelnek páciensükön.

- Valóban. Tehát... ?

- Nos, ma hajnalban kihívtak a blanzat-i kastélyba. Thierry kicsit megszédült, és szorongás fogta el.

A lelkében dúló vihar ellenére nagy nehezen nyugalmat erőltetett magára, és megkérdezte:

- Ki... sebesült meg?

- Marc Quessy úr.

Neuvic most már teljesen megzavarodott.

- Mi történt vele?

- Váll-lövés... egyáltalán nem súlyos... Bevittem a klinikámra, bekötöttük, néhány napon belül teljesen meggyógyul... Azt mondja, a puskáját tisztogatta, nem tudta, hogy meg van töltve, s elsült a fegyver.

- Egyszerű baleset?

- Látszólag igen.

- De mintha nem lenne egészen biztos benne.

- Nem vagyok rendőr, de mégis furcsának találom, hogy valaki fegyvertisztogatás közben hátulról sebesítse meg magát.

- Hátulról?

- A lövedék özsörét volt - különös szögben érte a vállat... Mintha a fegyver a sebesült háta mögött álló fiókos szekrényben lett volna, és nem a földön....

Röviden, arra lehet következtetni, hogy valaki rálőtt Quessy úrra.

-Ó!... Távolról?

- Ez is felettébb különös... Nagyon közélről... olyan közélről, hogy néhány szem puskaport találtam a seb környékén.

- Nocsak! S mi erről a véleménye, doktor úr?

- Ismétlem, nem vagyok szakember, de nem csodálkoznék, ha kiderülne, hogy olyasvalaki közeledett Marc Quessyhez, akire nem gyanakodott, és közvetlen közélről lőtt rá.

Granés doktor távozása után Thierry megpróbálta újból összerakosgatni az előző este oly türelmesen kialakított kirakós képet, melyet az orvos kijelentése egyszeriben összetört. Ki akarta ilyen ügyetlen módon megölni Marcot? Férfi vagy nő? A kastélyban mindenki jó vagy kiváló lövész, kivéve. . . kivéve a szerencsétlen Sophie-t. Fontolóra kell venni azt a feltevést, hogy Sophie, mindazok után, amit férje mellett el kellett tőrníe, nem tudta elviselni, hogy a férje az unokahúga meggyilkolására készül - s lehet, hogy maga a felügyelő nyitotta ki a fiatalasszony szemét? Thierry elhatározta, hogy felkeresi Marcot Granés doktor klinikáján, hogy választ kapjon feltételezéseire.

- Sejtettem, hogy mindjárt itt lesz. . . - Quessy gúnyosan nézett a belépő felügyelőre.

- Hogy van?

- Gondolom, nagyon érdeklí a hogylétem.

- Nagyon. Mondja el, mi történt.

- ostoba baleset. . . szégyellem. Kezdőre valló hiba.

Marc apróra elbeszélte hanyagságát, és keserves következményét. Neuvic szótlanul hallgatta, majd megjegyezte :

- Igazán különös, hogy magafajta szakemberrel ilyesmi történjék, nem?

- De igen. Máshol járt az eszem. Maga tudhatja a legjobban, hogy a kastély pillanatnyi hangulata nem valami kellemes.

- Valóban. Mondja csak, Quessy úr, sok a nagyvad erre?

- A nagyvad? Dehogysis.

- Akkor miért tölti meg a puskáját özsöréttel? Ez is figyelmetlenség?

- Nos... hát... igen, emlékszem már! Ki akartam próbálni a parkban. . .

- Quessy úr, valóban azt gondolja, hogy az én koromban hisz még az ember a tündérmesékben?

- Mit akar ezzel mondani?

- Egyszerűen csak azt, hogy hazudik.

- Nem tűröm, hogy. . .

- No, no, Quessy úr... sajnálattal közlöm, hogy rosszul színészkedik. . . Quessy úr, ki lőtte hátba közvetlen közélről?

- Szavamra, maga egészen meghibbant!

- Kit véd, Quessy úr?
  - Nos, értsünk már szót végre! Tegnap leendő gyilkos voltam, mára pedig áldozat lett volna belőlem?
  - Az egyik nem zárja ki a másikat. Elmondjam, hogyan zajlott le az egész?
Ha jólesik!
  - Látogatásom után a kastélyban valaki, mivel megtudta, vagy meggyőződött róla, hogy maga micsoda alak. . .
  - Felügyelő!
  - .. elhatározta, hogy elteszi magát láb alól. Fogta a puskáját, megtöltötte a keze ügyébe akadó néhány tölténnyel, belopakodott a szobájába, egészen közel ment magához, de mivel az illető gyatra lövész, akkor húzta csak meg a ravaszt, amikor már szinte magához ért, s ezért maradt puskapornyom a sérülése körül.
  - Nevetséges!
  - Márpedig a kastélyban mindenki ért a puskához, kivéve... kivéve a feleségét, Quessy úr!
  - Csak nem képzeli, hogy szegény Sophie meg akart volna ölni?
  - Minden oka megvolt rá, nem?
  - Csak tudnám, honnan veszi ezeket az ostobaságo-kát!
  - Minden furcsának tűnik, ha az ember nem lát bele a kártyákba.
  - Maga talán beelát?
  - Azt hiszem, igen. Mikor szándékozik visszatérni Blanzat-ba?
  - Ma este vagy holnap.
  - Akkor majd találkozunk.
  - Nem vagyok elragadtatva tőle.
  - Nem lep meg.
- A kastélyban a felügyelő Martine-t kérte. A lány azonnal jött is; mohazöld ruhát viselt.
- Jó napot kívánok, felügyelő úr.
  - Jó napot kívánok, kisasszony. Gondolom, kitalálta, miért jöttem.
  - Minden bizonnyal Marc balesete ügyében.
  - Úgy van.
  - Nem értem, miért érdekli ez önt.
  - Egyszerűen csak azért, mert nem történhetett baleset.
  - Hogyhogy?
  - Mondja csak el szépen, sorjában, mi történt?
  - Nos, a szobámban voltam, amikor eldőrdült a lövés. Nem siettem, hiszen gyakran lövöldöznek a kastély környékén.. . Amikor odaértem Marc szobája elé, Sophie lépett ki az ajtón halottsápadtan, és azt mondta: „Marcot baleset érte”. Azonnal telefonáltam a nagybátyámnak, és amíg vártunk rá, sebtében bekötöttem Marcot, a felesége ugyanis semmire nem volt képes.
  - Találkozhatnék Sophie-val?
  - Valószínűleg a parkban sétál szokása szerint. Megyek, szólok neki.

- Nem, nem! Szívesen lepem meg az embereket... A „rajtaütés” minden stratégiában hálás fogás.
- Ahogy kívánja.
- Higgye el, szívesebben beszélgetnék még magával, de hát a kötelesség...
- Értem, bár nem egészen világos, hogy Sophie mennyiben... de hát végül is ez a maga dolga. Bejön majd egy csésze teára?
- Örömmel.

Martiné elment, és Neuvic Sophie keresésére indult a parkban. Szinte azonnal beleütközött Olympe Poé-zat-ba.

- Nicsak! Hisz ez a kedves felügyelő! Mit követtünk el már megint?
- Egyszerűen gyilkossági kísérletet, ezúttal Marc Quessy ellen.
- Ugyan, menjen már! Nyakra-főre követjük el a gyilkossági kísérleteket. Lássá be: szörnyen ügyetlenek vagyunk, mert soha nem jutunk eredményre. Magunk között szólva, felügyelő, választania kellene: tegnap Martine-t kívántuk eltenni láb alól, ma pedig Marcot?
- Ezen csak ön lepődik meg, kisasszony. Ha Marc Quessy és unokahúga eltűnik a színről, ketten osztoznak az örökségen.
- Rossz a számítása, mert Sophie lépne Marc helyébe, hacsak nem esne ő is áldozatául valamilyen... balesetnek.
- Miért ne? Tiszteletem, kisasszony.

Neuvic faképnél hagyta Olympe Poé'zat-t, és folytatta Quessyné keresését. Kissé elhanyagolt lugasfélében akadt rá. Viharvert fapadon ült.

- Azért jöttem, asszonyom, hogy megtudjam: hogyan történt pontosan férje balesete?
- Nem értem, mit akar megtudni.
- Biztos, hogy baleset volt?
- Mi más lehetett volna?
- Merénylet.

Sophie elnevette magát. Thierry most hallotta először nevetni.

- Ki haragudhatna Marcra, hiszen soha nem ártott senkinek...
- Magát kivéve.
- Engem? . . . Igen, igaza van. . . de én már megszoktam. . . és késő, hogy lerázzam az igát, melyet kívántam és elfogadtam...
- Maga ért oda elsőnek a férjéhez, miután eldőrdült a lövés?
- Nem tudom... A konyhában voltam; épp Agathe-nak, a szakácsnőnek magyaráztam, hogyan készíti anyám a gyümölcstortát, amikor meghallottam. . . Egy pillanatig haboztam, nem tudtam, mi lehet ez a dörrenés, majd megpróbáltam meghatározni a helyét, és azonnal odasiettem. A lépcsőházban hallottam, hogy becsukódik egy ajtó. Amikor beléptem, csak a férjem volt bent a szobában.

Felvettem a puskát.

- Miért?

Sophie vállat vont.

- Gépies mozdulat lehetett, gondolom.. . aztán segítségért siettem. Majdnem beleütköztem Martine-ba, aki akkor érkezett meg lihegve.

Blanzat-ból jövet Thierry sokáig habozott, értesítse-e a vizsgálóbíró, hogy Marc Quessyt lövés érte? Chénebourg úr azonban vitathatatlan bizonyítékot fog követelni, s ezzel ő nem szolgálhat. Neuvicnek mégis el kellett mondania valakinek, hogy mit gondol, és minthogy Ratenelle diszkréciójára nem számíthatott, a „Taverne” felé vette útját; biztos volt benne, hogy a vendégek távoztával Pierre barátja figyelmesen végighallgatja.

- Értse meg, Pierre: fizikai képtelenség, hogy Marc sebesítette volna meg magát, az előbb említett okok miatt... Akkor viszont ki löhetett rá? A feleségére gondoltam először: ő az egyetlen, akinek alapos oka van, hogy gyűlölje... és főleg azért esett rá a választásom, mert Marc hazudik, hogy fedezze a merénylőt.

- Tehát maga szerint az ember lehet gazember is, meg gáláns lovag is?

- Semmi sem szól ellene... mivel Marénak az áll érdekében, hogy ne hagyja meggyanúsítani a feleségét. Hozzá kell tenni, hogy rettentő nagy hidegvér kellett a dologhoz... Azt hiszem, a nagynéni képes ilyen hidegvérrel cselekedni... de Marcra közvetlen közletről löttek, ez pedig arra mutat, hogy a támadó nem volt biztos magában, s ez esetben minden Sophie-ra vall. Ha mégsem ő a tettes, akkor a doktort választanám: neki a leggyengébb a jelleme, s talán megrázta iszonyatos cselekedete. A mezőny mindenesetre szűkül, és remélem, rövidesen elkapom azt, aki ennyire türelmetlenül várja az örökséget.

Miközben Escorbiac lefekvés előtt eloltogatta a lámpákat odalenn, így szólt a feleségéhez:

- Nem gondolod, Hermine, hogy Thierrynek már valóságos kényszerképzetei vannak ezzel a blanzat-i históriával kapcsolatban?

- Szereti azt a lányt, és már nem is tud a maga szemével nézni: drámát csinál mindenből, ami a lánnyal kapcsolatos. Csak érte aggódik akkor is, amikor a töb-biekről beszél, Pierre.

A felügyelő utálta, ha otthon zaklatták. Beosztottjai tudták ezt, és igyekeztek nem alkalmatlankodni. A Puybrunéknál tett látogatását követő napon a felügyelőt mégis erélyes csengetés ugrasztotta ki a fürdőszobából. Káromkodva bújt bele köpenyébe, és szappanos arccal ment ajtót nyitni a láthatóan türelmetlenkedő Ratenelle-nek.

- Felügyelő úr.. .!

- Mi történt? Gondolom, komoly ok készítette rá, hogy megfélelkezzék utasításomról!

- A kastélyban... Thierrynek elállt a lélegzete...

- Mi van? Beszéljen már, az istenért!

- Gyilkosság történt.

- Ki az áldozat?

- Nő... Elfelejtettem megkérdezni a nevét. Ratenelle-t megdöbbsentette főnöke arckifejezése.

Hirtelen mintha tíz évet öregedett volna.

- Menjen el a kocsiért! Mire visszajön, készen leszek.

Thierry becsukta az ajtót helyettese után. Nos, elérték a céljukat. . . Chénebourg úr elégedett lesz. Végre megkapja a bizonyítékot.

Kora reggel volt, mégis csendőrök vigyázták a kastély bejáratát, hogy útját állják a kíváncsiskodóknak. Thierry és a vizsgálóbíró egy időben érkeztek. Néhány percet vártak az ügyészre, majd a kertész vezetésével megindult a menet. A felügyelő már messziről meglátta a mohazöld ruhát, körülbelül ott, ahol előző nap Sophie-val beszélt. Elszorult a szíve, s a kíséretében lévő bírákhoz fordult:

- Nos, uraim, most már elhiszik, hogy Puybrun kisasszony nem hazudott, amikor azt állította, hogy veszélyben van az élete?

Conches úr válasz helyett odasietett a holttesthez, intett az egyik rendőrnek, hogy fordítsa meg, aztán felegyenesedett.

- Nem, felügyelő úr, még nem. . . mert nincs semmi okunk rá - vetette oda Thierrynek.

Neuvic ekkor végre oda mert nézni, és Sophie arcát pillantotta meg. Ez a váratlan fordulat annyira megbénította, hogy néhány pillanatig meg sem tudott szólalni. A kastély lakóinak megjelenése szakította ki a kábulatból. Martiné és Marc sírt.

Puybrun doktor egészen zavarodottnak látszott. Csak Poézat kisasszony uralkodott magán. Fölényesen szólította meg Thierryt :

- Úgy látszik, nem kell csalatkozni az előérzeteiben, felügyelő úr. . .

- Hallgasson!

Neuvic a halott fölé hajolt. A tarkóját érte a lövés. A felügyelő odahívta a fák között várakozó törvényszéki orvost.

- Valószínűleg özsörét. . . Tizedes!

- Igenis, felügyelő úr!

- Szedje össze a kastélyban található összes puskát. Ne hagyjon ki egyetlen helyiséget sem, mindenütt nézzen jól körül.

A csendőrök távoztak, s Thierry a családhoz fordult:

- Miért kellett meghalnia ennek a szerencsétlen teremtnak? Ha valaki, ő igazán ártatlan volt. . . de akkor mi lehetett az indíték?

A fájdalmas, feszült csendet Martiné törte meg:

- Talán azért, mert az én ruhámat vette fel?

NEGYEDIK FEJEZET

Az ügyész, a vizsgálóbíró, a csendőrök távoztak, a holttestet elvitték boncolni.

Thierry bement a kastély nagy szalonjába; a segítségül hívott Ratenelle ide terelte össze a család tagjait és a személyzetet. A felügyelő szemrehányást tett magának, amiért eddig nem fordított kellő figyelmet a személyzetre.

Neuvic az arcokat kémlelte. Vajon melyikük szomorúsága mögött rejtőzik a gyilkos csalódottsága? Neuvic ugyanis nem kételkedett benne, hogy Sophie halálának az a bizonyos ruhacsere volt az oka, és megint Martiné életére törtek.

- A történetek után nincs többé visszaút. Önök közül valaki meggyilkolta vagy tévedésből lelőtte Quessynét. A gyilkos bíróság előtt fog felelni tettéért. Miért

viselte az áldozat azt a ruhát, amit maga mostanában hordott, Puybrun kisasszony?

- Egyszerű szeszélyből... Mivel nagyon hasonló az alakunk, Sophie és én szórakozásból néha egymás ruháját hordtuk.

- Nem igaz! - Marc kizökkent egykedvűségéből és kiabált: - Martiné nem mond igazat, felügyelő úr!

- De Marc!

- Akkor halljuk az igazságot, Quessy úr!

- Nem volt annyi pénzem, hogy tisztességes ruhatárat biztosítsak Sophie-nak, és unokahúgom minden megunt darabját odaadta neki... Ez a fajta jótékonyság csak engem alázott meg, kedves húgocskám legnagyobb öröme. . .

- Quessy né viselte tegnap este ezt a ruhát? Mindnyájan egyhangú igennel válaszoltak.

- Nos, ha önök mindannyian tudták, hogy Quessy-né olyan ruhát visel, mely csak rövid ideje az övé, lehetetlen, hogy összetévesztették volna a sógornőjével. Ebben az esetben fel kell tételeznem, hogy ha nem Quessynét akarták megölni... s vajon mi készítette volna erre a gyilkost... a gyilkosságot csak az követhette el, aki nem tudott a kölcsönruháról. Ezért, s higgyék el, ez tovább bonyolítja a kérdést, lehet, hogy a családon kívül kell keresnem a bűnöst.

- Úgy látszik, sajnálja, felügyelő úr! -jegyezte meg Olympe Poé'zat gúnyosan.

- Inkább nem válaszolok erre, kisasszony. Távozhatnak, doktor úr, kisasszony, Quessy úr. Nagyon lekötelezne, ha mellettem maradna, Puybrun kisasszony, miközben kihallgatom a személyzetet. Időt nyerhetünk vele, ha bemutatja nekem őket.

- Rendben van.

A család távozott, és Neuvic az ott maradt két férfihoz és két nőhöz fordult.

Martiné sorra bemutatta őket :

- Germain, a főkomornyikunk, ő irányítja a kastély háztartását. Huszonkét éve van nálunk. Majdnem azóta, hogy megszülettem... Alphonse, a kertész, a birtokra, a parkra és a megművelt földekre ügyel... tizenegy év óta. Marie-Antoinette, a szakácsnő, Germain felesége. Tizenöt éve van a konyhán. Végül Marinette, a szobalány és Germain segédje. Ő még „újonc” : csak öt éve tartózkodik

Blanzat-ban:

Mindnyájuknak becsületes, tisztességes arca volt, nem valószínű, hogy közülük valamelyik lőtte volna le a törékeny, beteges Sophie-t.

- Mit gondol Sophie Quessy haláláról, Germain?

- Semmi mást, felügyelő úr, csak azt, hogy szörnyűség, hogy is lehet ilyet elkövetni...

- És maga, Alphonse?

A kertész tehetetlenül tárta szét a karját.

- El sem tudom hinni, hogy nem látom többé... Ő szerette a legjobban a munkámat és a parkot... Gyakran beszélgetett velem, kérdezősködött arról, amit

épp csináltam, tanácsokat kért a virágaival kapcsolatban . . . Helyes asszonyka volt... nem lehetett nem szeretni.

- És magának mi a véleménye, Marie-Antoinette?

- Sokáig nem fogom elfelejteni... El se hiszem, hogy soha többé nem surran be a konyhámba. . .

A szakácsnő hangja elcsuklott a felindulástól; sírva fakadt.

- S végül maga, Marinette?

- Már megbocsásson, kisasszony, de Sophie asszony volt a legkedvesebb... Soha egy hangos szó... Mintha mindig bocsánatot kért volna, ha hívatott, hogy segítsék ebben-abbán...

Thierry azzal a meggyőződéssel bocsátotta el a cselédséget, hogy nem közöttük rejtőzik a gyilkos.

- Sem a család, sem a cselédség, hát akkor ki lehetett?

Martiné bevallotta, hogy nem érti a dolgot.

- De hát ki haragudhatott Sophie-ra annyira, hogy megölje? Soha senkinek nem ártott. Maga volt a beletörődés . . .

- Éppen ezért vagyok biztos benne, hogy nem őt akarták megölni.

- Hiszen épp most bizonyította- be, hogy a kastély-béliek közül senki sem tehet!

- Valóban azt mondtam, hogy egyik családtag sem lehetett; de az, aki mindenképpen el akarja tenni magát láb alól, megbízhatott egy idegent is a gyilkosság

elkövetésével, s ez megmagyarázná az áldozat személyével kapcsolatos tévedést is.

- Felügyelő úr, nem Chicagóban vagyunk! Cahors-ban nincsenek bérgyilkosok! Neuvic nem érzekelte a hang gúnyos élet.

- Nincs tudomása olyan személyről, aki eléggé gyűlölte az édesapját ahhoz, hogy a leányán álljon bosz-szút, és boldog lett volna, ha felajánlják, hogy elégítse ki bosszúvágyát, még jutalmat is kap érte?

- Tehát visszatér a családom tagjaihoz?

- Csodálkozik? Martiné tétovázott.

- Nem.

- Mindez, kisasszony, annak a bizonyos késő esti incidensnek a folytatása, ami Cahors óvárosában történt, még ha a váratlan fordulatok megváltoztatták is az ügy arculatát. Meg akarják magát ölni, hogy megkaparintsák a Puybrun-örökséget; az örökségből pedig - akárhogy irtózik is a gondolattól - csak nagybátyja, nagynénje vagy unokatestvére húzhat hasznot. Az iménti eszmefuttatásom, melyet előadtam nekik, csak arra szolgált, hogy elaltassa a gyanakvásukat. Mivel tudják, hogy figyelem őket, nyilván közvetítő útján cselekednek, s az illető tévedett. Ezzel magyarázható Quessy kivételesen őszinte lelkiismeret-furdalása és szomorúsága. Amikor a felügyelő Martiné társaságában kilépett a kastélyból, észrevette, hogy az egyik első emeleti ablak függönye könnyedén meglibben. Tehát figyelik. Rate-nelle jelentette főnökének, hogy a ház összes fegyverét összegyűjtötték és egy kis teherautóba rakták.

- Szállítsák a kapitányságra. A boncolás után, ha majd a kezemben lesz a lövedék, amely megölte Quessynét, megkérjük Escoussens-t, a szakértőt, állapítsa meg, melyik fegyverből származik.

A rácsos kapu felé menet Thierry kérlelte Martine-t:

- Kisasszony, nagyon kérem, értse meg, fogja fel, hogy veszélyben van! Márpedig, ha nem segít nekem, ha nem számíthatok az együttműködésére, semmit sem tehetek a védelmében, vagy legalábbis semmi érdemlegeset.
- Mit kíván, mit tegyek? Rejtőzzem el, mint a múltkor? Mi értelme lenne? Valamelyikük úgyszólván hamarosan megtalálja. Hiszen maga is tapasztalta, hogy Marc milyen gyorsan felfedezte holléteimet. Ellentétben a maga véleményével, Marc nyilván belátta, hogy ha komoly bajom esnék, maga fülön fogná. Lehet, hogy aznap, a tudunkon kívül, újból megmentette az életemet, felügyelő úr?
- Egy okkal több, hogy végre megtegyük a szükséges óvintézkedéseket.
- Miféle óvintézkedéseket? Ne kívánja, hogy megint elszökjek.
- Pedig az a legjobb, ha az embert üldözik az ellenségei.
- De nem nekem! ,
- Gondoljon Sophie Quessyre!
- Nem bánom! Akkor sem menekülök el! Én nem vagyok Sophie!
- A lövedéket, amely megölte, magának szánták, és maga tisztában van vele!
- Lehet, de mégsem megyek el! Nem hátráltam meg apám előtt sem, akit keményebb fából faragtak, mint nagybátyámat vagy unokatestvéreimet; nem tűröm, hogy azt mondják, előttük meghátráltam!
- Belátja, hogy ők más érvekkel élnek?... de hát jól van. .. Csak magát okolhatja, ha történik valami.
- Felelősséget szoktam vállalni a tetteimért, felügyelő, úr.
- De ebben az esetben igazán helytelenítem ezt a konokságot...
- Csak tessék!

A kapuhoz érve a felügyelő már el akart köszönni Martine-től, amikor a lány így szólt:

- Azt kérdezte, van-e olyan ember, aki annyira gyűlölte apámat, hogy még a halála után is üldözi haragjával. Nos, ott van Jérôme Blanzée. ..
- Ki az?
- Vadorzó, akit a blanzat-i földesúr két-három ízben lecsukatott. Egyik gyermeke meghalt az alatt, míg ő a börtönben volt. Apámat okolta gyermeke haláláért.
- Megpróbált bosszút állni Puybrun úr életében?
- Bizonyára, de nincs rá semmi bizonyíték. Mindenesetre apámra több ízben is rálóttek.

Cahors „színe-java” ott volt Blanzat-ban, hogy részt vegyen Sophie Quessy temetésén. A gyászmenetben Thierry megpillantotta az elhunyt apját, Haute-fage urat. Puybrunék háta mögött haladt, mintha óvakodott volna a legkisebb kapcsolattól is evvel a családdal, amely ellopta tőle a lányát, és nem tudta megvédeni. A gyászszertartás után a kis temetőbe mentek. Leeresztették a koporsót a sírba, s mielőtt elkezdték volna behantolni, a pap szólt néhány illő és

tökéletesen elkoptatott szót. Amikor befejezte rövid prédikációját a halálról, az örök boldogság előszobájáról, Hautefage úr valósággal félrelökte, hogy átvegye helyét a sír szélén. A gödör fölé hajolt, ahol lánya feküdt, és rekedt hangon szólalt meg:

- Édes kis Sophie-m... Isten veled... vagy talán viszontlátásra. . . Sajnálom, hogy nem kívántál a hozzátartozóid mellett nyugodni... Ezekhez az emberekhez nincs semmi közöd! Hallod? Semmi!

Moraj hallatszott a gyülekezet soraiból. A pap el akarta távolítani a szerencsétlen apát, de az ráförmedt:

- Maga pedig hagyjon békén, hallja?

A pap jobbnak látta, ha visszavonul. Thierry nagy érdeklődéssel szemlélte a jelenetet. Azt remélte, hogy Hautefage úr és a Puybrun család nyilvános összecsapása folytán fény derül valamire.

- Nem akartál rám hallgatni, és íme, hova jutottál! E miatt a nyomorult alak miatt, aki nem érte be azzal, hogy tönkretett minket bűnös szenvedélyei kielégítése érdekében...

Marc Quessy sápadtan közelebb lépett.

- Megbocsátom az apai fájdalomnak ezeket a nyilvánosan elhangzott szavakat, melyek közel járnak a rágalmazáshoz. Tekintettel lánya emlékére, úgy teszek, mintha nem is hallottam volna őket, de most már hallgasson!

Hautefage úr odalépett Maréhoz és mélyen a szemébe nézett:

- Egy senkiházi ilyen hangon mer beszélni egy Hautefage-zsal? Tudja, mi maga, uram? Szélhámos! A lányomat a pénze miatt vette el, és hagyta, hogy megöljék, ha ugyan nem maga ölte meg!

- Pert indítok maga ellen!

- Csak rajta, gazember!

Puybrun doktor és Olympe Poé'zat lefogták Marcot, aki, bár csak a fél karját használhatta, mindenáron meg akarta pofozni apósát. Hautefage urat szónoklata közben cadurciak vették körül; képmutató zavaruk rosszul leplezte örömüket, hogy olyan botrány tanúi lehettek, amely belekerül Löt megye krónikájába.

Poe-zat kisasszony a felügyelőhöz lépett:

- Hibbant ez a vénember, de előkelő származású! Tetszik nekem... - mormolta.

- Lehet, hogy előkelő származású, de szélhámosnak és majdhogynem gyilkosnak is nevezte Marcot mindenki füle hallatára!

- No és? Bizonyára igaza van, kedves felügyelőm.

- Úgy érti, ami a szélhámosságot illeti?

- Sehogy sem értem, felügyelő úr. :

A vénkisasszony ruganyos léptekkel eltávozott. Ő sem szereti Marcot. . . Igaz, hogy Marc nem túlságosan rokonszenves, és Hautefage úrnak minden oka megvolt rá, hogy szélhámosnak nevezze, de arra nem, hogy gyilkosnak. Sophie-t kiváló lövész lőtte agyon, ahhoz pedig, hogy valaki jól lőjön, használnia kell mindkét karját, erre azonban Quessy pillanatnyilag nem képes.

Thierry csatlakozott a temetőből kifelé tartó gyászmenethez. Nem óhajtott kezét fogni a családdal, amelynek - talán az egy Martiné kivételével - annyi volt Sophie, mintha soha nem is létezett volna.

Szép idő lévén, Neuvic jónak látta, ha meglátogatja a vadorzót, Gilbert Puybrun áldozatát. Az apa iránt táplált gyűlöletet egy elemi hatásoknak alávetett, egyszerű lélek átruházhatta a lányra. Az Agenbe vezető úton lévő Saint-Pantaléonban, ahol állítólag Jérôme Blanzée lakott, a felügyelő megkérdezte a szembejövő emberektől, hol lakik, akit keres. Savanyú ábrázatú alakokba ütközött, s Thierrynek az volt a benyomása, hogy Saint-Pantaléonban az emberek nem szívesen beszélgetnek Jérôme-ról. Végül egy idős asszony hajlandó volt felvilágosítást adni a felügyelőnek.

- Blanzée-t? Hogy ismerem-e? Hát persze! Ha fiatalkoromban nem rúgtam seggbe tízszer, akkor egyetlenegyszer sem! Ahogy mondom, uram! Nem volt nála komiszabb kölyök egy sem! Ha nem verték el minden istenáldotta napon, hát bizony fékezhetetlen volt! És esküszöm, uram, nem változott meg! Most is ugyanolyan rémes egy alak! Soha nem akart dolgozni ez az elvetemedett ember. Hogy hol van? Menjen egyenesen ezen az utcán egészen a mosóházig. Ott forduljon balra, majd az első utcán jobbra. Az utca végén, már majdnem a földeken lát majd egy kunyhófélét. Ott lakik ez a Jérôme.

A tagbaszakadt Jérôme bársonyzakót, csizmát és lyukas gyapjümellényt viselt. Amikor értesült Neuvic foglalkozásáról, nyugtalankodni kezdett:

- Miért nem a csendőrök jöttek?

Minden, ami eltért a szokásostól, megbotránkoztatta, s egyben nyugtalanította.

- Beszélni szeretnék magával Gilbert Puybrunról.

- Aki Blanzat-ban lakott? Hisz már jó ideje meghalt.

- Nem kedvelte?

- Nem én! Alávaló gazember volt, ha kíváncsi a véleményemre. Vadászterülete volt a közelünkben. Hát ott lőttem néhány vadat. Csak épp hogy legyen mit ennünk. Hát ez az ocsmány alak nem átadott háromszor is a csendőröknek? Háromszor! Feleségem volt... és gyermekeim. Egyikük meghalt, mialatt én a sitten voltam. Az asszony nem tudta gyógyíttatni, s engem okolt a haláláért. De hát mit tehettem volna a rács mögött? Amikor kiszabadultam, jól összekaptunk az asszonnal, egy kicsit meg is vertem. Akkor fogta magát és lelépett a kölykökkel együtt, s én egyedül maradtam Puybrun úr miatt; szívesen beleeresztettem volna egy golyót, csak úgy kedvtelésből!

- És miért nem szánta rá magát?

- No hiszen! Nem ettem meszet! Hisz épp akkor szabadultam a dutyiból!

- A lányát ismeri?

- Láttam messziről háromszor vagy négyszer: há-zsártos nőszemély, nagyra tartja magát.

- Gyűlöli őt is?

- Miért gyűlölném? Ő nem bántott, legalábbis ez idáig. Az ő érdekében remélem, hogy nem lesz olyan gonosz, mint az apja. Figyeljen csak ide, ha olyasvalakit

keres, aki jobban tud róla fecsegni, menjen el Lau-zerte-be. Pauline Vese asszonyt keresse. A nagybátyja főkomornyik volt Blanzat-ban, amikor az elhunyt Puybrun úr épp nősülés előtt állt. Az öregnek egészen tiszta'még a feje aggastyán létére. A felügyelő nagyon kedvelte a hajdani őrdombhoz hasonló halomra épült Lauzerte-et. Az volt az érzése, mintha az ódon házak között, a téren bármikor lovas katonák bukkanhatnának fel, acélpáncélzatban, ala-bárdal a kezükben. Thierry szívesen pihent ebben a városban az elő- és utószezonban, amikor nem szálljak meg csapatostul turisták, s a történelmi városkában ismét nemes csend honol.

Pauline Vese még fiatalos, csengő nevetésű asszony volt. Nagydarab, dús keblű, nagy fenekű, pocakos alakjából jóság, kedvesség áradt, s ez felkeltette az emberek rokonszenvét. Ha az ember meglátta, mindjárt jókedve támadt. Amikor az asszony megtudta Neuvic látogatásának célját, felkiáltott:

- A tatával akar beszélni? Nohát, nagyon fog örülni... Szegény, unatkozik egy kissé... meg fáradt. Gondoljon bele: kilencvenhat éves lesz nemsokára! Nem mindenki éri meg ezt a kort, nem igaz?

Thierry követte vendéglátóját, s napfényes kis udvarba ért, ahol egy egyiptomi múmiához hasonló aggastyán szundikált egy karosszékben a szőlőlugas árnyékában. A beszélgetés nehezen indult. Amikor azonban az öreg megértette, hogy a harminc évvel azelőtt otthagyt blanzat-i kastélyról van szó, megélénkült. Újra átélte az elmúlt időket. Ő szolgálta Gilbert Puy-brun úr apját is, aki kitűnő gazda volt, nem olyan, mint szigorú, nyers, mindenki iránt érzéketlen, a jogaihoz csökönyösen ragaszkodó, senkire tekintettel nem lévő fia. Amikor úgy vélte, hogy Ciral - így hívták az öreget - már koros hozzá, hogy megfelelően ellássa tisztségét, egyszerűen kidobta.

- És látja, én nemsokára százéves leszek, ő meg már meghalt.

Kis nevetést hallatott, mely a felügyelőt a szélkakas csikorgására emlékeztette.

- Hát, ha ilyen volt a természete, sok ellensége lehetett.

- Biztosan... De hát mégis természetes halállal halt meg, nem?

- Gondolja, hogy sikerült annyira megutáltatnia a családját, hogy aki az apát gyűlölte, a lányán áll bosszút?

- Nem... Nálunk nem szokás az ilyesmi, uram. Errefelé nem annyira gyűlölködő a nép. Abban a percben persze igen... de aztán elfelejti az ember.

A rendőrkapitányságon Thierryt idézés fogadta a törvényszéki palotába.

Odasietett; kíváncsi volt, hogyan vélekednek azok, akik nem voltak hajlandóak hinni a jóslatának.

Conches úr és Chénebourg úr nem volt valami méltóságteljes, mondhatni épp ellenkezőleg.

- Nem kérek bocsánatot magától, felügyelő -mondta kertelés nélkül az ügyész -, de vádolom magam és készséggel beismerem, hogy jobban tettem volna, ha hallgatok magára. A ruhacsere döntő bizonyítékul szolgál, hogy valóban Puybrun kisasszonyt akarják eltenni láb alól. Mindeddig féltem a botránytól, s kétségtelenül helytelenül tettem. Most már nem hátrálhatunk meg.

Bele kell vágnunk a dolgok közepébe. Megkaptam a fegyverszakértő jelentését: az áldozatban talált golyó nem a kastélyban összegyűjtött fegyverek egyikéből származik, hanem egy Remington 1100-as vadászpuskából.

Thierry magyarázatot adott erre:

- Így akarják elhíttetni velünk, hogy a gyilkost a kastélyon kívül kell keresnünk.

Megismerkedtem egy vadorzóval, akit Blanzat hajdani ura több ízben lecsuka-tott, és beszélgettem a kastély volt főkomornyikjával is. Egyetértenek a néhai Gilbert Puybrun lehetetlen természetét illetően, de mindketten úgy vélik, hogy ismerőseik közül senkinek sem támadt volna olyan furcsa ötlete, hogy a halott apa helyett a lányon álljon bosszút. Nem, uraim; visszatérek első következtetéseimhez. Valaki vagy valakik Martiné Puybrun életére törnek, hogy megkapják az örökség rájuk eső részét, és az ostobán balesetnek álcázott támadás, mely Marc Quessyt érte, azt bizonyítja, hogy ő is veszélyben van.

Az ügyész a torkát köszörülte.

- Tehát bűnösként már csak... - nem tudott többet

kinyögni, Neuvic fejezte be a mondatot:

- Puybrun doktort és Poézat kisasszonyt vehetjük számításba.

- De hisz ez rémisztő... iszonyatos... Hallgasson ide, felügyelő: tökéletesen megbízom a képességeiben, de tekintettel arra az előkelő körre, melyben a vadra kell vadászni, nem gondolja, hogy jobb lenne átadni az ügyet a toulouse-i bűnügyi rendőrségnek?

- Tetszése szerint cselekszik, ügyész úr, de személyes sértésnek tekintem, ha felmentenek a vizsgálat folytatása alól.

- Jól van, ne is beszéljünk róla. Hogyan kezdjük?

- A vizsgálóbíró úr lesz szíves kiállítani egy házkutatási parancsot, hogy megtaláljuk a hiányzó fegyvert.

Másnap reggel a felügyelő Ratenelle és két alacsonyabb rangú rendőrtiszt kíséretében jelent meg a kastélyban; a családtagok épp a reggelihez gyülekeztek. Az ismerős arcokon kívül Neuvic megpillantott egy harminc év körüli, barna bőrű, fekete hajú, ismeretlen fiatalembert. A felügyelő úgy gondolta, hogy spanyol.

- Mit jelentsen ez, hogy ilyenkor betörnek ide, felügyelő úr? - kérdezte Puybrun doktor ugyancsak kimérten.

- Házkutatási parancsot hozok, doktor úr.

- Házkutatási pa... Uramisten, miért?

- Megpróbáljuk megtalálni azt a puskát, amellyel Quessynét meggyilkolták.

Legyen olyan szíves, intézkedjék, hogy a komornyik vagy a szobalány könnyítse meg embereim munkáját.

Olympe Poézat felállt.

- Majd én gondoskodom róla.

A doktor szemmel láthatólag nagyon leverten mormolta:

- Most már semmi sem menthet meg a botránytól.

- Mint ahogy Quessynét sem keltheti életre senki, doktor úr.

Ratenelle és segédei szobáról szobára jártak, átkutatták a bútorokat, titkos rejtekhelyeket kerestek, Thierry pedig a parkban sétált eközben. Hátha ott dugta el a gyilkos a puskáját? Martiné az ismeretlen, spanyol külsejű férfi kíséretében csatlakozott a felügyelőhöz.

- Kedves jó felügyelő, engedje meg, hogy bemutassam Manuel Camaronést, aki épp most érkezett egyenesen Mexikóból. Néprajzkutató; kint ismerkedtünk meg, és olyan jól megértettük egymást, hogy a nagy távolság ellenére is jó barátok maradtunk.

Nem kellett túlságosan élénk fantázia ahhoz, hogy az ember rájöjjön: a mexikói szerelmes Martine-ba. A felügyelő elkedvetlenedett, s kissé túl ridegen érdeklődött:

- Mikor érkezett, uram?

- Tegnap este.

- Vajon véletlenül érkezett Blanzat-ba épp ebben a pillanatban?

Manuel zavartan pillantott Martine-ra.

- Mondjuk úgy: Martiné leveleiből megéreztem, veszélyben van, és... és tudtán kívül segítségül hív... Hát ezért vagyok itt.

Neuvic keserűen jegyezte meg:

- Ez aztán a barátság! Nagy szerencséje van, hogy Puybrun kisasszony elfogadja a védelmét... Azonban leköteleznének, ha most magamra hagynának, hogy folytathassam a nyomozást.

A vadászpuskát nem találták sem a kastélyban, sem a parkban, s a kis csapat tagjai egytől egyig rettenetesen szutykosan érkeztek vissza a kapitányságra.

Thierry bevallotta csalódását Escorbiacéknak, beszélt a mexikóiról, aki úgy pottyant ide, mint légy a levesbe, s észre sem vette, hogy beszéd közben egyre jobban elragadtatja magát.

- Mi az ördögnek jött ide ez a pacák? Elég bonyolult a helyzet nélküle is, nem? Ki hiszi el neki, hogy csak úgy gondol egyet és eljön! Martiné hívta segítségül, igen! De miért? Mert hiába tiltakozik, állandóan fél, retteg. Csakhogy a kastélybeli Puybrun kisasszony számára a francia rendőrök lehetetlen, szerencsétlen zsaruk, akik nem méltók egy ilyen gazdag örökösnőhöz. S ezért egy jöttment idegenhez fordul! Nos, én is fogok táviratozni Mexikóba, hogy megtudjak valamit erről az alakról!

Amikor Thierry mögött becsukódott a „Taverne” ajtaja, Hermine szomorúan suttozta:

- Szegény fiú... Sokkal jobban odavan a lányért, mint képzeltem.

-! Még csak rágondolni sem merek, hogy mi lesz a vége ennek az egésznek.

Ratenelle olyasvalakit jelentett be, akire Thierry a legkevésbé számított: Poé'zat kisasszonyt.

A vénkisasszony már nem a régi, harcias amazon volt. Széles jókedve - mely pedig állandónak látszott - eltűnt; nem hatott fiatalabbnak koránál, s pillanatnyilag igencsak gyámoltalan, szerencsétlen hetvenes hölgy benyomását

keltette. Hangja is megváltozott: komorrá vált. Vajon hová lett a tegnapi pökhendiség?

- Beszélni kíván velem, kisasszony?

- Igen, felügyelő úr, és... és köszönöm, hogy beengedett.

- Az ellenkezőjéhez nem volt sem kedvem, sem jogom, kisasszony. Minek köszönhetem a látogatását?

- Szeretném tudni, van-e mód rá, hogy lezárja a vizsgálatot.

- Hogy van-e rá mód? Van: adja a kezünkbe azt az embert, aki Sophie Quessyt meggyilkolta és Martiné Puybrunt szintén meg akarta ölni.

Poé'zat kisasszony a fejét ingatta.

- Ha tudnám, ki a gyilkos, biztosan megtenném...

- Miért akarja, kisasszony, hogy vége szakadjon a vizsgálatnak, ha nem tudja, ki a bűnös? Nem akar bosszút állni szerencsétlen fiatal rokonáért, Sophie Quessyért?

- Dehogynem... Csakhogy ez a botrány... A sógorom forog a sírjában, mindig annyira féltette a jó hírét... Beszennyeződött a nevünk...

- Az öné nem... - jegyezte meg halkán Neuvic.

- Nohát, felügyelő úr! Csak nem hagyhatom el a süllyedő hajót? Puybrunék és Quessyék gályájára szálltam... Egyek vagyunk. Vagy diadalmaskodunk a viharon, vagy elsodor bennünket, de mindnyájunkat.

- Quessyné nagyon rokonszenves volt nekem... Mintha nem találta volna a helyét önök között.

- Úgy is volt.

- Olyan törékeny volt, olyan riadt, hogy az ember ösztönösen védelmezni akarta. És akkor egy gazember meggyilkolja! Nem, ebbe nem törődhetem bele, még ha tévedésből történt is! És addig nem nyugszom, kisasszony; amíg rá nem kattinthatom a bilincset az illető csuklójára, számíthat rám!

- Belátom, ostobaság volt felkeresnem önt... Mégse higgye, hogy bolond vagyok; hatalmába kerített a félelem.

- Magát?

- Eleinte meg voltam győződve róla, hogy Martiné, ismeretlen okokból, valami aljas komédiát játszik nekünk ... Jól elszórakoztam rajta... Azon gondolkoztam, mit akar elérni, és meddig megy el... De a megrongált kocsi, a Marc elleni támadás, s végül szegény kis Sophie meggyilkolása felnyitotta szememet: valaki Gilbert Puybrun örökösének életére tör.

- Nem gyanítja, hogy ki?

- De, attól félek, hogy gyanítom... Martine-nak senkit sem kell megölnie ahhoz, hogy két év múlva örökölje apja vagyonát. ... Marc sebesülése ugyan nem súlyos, de kis híján halálos is lehetett volna... és ő különben sem ölte volna meg Sophie-t, aki mindenkivel jobban szerette; egyébként ez a büntény semmit sem hozott volna neki a konyhára, mert már mindent eltékozolt, amit csak ki tudott szedni Sophie szüleiből.

- Tehát?

- Tehát, felügyelő úr, nem marad más, mint Martial és én.

- Melyiküket válasszam?

- Gondolhatja, hogy nem jelentem fel saját magamat ! Azt hittem, eléggé ismerem Martialt, s képtelenségnek tartottam, hogy ő űzze ezt a Véres játékot; de mivel tudom, hogy nem én vagyok a gyilkos... félek. Adott esetben én is örökös vagyok... A gyilkos, ha egyáltalán gyilkos valaki a kastélyban...

- Kétkedik benne?

Olympe Poézat egy pillanatig hallgatott, majd fojtott hangon válaszolta:

- Nem.

- Azt hiszem, megnyugtathatom önt, kisasszony. Ha a gyilkos önt szemelné ki következő áldozatául, abban a pillanatban leleplezné magát, mert ő maradna az egyetlen gyanúsított.

Olympe savanyú ábrázata felderült:

- Igaz! Istenkém, miért is nem jutott hamarabb eszembe! Milyen buta is vagyok! Köszönöni, felügyelő úr... Felejtse el pillanatnyi gyengeségemet, mely any-nyira nem jellemző rám...

Poézat kisasszony emelt fővel távozott. Thierry szá-nakozva csóválta a fejét: arra nem gondol, hogy nemcsak gyilkosság útján lehetne megszabadulni tőle, hanem például egy ügyesen megrendezett baleset révén is.

A felügyelő az Aristide Briand téren találkozott a szerelmes mexikóival.

*

- Miért a város piszkos levegőjét szívja, ahelyett hogy a kastély parkjában sétálna?

- Unatkozom a kastélyban.

- Nocsak!

- Állandó feszültségben él ott mindenki, s ez iszonyú fárasztó. Inkább Cahors-ban sétálgatok.

- Tetszik magának a város?

- Nagyon. . . Tudja, nálunk a francia vagy brit kultúrához szokott családokban meséskönyvet adnak a gyerekek kezébe, de a gyerekek nemigen hiszik el a meséket, mert sohasem láttak kastélyt, régi köveket. Számukra csak az aztékok a valóságos múlt, az azték férfiakat pedig nehéz szép, fiatal, nyalka daliának, a nőket csúcsos főkötőjű, uszályos ruhájú hölgyeknek elképzelni... Ezért van az, hogy amikor az Újvilág lakói először lépnek Európába, úgy érzik, mintha Tündérorságban járnának, és megállapítják, hogy a gyermekkorukban olvasott mesék igazak.

Neuvice érezte, hogy oszlik a mexikói iránt érzett ellenszenvé. Érzelmes léleknek találta; mióta a felügyelő magában is éppen ilyesféle gyengeségeket fedezett fel, mindenkit testvérének tartott egy kicsit, akiben hasonló érzések lakoztak.

- Szóval, tetszik magának Franciaország?

- Franciaország igen, de hogy a franciák is tetszenek-e, abban már nem vagyok ilyen biztos.

- Mit vet a szemünkre?

- Túlságosan bonyolult lelkek...

- Mit ért ezen?

- Például azt, ami a kastélyban folyik. Tudom, mint ahogy gondolom, ön is tudja, hogy a kastély valamelyik lakója mindent elkövet, hogy Gilbert Puybrun egyetlen örököse maradjon.

- Na és?

Miért nem jelentik fel a többiek?

- Először is tudniok kellene, melyikük is az.

- Biztos vagyok benne, hogy kezdettől fogva tudják.

- Hát akkor miért ez a veszélyes hallgatás?

- Így kívánja a becsület. Legalábbis így vélik... Nem értik meg, hogy egy örülttel élnek egy fedél alatt! Ha tudnák, milyen nevetséges, felesleges, esztelen dolog ez az egész!

- Mire céloz?

- Semmire... Nem árulhatom el vendéglátóimat. Egyébként csak azért fogadtak be, mert szavamat adtam, hogy szemet hunyok afölött, amit meg kellene látnom, le kellene lepleznem... A cselédeket is köti valami eskü. Attól tartok, felügyelő úr, hogy többé-kevésbé mindnyájan örültek!

Elhaladtak a városháza előtt, majd rátértek a Gam-betta körútra, s a XXII. János Pápa Tornya irányában folytatták útjukat. A felügyelő egyszer csak megkérdezte :

- Maga szerelmes Puybrun kisasszonyba, ugye?

- Amióta megismerkedtünk.

- Ő hívta magát segítségül?

- Igen.

- És maga meg akarja védeni?

- Hát persze!

- És akkor miért nincs vele?

- Fodráshoz ment. Hamarosan ismét a testőre leszek; most néhány perc szünet.

- Számíthatok rá, hogy a legkisebb veszély esetén azonnal értesít?

- Egyedül aligha boldogulok, felügyelő úr. Amint szükséges, azonnal hívom önt.

- Köszönöm.

A két férfi megállt a Clement Marót gimnázium előtt.

- Mik a tervei, Camaronés úr? - kérdezte Neuvic.

- Magammal viszem Martine-t Mexikóba.

- Elveszi?

- Tessék?

- Szándékában áll nőül venni?

- Természetesen.

- És ha ő nem hajlandó magával menni?

A mexikói fiatalember arca megkeményedett.

- Nem tűröm, hogy szerelmemet feláldozza a pénzért!

- Hát Martiné... szereti magát?

- Legalábbis megesküdött rá.

Thierry kezét nyújtott a fiatalembernek.

- Viszontlátásra, Camaronés úr, és sok szerencsét!

Elváltak, és a felügyelő sebzett szívvel indult vissza az irodájába. A rendőrkapitánysághoz érve megváltoztatta szándékát és felkereste Pierre Escorbiacot, hogy beszámoljon a beszélgetésről. Olyan komoran beszélt, annyi keserűség volt a hangjában, hogy a „Taverne” gazdája megértette, mennyire szenved; megvigasztalni azonban nem tudta; úgy engedte útjára Thierry t, hogy nem talált csillapító szavakat - ha egyáltalán vannak ilyen szavak a világon. Thierrynek éppoly kevésbé volt kedve mindennapos teendőivel foglalkozni, mint ahogy enni vagy inni sem kívánt. Most egyszerűen nem érdekelt már a Blanzat-ügy. Tudomásul vette, hogy képtelen álmokat dédelgetett, de hiába küzdött ellene, elfogta a szorongás, ha arra gondolt, hogy Martiné mást szeret, s ráadásul ha ennek az átkozott mexikóinak a karján elhagyja Ca-hors-t, soha többé nem fogja viszontlátni. Szerette volna gyűlölni az idegen fiatalembert, de sehogy sem sikerült. Talán azért, mert ugyanolyan érzésekkel viseltetik Martiné iránt, mint ő? A felügyelő százszor inkább elviselt volna bármilyen szakmai sikertelenséget, mint azt a gondolatot, hogy Martiné eltitkolta előtte Camaronés létezését, és segítségül hívta, amikor pedig Thierry ott volt mellette és biztosította odaadásáról. Miért nem bízott benne Martiné? Elsősorban ez a bizalmatlanság dúlta fel Thierryt. Szíve mélyén sohasem gondolta, hogy a legcsekélyebb esélye is lehet Martinénál, de elszórakozott vele, hogy hitegette magát - legalábbis ő ezt szórakozásnak szánta. Akarva, nem akarva, Alice férje marad, s egy halotthoz láncolva fogja leélni életét.

A szolgálatos őr Escorbiacnét jelentette be a felügyelőnek. Neuvic mindjárt arra gondolt, hogy valami szerencsétlenség történt a „Taverne”-ben, de azután eszébe jutott, hogy ha valami baj történt volna, közvetlenül az utcáról szóltak volna fel.: ablaka ugyanis a vendéglőhöz közel eső utcára néz. Hermine még le sem ült, s Thierry már azt kérdezte:

- Csak nem Pierre-rel történt valami?

- Ó, dehogy. Pierre kért meg, hogy beszéljek magával.

- Miről?

- Arról, ami bántja magát.

- Engem? Mit ki nem találnak! Nem bánt engem semmi.

Hermine azzal a jóságos pillantással nézett Thierry-re, ami már. Alice halála után nagy vigasztalására volt a felügyelőnek.

- Ugyan... nekem aztán ne meséljen! Olyan régóta ismerjük már egymást...

Álmodozott, Thierry, és ez a maga korában nem tesz jót. Az ember álmodozik, aztán rászakad a bánat, amikor be kell látnia, hogy túl szép ábrándokkal áltatta magát. Legyen erős, és nézzen szembe a dolgokkal! Puybrun kisasszony nem a maga társadalmi köréből való, életkora sem illik a magáéhoz, gazdag is. . . Térjen vissza a földre, Thierry, Pierre és én várjuk magát. Hiszen tudja, hogy sohasem hagyjuk el, most már együtt fejezzük be földi életutun-kat... A barátság sok mindent pótol, majd meglátja...

Neuvic nem tudott szólni a meghatottságtól; felállt, átölelte Hermine-t és jobbról-balról megcsókolta:

- Köszönöm, Hermine. . . Szinte már meg is gyógyított... Nehéz lesz, és sokára fogom elfelejteni, de biztos vagyok benne, hogy a maga és Pierre segítségével sikerülni fog.

Escorbiacné könnyes szemmel, de mosolyogva jegyezte meg:

- Maguk, férfiak, akármilyen idősök, mindig úgy viselkednek, mint a gyerekek. Conches úr és Chénebourg úr kiült egy pohár italra a Gambetta körút egyik kávéházának napsütötte teraszára. Neuvic felügyelő elhaladt mellettük az utcán, de nem vette észre őket.

- Gondterheltnek látszik - jegyezte meg a bíró.

- Félek, hogy ez az ügy meghaladja a képességeit - sóhajtott az ügyész.

- Szeretném beidézni Puybrun doktort és Poezat kisasszonyt, hogy tudomásukra hozzam bizonyos kételyeinket, valamint azt, hogy nagyon lehetséges, hogy ön kénytelen lesz segítségül hívni a toulouse-i rendőrséget, s azoknak aztán kisebb gondjuk is nagyobb lesz annál, hogy bárkit kímélgessenek. Hozzátenném azt is, hogy a doktoron vagy a kisasszonyon áll, hogy ne kerüljön sor erre a felettből kellemetlen lépésre, mégpedig úgy, hogy bevallják, amit tudnak.

- Várjon ezzel egy kicsit, barátom; ha ugyanis semmit sem vallanak be, kénytelen lesz beváltani a fenyegetését. Adjunk néhány nap haladékot NeuviCnek... Ha mondjuk egy hét múlva nem jut újabŰ eredményre, maga beszél az előbb említett két személlyel, és én telefonálok Toulouse-ba. Mi a véleménye?

- Ez a helyes eljárás.

A felügyelő épp Thélus műhelye felé tartott, amikor a bírák megpillantották: a kocsijáért ment, melyben kicserélték a kerékalvázat. Hermine Escorbiac távozása után Thierrynek kedve támadt elmenni Blanzat-ba; remélte, hogy találkozik Martine-nal, és elmondhatja a bizalmatlanságáról alkotott véleményét. A kastély lépcsőjéhez érve azonban hirtelen elment a kedve a találkozástól. Martiné szereti a mexikóit, és láthatóan elhatározta, hogy vele éli le az életét, s a felügyelő ezentúl csak szakmai szempontból akart foglalkozni vele. Így hát nem a bejárat felé indult, hanem a park felé, és most újból az volt az érzése, hogy figyelik. Felnézett, és valami kis mozgást vélt látni a látszólag pedig becsukott zsalu mögött. - Vagy talán csak képzelődött? Valakit, úgy látszik, nyugtalanít a jelenléte. Talán a gyilkost?

Thierry lassan haladt az árnyékban. A környéket uraló csendet csak szárnyzuhogás törte meg olykorolykor. A madarak óvatosságból elrepülnek az ember közeledtére. A felügyelő szomorkás hangulatban ért ahhoz a helyhez, ahol hajdan Sophie szokott pihenni és elrontott életén merengni. Miféle súlyos indítékok késztették a gyilkost, hogy megölje Sophie-t? A felügyelő nem hitte el, hogy a fiatalasszonyt véletlenül gyilkolták meg. Szerinte Sophie-t azért ölték meg, mert nem tehettek másként. Hol és hogyan keresse a bűntény okait? Vajon Sophie halálának és Marc sebesülésének azonos oka van? Vagy szét kell választani a kettőt? Thierrynek hirtelen az a meggyőződése támadt, hogy ha

megtudná, miért kellett Hautefage úr lányának meghalnia, megértene mindent. Sajnos azonban még nem tartott itt.

Vajon hová rejtették el a Remingtonot, a gyilkos fegyvert? Lehetséges, hogy van a kastélyban egy rejtekhely, melyről csak a gyilkos tud? Hihetetlen merészség kellett hozzá, hogy kisurranjon a parkba egy olyan puskával, melyet senki sem ismer. És mekkora szerencséje volt, hogy ugyanolyan titokban visszajuthatott a kastélyba, ahogyan kijutott, úgy, hogy közben nem keltette fel a többiek kíváncsiságát, még a lövéssel sem! Bármennyire kínos is a feltevés, a felügyelő majdnem bizonyos volt benne, hogy a gyilkosnak cinkosai vannak vagy a családban, vagy a cselédek között. Neuvic annyira belemerült a gondolataiba, hogy nem nézett a lába elé. Nem vette észre, hogy egy gombacsoportra lép, elcsúszott, és minden bizonnyal ez mentette meg az életét - abban a pillanatban ugyanis, amikor elesett, dörrenés visszhangzóit az erdő alján, és egy golyó süvített el a feje felett. Ha állva marad, a tarkójába vagy a nyakába kapja a lövést, mint Sophie. A felügyelő a földön feküdt és meg se mozdult; biztosra vette, hogy a legkisebb mozgásra újból lőnek. A kastélyhoz vezető ösvényen Olympe Poézat-ot pillantotta meg. Óvatosan lépkedett, jobbra-balra kémlelve. Azután Martiné csatlakozott futva a nagynénjéhez. Ugyanebben a pillanatban Neuvic hallotta, hogy mögötte félre hajtják az ágakat.

- Hallottad?

- Ki lövöldözhet ilyen közel a házhoz?

Thierry nem mozdult, meg akarta lesni a két nő viselkedését. Puybrun kisasszony hirtelen felsikoltott a felügyelőre mutatva. Poézat kisasszony összekulcsolta a kezét:

- Úristen!

Odasiettek, és Martiné letérdelt a felügyelő mellé.

- Hát ez nem lehet igaz! Mondja már, nénikém, hogy ez nem igaz!

Thierry félig lehunyt szemhéja alól figyelte a lányt.

Nem tartotta szükségesnek, hogy tovább folytassa a komédiát; felállt, Martiné összecsapta a kezét, és felkiáltott:

- Hála istennek, nem halt meg!

- Higgye el, hogy kis híja volt! - A felügyelő a letaposott gombára mutatott: - Hát ha ez nincs, valószínűleg megöltek volna.

- Újabb gyilkossági kísérlet... Sohasem lesz már ennek vége? - jajgatott Olympe.

Puybrun kisasszony megragadta Thierry csuklóját, megrázta, és így kiáltott:

- De ki? Ki?

- Nem tudom... Annyit tudok, hogy le akartak löni. Miért? Mert már nyugtalanítom a bűnöst; sokkal közelebb hisz az igazsághoz, mint valójában vagyok ...

Szótlanul haladtak a kastély felé. Mit is mondhattak volna? Poézat kisasszony otthagya őket és felment, hogy elkészítse a teát - a felügyelőt is invitálta, ő azonban elhárította a meghívást. Amikor Neuvic egyedül maradt Puybrun kisasszonnyal, a lány fojtott hangon vallotta be: •

- Azt hiszem, felügyelő úr, az idegeim hamarosan felmondják a szolgálatot. Nem tudom, nem tenném-e jobban, ha hallgatnék Manuelre és elmennék vele, messze ettől a sok veszedelemtől. Ha... magát meggyilkolták volna, soha nem bocsátottam volna meg magamnak.

- Ragaszkodik *hozzá*, hogy elmenjen ezzel a fiúval, és száműzze magát?

- Nem túlzottan, de... csak abban az esetben nem, ha gyorsan leleplezi, akit keres. Odaértek a kastélyhoz. Kezet fogtak.

- Számíthat rám - biztosította Thierry Martine-t.

Martiné felment a lépcsőn, a felügyelő pedig megállapította: kár, hogy a fiatal lányok annyira vonzódnak az egzotikus kalandokhoz.

A felügyelő úgy tett, mintha a park kijárata felé indult volna, de amint úgy gondolta, hogy már nem láthatják, megfordult, és csendben visszatért oda, ahol az imént kis híján otthagya a fogát. Megtalálta a helyet, ahol elesett, és a hellyel egy vonalban, de előrébb lévő fa felé tartott. Rövid keresés után megtalálta a lyukat, amelyet a golyó ütött a fába. Fogta a bicskáját; türelmesen kapargatta a nyílást és hosszas erőlködéssel sikerült kivennie a henger alakú ólomgolyót, amely majdnem eltávolította a földi élet siralomvölgyéből. Zsebre tette a golyót, hogy elvigye Escoussens-nak szakértői vizsgálatra. De előre tudta, hogy a lövedék 1100-as Remingtonból származik.

- Ugye megérti, bíró úr, hogy most már, hogy engem is le akartak löni, személyes ügyemnek tekintem a blanzat-i gyilkos leleplezését?

- Nem vitathatom el ezt magától, kedves felügyelőm, de továbbra is úgy vélem, túlságosan is érdekelt már ebben az ügyben, hogysem elfogulatlanul cselekedhetne. A maga helyében hagynám, hogy az ügyészség segítségül hívja Toulouse-t. Azok az urak mindent magukra vállalnának, és mi moshatnánk kezeinket!

- Az én életemet, bíró úr, feleségem halála óta a szakmám tölti ti. Ha bevallanám, hogy legyőztek, ha nem harcolnék az utolsó pillanatig, úgy érezném, hogy megfutamodtam...

Chénebourg úr a fejét csóválta.

- Romantikus lélek maga, nem?

- Azt nem tudom, de becsületesnek becsületes vagyok és testestül-lelkestül zsarú. Sophie Quessy fiatal volt, ártatlan, és bízott bennem. Nem tudtam megakadályozni, hogy meggyilkolják. Nem alhatnék többé nyugodtan, ha kollégáimra hárítanám a gyilkos letartóztatásának gondját. Ragaszkodom *hozzá*, hogy én tegyem a kezére a bilincset. Magunk között elárulhatom: szeretném, ha a gazember védekezne; külön örömömre szolgálna ugyanis, ha megölhetném!

- De felügyelő!... Egy köztisztviselő! Hogy mer... Inkább úgy teszek, mintha nem is hallottam volna.

- Sok esetben bizony jobb, ha az ember egy kissé süket... Vizontlátásra, bíró úr. Igyekszem elkapni a gyilkost, mielőtt a toulouse-iak fűjnek meg a hallalít az én vadászterületemen!

Egyedül maradva, Chénebourg úr melankolikusan elmélázott. Tartott az erélyes emberektől, és bántotta, hogy ő nem az. Felszította féltékenységét ez a felügyelő, aki csak a szakmájának él: teljesen hivatásának szentelheti magát. Igaz, nincs mellette egy Chéne-bourg-né, aki mindig kész letörni férje kezdeményezőképességét, s örökös keserőséggel figyeli a mások előrejutását. A bíró attól tartott, hogy a blanzat-i dráma súlyos bonyodalmakhoz vezethet, és úgy gondolta: ideje átengedni az ügyet a toulouse-iaknak. Nem tudta mire vélni, hogy az ügyész ilyen türelmes és elnéző ezzel a nagyralátó felügyelővel.

Neuvic várakozásának megfelelően Escoussens határozottan megállapította: a fatörzsből kiszedett golyó ugyanolyan kaliberű fegyverből származik, mint az, amelyik Sophie Quessyt megölte. A felügyelő hiába nyomoztatott a fegyverkereskedőknél és a lövészklubokban. Az előbbiek nem adtak el 1100-as Reming-tont, az utóbbiak pedig nem emlékeztek rá, hogy valamelyik tagjuk birtokolna olyan vadászpuskát, amelyet a rendőrség keres. Thierry utasítást adott, hogy terjesz-szék ki a nyomozást Löt megye nagyobb városaira: Montaubanra, Auchra meg a többire.

A fegyverszakértőtől jövet Thierry majdnem beleütközött Manuelbe: épp az utazási iroda ajtaját csukta be maga után.

- Camaronés úr! Csak nem áll szándékában beutazni Franciaországot? Ez bizony aligha férne össze testőri hivatásával!

- Visszatérek Mexikóba.

- Hogyhogy? Elhagyja Puybrun kisasszonyt?

- Nem osztom a nézeteit.

- Milyen nézeteit?

- Nem hajlandó hallgatni rám, lemondani az örökségéről, és velem jönni Mexikóba. Pedig elég gazdag vagyok, ő is tudja. De úgy látszik, becsületbeli kérdést csinál belőle, hogy ne hátráljon meg a rokonai előtt. Ez az esztelen gőg megrontja a kapcsolatunkat.

- Azt hittem, Martiné szereti magát.

- Én is, de úgy látszik, Blanzat-t jobban szereti.

- Mert itt telt az ifjúsága, Camaronés úr, próbálja megérteni! Nem könnyű egy csapásra mindent elveszíteni, ami az eddigi életét jelentette.

- Nekem azt mondta, hogy nagyon szívesen költözik Mexikóba.

- Amit a nők mondanak...

- Mindenesetre úgy tekintem, hogy visszaélt a jóhiszeműséggel, s ezért úgy vélem, semmilyen kötelezettség és ígéret nem köt. Mielőtt elmegyek, pontosan meg akarom tudni, mi történik ebben az átkozott kastélyban! Senki sem gyanakszik rám: azt gondolják, nem értek meg semmit, vagy ostoba va'gyok. Majd megbizonyítom, hogy tévednek!

- Azért legyen óvatos, jó?

- Ne aggódjék: a blanzat-i parknál sokkal veszélyesebb vidékeken szoktam járkalni az expedíciók során.

- Ebben nem kételkedem, mégis a legkisebb veszély esetén is azonnal hívjon fel a kapitányságon vagy otthon ... Tessék, itt a névjegyem, mindkét telefonszám rajta van.

Úgy látszik, ez a találkozások napja volt. Neuvic végigsétált a Gambetta körúton, és éppen be akart menni a hivatalába, amikor megpillantotta Martine-t, amint épp feléje közeledett. Megvárta; Martiné kissé izgatottnak látszott.

- Ideges, kisasszony?

- Nem találkozott véletlenül Manuellel?

- Dehogynem. Épp az utazási irodából jött ki: a repülőjegyét váltotta meg.

- Szegény, drága bolond!

- Mi ez? Gyászbeszéd vagy megbánás?

- Ezek a latin-amerikaiak másképp látják a világot, mint mi. Most is a spanyol hódítás korában hiszik magukat! Pazarolnak és nem gondolnak a jövőre. Manuel nem érti meg, hogy eszem ágában sincs lemondani arról, ami megillet. A tulajdon fogalma, legalábbis ahogy mi értelmezzük, számára gyakorlatilag ismeretlen, és mivel nem tudja megérteni viselkedésünk mozgatórugóit, haragszik.

- Ha ragaszkodik magához...

- A felfogásához jobban ragaszkodik. Nos, ha mindenképpen el akar menni, csak menjen!

Ez a megjegyzés tetszett Thierrynek, mindazonáltal képmutatóan megjegyezte:

- Bocsásson meg, úgy értettem, maga szerelmes...

- Felügyelő, ne képzeljen engem a „Szívügyek” előfizetőjének. Persze hogy férjhez akarok menni, de házasságomban éppoly fontos vagy még fontosabb lesz az intelligencia, a tudományos kutatás iránti közös hajlam, mint az érzelmek és a többi. Ezért az elválás, ha ugyan el kell válnunk, inkább kellemetlenség lesz számomra, mint mély fájdalom. Manuel jó pajtás volt, osztotta a néprajz iránti szenvedélyemet. . . Együtt építettük volna az életünket. Én mindenestre erre készültem ... Bizonyos szempontból persze megértem őt... Családom nagyon barátságatlanul bánt vele... Éreztették vele, hogy tolakodónak tartják... Nyilván ez idegesítette fel, és gondolom, ezért is olyan ingerlékeny, pedig amennyire ismerem, ez nem jellemző rá.

- Mi a kifogásuk ellene a rokonainak?

- Az, hogy olyasmibe üti az orrát, ami egyáltalán nem tartozik rá.

- Szóval az, hogy engem utánoz?

- Azzal a különbséggel, hogy önről tudják: ez a mestersége.

- Most tehát újra szabad lett?

- Ha Manuel nem változtatja meg az elhatározását.

- Reméli, hogy megváltoztatja?

- Minden tőlem telhetőt meg fogok tenni ezért. Viszontlátásra, felügyelő úr.

- Biztosra veszem, kisasszony, hogy igen hamar viszontlátjuk egymást.

Thierryt lehangolta, hogy Martiné vissza akarja hódítani távoznivaló lovagját; s rosszkedvétől estére sem sikerült megszabadulnia. Este, a „Taverne”-ben, ahol vacsorázott, szűkszavúnak mutatkozott, és csak valami dűnnyögéssel válaszolt

Escorbiac szíves kérdéseire ; végül is ez utóbbi belefáradt a hiábavaló küzdelembe, és magára hagyta barátját komor gondolataival. Thierry fél tízkor lefeküdt, haragudott az egész világra és saját magára is. Alig hunyta le a szemét, hogy megpróbálja, ha nehezen is, elaludni, amikor telefoncsengetés ugrasztotta ki az ágyából. Mérgesen felvette a kagylót és belekiáltott:

- Neuvic felügyelő. Mi az?

Fojtott hang válaszolt: - Manuel Camaronés vagyok, felügyelő úr... Szükségem van magára. Gyorsan! Azt hiszem, mindent megértettem. Gyorsan! A kapu előtt várom. Vigyázat, jönnek! Megértett?

- Azonnal indulok, de vigyázzon magára! Mielőtt a mexikói letette volna a kagylót, Thierry

hallotta, hogy valaki megkérdezi :

- Ilyenkor telefonál, uram? Vidéken már nagyon késő van ilyenkor.

- Bocsásson meg, doktor úr, de...

Letették a kagylót. Puybrun doktor! Ez nemigen lepte meg a felügyelőt: mivel az orvos és Poé'zat kisasszony között kellett választania, az előbbit szívesebben tekintette gyilkosnak, mint az utóbbit. A felügyelő néhány perc alatt felöltözött, és alig negyed órával a telefonbeszélgetés után már a kormánynál ült, és elindult a Blanzat felé vezető úton.

Neuvic óvatosságból három-négyszáz méterre a kastély bejáratától leállította a kocsiját. Ahogy közeledett a kastélyhoz, egyre óvatosabban lépkedett.

Csodálkozott, hogy nem látja Manuelt. Vajon késik, vagy... Thierry nem mert a másik lehetőségre gondolni. Türelmesen várt; Camaronés azonban egy negyed óra múltán sem mutatkozott. A felügyelő elkeseredve indult vissza a kocsihoz, útközben azonban valami fekete tömeget pillantott meg a kaputól balra, félig belesüllyedve a falat körülvevő árokba. Neuvic dobogó szívvel sietett oda, immár minden óvatosság nélkül, meggyújtotta zseblámpáját, és megállapította, hogy a mexikói soha többé nem tér már vissza hazájába. Szétlőtték a koponyáját. Vajon meglepték, vagy nem is gyanakodott leendő gyilkosára? Pedig ha hívta a felügyelőt, gondoskodnia kellett volna saját védelméről is.

Thierrynek haragjában ökölbe szorult a keze. Elővette pisztolyát, mert szerencsére magával hozta, kinyitotta a kaput és határozott léptekkel elindult a kastély felé. Döntő beszélgetésre készült Puybrun doktossal: akár tetszik az előkelő cadurci köröknek, akár nem, ha csak egy csepp indokot talál, le fogja tartóztatni az orvost.

ÖTÖDIK FEJEZET

Thierry érelyesen és kitaratóan csengetett. Akkora lármát csapott, hogy az ablakok megvilágosodtak, s csak azután nyitott ajtót a rémült Germain - papucsban, kócosán, házi köntösben; még arra sem volt ideje, hogy megkösse az övét. A felügyelő félretolta az útból és szó nélkül a telefonhoz sietett, hogy felhívja a rendőrkapitányságot.

-Halló! Giraud? Riassza tüstént Ratenelle-t, azután a vizsgálóbíró és az ügyészt, az ügyészi hivatal személyzetével együtt, és ne feledkezzék el a törvényszéki orvosról sem. Mindnyájan jöjjenek ide Blanzat kastélyába. Vége.

A felügyelő megfordult: Puybrun doktor állt ott szintén köntösben, és Neuvicet nézte.

- Maga aztán igazán azt csinál, amit akar, felügyelő.

- Hallgasson! -De...

- Üljön le a szalonban és hallgasson!

- De kérem! Kinek képzelem magát?

Thierry megragadta Puybrunt a köntöse hajtókájánál fogva.

- A maga helyében, doktor úr, meg se mukkannék, mert bizony isten nagy kedvem volna *hozzá*, hogy beverjem a pofáját. Ne vigyen kísértésbe!

- Engedelmeskedjék neki, Martial, és tegye félre a hiúságát. Valamiért nagyon felizgatta magát ez a fiú; jobb, ha most nem ingereljük.

Ez a tanács Poézat kisasszony szájából hangzott el, aki olyan friss volt, mintha már két órája ébren lenne. A felügyelő eleresztette Puybrun doktort, aki az utasításnak megfelelően leült, de közben jóslatokba bocsátkozott.

-Ennek komoly következményei lesznek! Ha az ügyész megjön, figyelmeztetem: panaszt emelek maga ellen hivatali hatalommal való visszaélés vádjával, ellene pedig azért, mert fedezi a maga erőszakoskodásait.

Most Martiné is megjelent, álmos szemmel. A felügyelő láttán azonban felderült az arca.

- Felügyelő úr! Mi történik itt már megint? Mindenesetre örömmel tudatom önnel, hogy minden elrendeződött Manuel és énközöttem.

- Valóban? Roppantul örvendek!

- Úgy látom, nem örül igazán.

- Hát az effajta megoldásnak nem is!

- Miért? Kevéssel vacsora után Manuel bejött a szobámba és kedvesen megvallotta: eddig nem értette az álláspontomat, de most már helyesli.

Bejelentette azt is, hogy elutazik, de fél éven belül hosszabb időre vissza akar térni. Most jut eszembe, nem jött még le?

- Nem fog lejönni.

- Miért?

- Mert már eltávozott.

- Eltávozott? Ugyan!

- És arról is biztosíthatom, nem-tér vissza többé. Martine-nek most már egy csepp kedve sem volt hozzá, hogy bájosnak vagy akár csak kedvesnek mutatkozzék.

- Az az érzésem, hogy nagyon kellemetlen játékot űz velem, felügyelő. Látta talán Manuelt, feleljen!

- Láttam. -Hol?

Neuvic a belépő Marcra mutatott.

- Kérdezze meg unokatestvérét, hátha ő tudja. Puybrun kisasszony az újonnan érkezőhöz fordult:

- Találkoztál Manuellel?

- Manuellel? Nem, de nem is akarok. Kezd az agyamra menni ez a te mexikóid, állandóan tanácsokat osztogat mindenkinek.

- Quessy úr, maga sokkal később jött le, mint a többiek. Hol volt? - kérdezte Thierry.

- A szobámban. Ha esetleg nem vette volna észre, be van gipszelve a vállam és nagyon nehezen tudok felöltözni.

Martiné odafordult a felügyelőhöz:

- Felügyelő úr, kérem, mondja meg, hol van Manuel!

- A kerítésen túl, a park bejáratától kissé balra.

- De hát. .. Mit csinál ott ilyenkor?

- Pihen, és várja, hogy érte menjenek.

A lány szeme tágra nyílt; fojtott hangon hebegte:

- Csak nem akarja azt mondani...

- Hogy meghalt, kisasszony.

E választ hosszú csend követte. Thierry az arcokat leste közben, de nem fedezett fel rajtuk mást, mint megdöbbenést. A halottsápadt Martiné leült Olympe mellé, aki megfogta a kezét.

Marc azt mormolta:

- Hogyan...

- .. ölték meg? Szétlőtték a koponyáját.

Puybrun kisasszony rekedten felnyögött; végre elengedte magát és sírva fakadt nagynénje vállán. Az ügyészség érkezése vetett véget a jelenetnek.

A vizsgálóbíró idegesnek látszott, az ügyész pedig gyilkos kedvében volt. Jöttére Puybrun doktor felállt. - Ügyész úr, panaszt akarok emelni. . . Az ügyész szárazon szakította félbe.

- Ez nem alkalmas perc arra, doktor úr! Ami pedig magát illeti, felügyelő úr, meg kell hogy mondjam: elég legyen ebből!

- Ezt a véleményét inkább a gyilkossal kellene közölnie, ügyész úr.

- Téved, ha azt hiszi, ez a pillanat alkalmas a viccelődésre. Holnap reggel hívom Toulouse-t! Most menjünk oda azokhoz az urakhoz.

A mentők elszállították a mexikói holttestét, az ügyész pedig beszállt a kocsijába - Neuvictól elfelejtett elbúcsúzni. A vizsgálóbíró lagymatagon fogott kezét Thierry vei.

- Hát maga aztán berántott minket a pácba, felügyelő ...

- Nem gondolja, hogy inkább a gyilkos?

Tudja nagyon jól, hogy mit akarok mondani, felügyelő. Ne játssza a hőst, mert még megjárja.

Thierry némi iróniával állapította meg: a bírák sokkal idegesebbek, mint a gyilkos - az ugyanis rendkívüli hidegvért tanúsít. Neuvic, Ratenelle-lel a háta mögött, visszament a kastélyba: a csoport minden tagja ott maradt a szalonban.

- Nos, Manuel Camaronés távozott az élők sorából ... Most már csak azt kell megtudnunk, ki ölte meg és miért. Hallották az ügyész urat? Holnap segítségül

hívja a toulouse-i bűnügyi rendőrséget. Figyelmeztetnem kell önöket: azok az urak nem zavartatják magukat. Felőlük aztán annyi panaszt emelhetnek, amennyit csak akarnak; rá se fognak hederíteni. Természetesen egyiküknek sincs a legcsekélyebb fogalma sem a gyilkosság indítóokáról, ugye?

Senki sem válaszolt.

- Tudták, hogy Camaronés tegnap este telefonált nekem, hogy idehívjon. Úgy gondolta, megoldotta a rejtélyt, és halála azt bizonyítja, hogy nem tévedett. A többiek nem mozdultak.

- Képzelve, doktor úr: hallottam, hogy magával beszél, mielőtt letette a kagylót.

- Valóban. Bosszantott a magatartása. Úgy viselkedett nálunk, mint egy meghódított országban. Az embernek időnként az volt az érzése, hogy mi vagyunk az ő vendégei. Megemlítettem neki, hogy vidéken nem szokás ilyen későn zavarni az embereket, de nem tudtam, kivel beszél.

- A gyilkosnak azért kellett újból ölnie, mert tudta, hogy a mexikói el fogja árulni a nevét. Kérem, ne vágjanak mind ilyen megbotráncozott képet!

Meggyőződése, hogy a gyilkos itt ül előttem, és hallgatja, amit mondok.

Bármennyire biztos magában, nem tudja elfojtani titkos aggodalmát, mert fél, és joggal. Nem csúszik ki a markomból, amíg le nem leplezem. Puybrun kisasszony, maga azt közölte velem, hogy Camaronés jobb belátásra tért magával kapcsolatban. Említette, hogy telefonálni kíván nekem?

- Igen. ...

- És maga nem beszélte le róla?

- Nem... Már belefáradtam... A botrányt sem bánom... Ha azt követeltem volna Manueltól, hogy továbbra is hallgasson, a gyilkos cinkosává váltam volna.

- Elmondta magának, miről van szó?

- Nem. . . Azt állította, hogy hiányzik a döntő bizonyíték, de arra számított, hogy az ön segítségével megszerzi. Nem tudtam, hogy már fel is hívta magát, és ezért lepott meg a jelenléte az imént. Nem értem, miért tartotta Manuel szükségesnek, hogy ilyen gyorsan riassza magát.

- Két lehetséges magyarázatot látok: vagy azért hívott, mert tudta, hogy lelepleződött, vagy pedig azért, mert úgy hitte: maga komoly veszélyben van és világos, hogy ezt a veszélyt a kastély három lakója: Poézat kisasszony, Puybrun úr és Quessy úr jelenti. Melyiküknek volt tudomása arról, hogy Camaronés telefonálni szándékozik nekem? Magának, Quessy úr?

- A legkevésbé sem... és én is torkig vagyok az egésszel. De kérdezze csak meg kedves bácsikámtól, vajon mi az ördögöt csinált, amikor a fülét Martiné szobájának ajtajához tapasztotta?

A doktor elvörösödött.

- Nem szép, amit művelsz, Marc... Beismerem, hogy amit én tettem, az sem volt szép, de láttam, hogy a mexikói bemegy unokahúgom szobájába, és... és szóval szerettem volna megtudni, vajon... tiszteletben tartja-e ez az idegen a házunkat. Talán nem volt túlságosan elegáns gesztus a részemről, de mint családfelelős, kötelességemnek tartottam, hogy így cselekedjem.

- Ez a felelősségérzet becsületére válik, doktor úr. Ettől függetlenül azonban ön az egyetlen, aki meghallhatta Camaronés bizalmas közlését, melyet az újból menyasszonyának tekintett Puybrun kisasszonynak tett.

- Szavamat adom, hogy...

- Kérem, doktor úr! A bűnösök bármire, még a becsületükre is megesküsznek, hogy kimásszanak a slamasztikából.

- Uram, ön sérteget!

- Később még beszélünk erről. Pillanatnyilag azonban egyetlen dolog számít: valamelyikük hazudik, és én hamarosan leleplezem az illetőt. Jó éjszakát.

Természetesen újabb rendelkezésig egyikük sem hagyhatja el Cahors-t és Löt megyét külön engedély nélkül.

A kocsiban, Cahors felé haladva, Thierry így szólt Ratenelle-hez:

- Világos, hogy hazudnak, azonban. . . Ratenelle folytatásra ösztökélte főnökét:

- ..Azonban?

- ... semmi érdekük nem fűződött hozzá, hogy megöljék.

- Miért?

- Mert a családnak bátorítania kellett volna Manuel Martiné iránti szerelmét; ez lett volna a legmegfelelőbb mód rá, hogy megszabaduljanak az örökösnytől, méghozzá törvényes úton.

- Ez esetben semmi okuk nem volt tehát, hogy ellenségesen viselkedjenek vele.

- Nem hát. És mégis ők ölték meg; erre mérget vennék.

- Vajon Camaronés olyan veszélyes^ dolgot tudott meg és akart önnel közölni, hogy inkább eltették láb alól, mint hogy hagyják, hogy elvigye magával az örökösnyt?

- Minden bizonnyal. Csakhogy van még valami, ami nem illik bele a képbe. A család igen ellenségesen fogadta, még mielőtt Camaronés bármit is megtudhatott volna. Vajon mi készítette erre a kastély lakóit?

- Talán féltek, hogy felfedezi a titkukat.

- Ez esetben fel kellene tételeznünk, hogy mindnyájan cinkosok, és ezt nem hiszem.

Másnap reggel Thierryt jelentés várta az irodában: az auchi rendőrkapitányság jelezte, hogy a város egyik fegyverkereskedője az előző évben eladott egy 1100-as Remingtont. A kereskedő emlékezett a vevőre, s olyan személyleírást adott róla, ami könnyen megegyezhetett a Marc Quessyével. Vajon tudja-e Thierry a megoldást, most, néhány órával toulouse-i kollégái érkezése előtt? A felügyelő dobogó szívvel sietett át a törvényszéki palotába, és tudatta Chénebourg úrral az Auch-ból származó értesülést. A vizsgálóbíró kellően fontosnak vélte e tényt ahhoz, hogy zavarni merje az ügyészt, és felhívta telefonon. Az ügyész azonnal hívatta mindkettőjüket.

Conches úr figyelmesen meghallgatta Neuvicet, majd így szólt:

- Vigyázat, felügyelő, ne hamarkodjunk el a következtetéseket. Tegyük fel, Marc Quessy volt. Ennél többet nem tudunk. Épp most akartam felhívni Tou-louse-t, de

nem akarom megfosztani magát az esetleges győzelemtől. Adok magának huszonnégy óra haladékot.

A bíró fontos észrevételt kockáztatott meg:

- Ha elfogadjuk is, hogy Marc Quessy vette azt a vadászpuskát, és hogy valóban az a gyilkos fegyver, hogyan használhatta, ha egyszer be volt gipszelve a karja? Conches úr bólintott.

- Hát persze... Menjen gyorsan, felügyelő, nehogy megbánjam a haladékot. A törvényszéki palotából távozva, a felügyelő felkereste Granés doktort, és megkérte: kísérelje el a kastélyba és vizsgálja meg a Marc Quessy karján levő gipszet: vajon érintetlen-e.

Blanzat-ba érve Thierry tüstént hívatta Marcot.

- Megfogadta talán, hogy nem hagy békét nekünk? - kérdezte mogorván Quessy.

-Beismeri, hogy körülbelül egy éve 1100-as Remington vadászpuskát vásárolt Auchban?

- Természetesen.

- Ez esetben miért nem mondta ezt meg, amikor egy 1100-as Remingtont kerestünk?

- Nem tudtam, hogy épp ilyen fegyvert keresnek.

- Nem tudta? És természetesen azt sem tudta, hogy avval ölték meg a feleségét! A legkevesebb, amit erre mondhatok, hogy akadályokat gördített a vizsgálatunk elé.

-- És ha bebizonyítom, hogy még csak ezt sem mondhatja? Ha vette volna a fáradságot, hogy megkérdezze a beosztottjait, jelentették volna, hogy több mint fél évvel ezelőtt ellopták a vadászpuskámat, s én be is jelentettem ezt maguknál. Lehetséges, hogy a tolvaj gonosztettek elkövetésére használta, de én nem vagyok felelős érte.

- Hát ezt majd meglátjuk!

- Meg bizony, felügyelő úr. Higgye el, 'nagyon sajnálom magát, de nem tudja az én nyakamba sózni az egészet.

Neuvic elkeseredésében nem is válaszolt Marc kihívó szavaira, hanem az orvoshoz fordult:

- Legyen szíves, vizsgálja meg Quessy úr karját! Az orvos tüzetesen megvizsgálta a Quessy karját és

vállát borító gipszet-

- Mióta rátettem, senki nem nyúlt hozzá - szögezte le végül.

A felügyelő nem mutatta csalódottságát. Az orvos társaságában ment vissza Cahors-ba, s bocsánatot kért tőle a felesleges zaklatásért. Dühbe gurult, amikor a rendőrkapitányságon a saját szemével győződött meg róla, hogy Marc Quessy nem hazudott - a naplóban bejegyzés tanúsította, hogy Sophie férje bejelentette 1100-as Remington vadászpuskájának eltűntét. A felügyelő alaposan lehordott mindenkit; Ratenelle azonban egyszer csak megszólalt:

- Ha valaki bejelent egy lopást, nem feltétlenül jelenti azt, hogy valóban lopás történt; annál is inkább, mert a szóban forgó fegyvert nem sikerült megtalálni.

- Nagy isten! Igaz! Lehet, hogy ez csak óvintézkedés volt... Ráadásul a dátum azt jelzi, hogy a bejelentés nem sokkal Martiné Puybrun hazatérése után történt.

- Marc remélte volna, hogy Martiné nem tér haza?

- Ehhez ismernie kellett volna a végrendelet záradékát.

- Miért ne ismerhette volna? Könnyen előfordulhatott, hogy Gilbert Puybrun nagyon haragudott a lányára, és beszélt a többieknek erről a szándékáról.

Neuvic azonnal elküldte Ratenelle-t Puybrun doktorért a klinikára. A doktor tiltakozva érkezett:

- Ez aztán már valóságos üldözés! Jönnek és majd-nemhogy letartóztatnak a személyzet és a pácienseim szeme láttára! Fel tudja fogni, hogy mit össze nem pletykáinak majd Cahors-ban?

- Csak magát okolja ezért, doktor úr. Ha hajlandó lenne együttműködni velem a bűnös felkutatásában ...

- De hát mégsem találhatok ki egy történetet a maga kedvéért!

- Tudott róla, hogy Marc Quessy 1100-as Reming-tont vásárolt Auchban?

- Arról igen, hogy vett egyet, de azt nem, hogy hol.

- Miért nem említette nekem?

- Nem gondoltam, hogy lehet jelentősége, mert elég régen ellopták tőle a fegyvert.

- Hazudik, ráadásul átlátszóan.

- De kérem!

- Hallgasson! Csak arra válaszoljon, amit kérdezek! Az igazság az, hogy a Puybrun név megóvása érdekében maga kész volt minden kompromisszumra, még az igazságszolgáltatás kárára is! Attól tartott, hogy a bűnös leleplezése foltot ejt klinikájának jó hírnevén, és önzése miatt egy férfi és egy nő meghalt. Hitvány ember maga, doktor úr!

Az orvos halálsápadtan hallgatta a felügyelőt. Nem háborodott fel, és nem is tiltakozott. Remegő hangon szólalt meg:

- Undorító dolgokat beszél... Nagyon szerettem Sophie-t... Öregedő legény vagyok, kezd nyomasztani az egyedüllét... Sophie a lányom volt egy kicsit... sokkal inkább, mint Martiné. Gyengédebb volt, bizalmasabb és jobb. Irtózom a kastélytól nélküle... Most, hogy meghalt, semmi nem köt többé igazán az élethez. .. és maga azt gondolja, nem tettem volna semmit, ha tudom, hogy veszélyben van? Lehet, hogy ön kitűnő rendőr, felügyelő úr, de meg kell mondanom: az emberi lélek terén ostoba. Távozhatok?

- Ismerte bátyja végrendeletét unokahúga hazatérése előtt?

- Igen... Gilbert fel volt háborodva, mert Martiné nem jött haza, hogy ápolja. Azt tartotta, hogy Martiné maga a megtestesült hálátlanság. Túlzott, mint minden önző ember; csak hogy nem volt buta, s a lelke mélyén be kellett látnia, hogy ostoba módon túloz. Parancsolgató, ellentmondást nem tűrő természet lévén nem volt hajlandó elismerni, hogy bárkinek is igaza lehet az ő véleményével szemben. Magánkívül volt Martiné független magatartása miatt, s ez az oka a végrendelet képtelen záradékának, amit egyszer ebéd közben - be kell vallanom, némi kárörömmel - ismertetett velünk.

- E naptól fogva tehát megvolt a lehetőségük Quessyvel és Poé'zat kisasszonnyal, hogy haditervet dolgozzanak ki, amely által megfoszthatják Puybrun kisasszonyt az örökségtől.
  - Valóban megvolt erre a lehetőségünk, feltéve, hogy bűnözők vagyunk, de, akár tetszik, akár nem, nem vagyunk azok!
  - Távozhat, 'végeztem magával.
  - De én még nem végeztem magával, felügyelő úr! Alig fél órával Puybrun doktor távozása után az ügyész kereste telefonon Thierryt.
  - Felügyelő úr, Puybrun doktor épp most hagyja el az irodámat.
  - Értem.
  - Tehát nem kell felesleges magyarázgatásba bocsátkoznom. Mi mondanivalója van?
  - Semmi, ügyész úr. Úgy folytatom a vizsgálatot, ahogy jónak látom, és mivel Puybrun doktor gyanús nekem, a magam módján bánok vele.
  - Úgy, a maga módján...
  - Igen, ügyész úr.
  - Mondja, Neuvic, nem Cahors-ban szándékozik befejezni pályafutását?
  - De igen. Miért?
  - Mert nem úgy viselkedik.
  - Ha letartóztatom a gyilkost, elfelejtik kissé talán nyers modoromat.
  - Csakhogy sajnós nem fogja letartóztatni a gyilkost, felügyelő úr.
  - Nocsak!
  - Épp most beszéltem Toulouse-zal: holnap reggel érkeznek, és felmentik magát a vizsgálat folytatása alól. Nagyon lekötelezne, felügyelő úr, ha kollégái érkezéséig minden lépéséről értesítené Chénebourg urat vagy engem. Nagyon sajnálom, de én figyelmeztettem magát. A helyében bocsánatot kérnék Puybrun doktortól.
  - Nem vagyok gyáva, ügyész úr!
  - Mindjárt ezek a nagy szavak! Ebből is látszik, hogy nem tud uralkodni magán... Sohasem számított gyávaságnak, ha valaki beismeri a tévedését, épp ellenkezőleg !
  - Köszönöm a tanácsot, ügyész úr. Remélem, megbocsátja, ha nem élek vele.
  - Tegyen úgy, ahogy jónak látja. Higgye el, sajnálni fogom, ha elhagyja Cahors-t. Jó estét, felügyelő úr.
  - Jó estét, ügyész úr.
- Thierry letette a kagylót, lehunyta a szemét, és ernyedten ült a karosszékekben - így próbálta meg lecsillapítani forrongó haragját. Majdnem negyed órába telt, míg sikerült visszanyernie nyugalalmát. Elhatározta: inkább kéri korai nyugdíjazását, mintsem hogy elhagyja Cahors-t. Miután ezt eldöntötte, megkönnyebbült, és hívatta a helyettesét.
- Ratenelle, elvették tőlem az ügyet. A vizsgálatot a toulouse-i főkapitányságra bízták.
  - De miért?

- Nem tudok mit mondani, Ratenelle. Szedje össze az ügy még itt heverő összes iratát, délután elviszem a vizsgálóbíró úrnak. Kérdezze meg, mikor tud fogadni. A „Taverne”-ben Thierry étvágytalanul igyekezett legyűrni néhány falatot. Mesterkedése nem kerülte el Escorbiac figyelmét.

- Nem megy a dolog?

- Egyáltalán nem megy.

- Hogyhogy?

- Félreállítottak. A toulouse-i pasasok veszik át a helyemet.

- Alapjában véve talán jobb is így.

- Mi? Hogy hülyének tartanak?

- Tudja jól, hogy nem ezt akartam mondani!

- De mindenki ezt fogja gondolni, s ez még semmi: azzal fenyegetnek, hogy máshol fogom befejezni a pályafutásomat; kegyvesztett leszek, mert illetlenül viselkedtem városunk nagyjáival.

- Elhagy minket?

- Nem. Inkább kérni fogom a nyugdíjazásomat. Lelki nyugalmam érdekében Alice és a földön egyedüli két barátom mellett kell maradnom.

- Hermine és én soha nem fogjuk magára hagyni.

- Tudom, és ez ad erőt hozzá, hogy álljam az ütések, mert vissza nem üthetek... Mégis, valami azt súgja, öregem, hogy közel járok Blanzet rejtélyének megoldásához. .. De nincs már időm, hogy megoldjam... Nagy kár!

- És. . . ez a Martiné. . . mi lesz most, hogy a mexikói vőlegény meghalt?

- Más világban él, mint én. A kezdet kezdetén észre kellett volna vennem. Nem tudom, mi ütött belém.

- Jól van. Visszatérünk talán a vadászathoz és a pecázáshoz?

Azt hiszem.

Chénebourg úr nagyra becsülte Neuvicet, és nagy zavarban volt a történetek miatt.

- Kedves barátom, miért nem hallgatott rám?

- Vannak olyan pillanatok, vizsgálóbíró úr, amikor az ember szívesebben hallgat a lelkiismeretére, mint hogy az érdekeit tartsa szem előtt.

- Megértem, felügyelő úr... Csakhogy nem volna szabad túlságosan gyorsan ítélnie. Maga úgy véli, az ügyész úrral azért akarunk bizonyos személyeket megkímélni, hogy megóvjuk, sőt netán megjavítsuk helyzetünket. Ez nem igaz, a látszat ellenére sem. Egyszerűen tapasztalatból tudjuk, hogy senki nem hever ki egy botrányt, még ha ártatlan is. Úgy véljük, senkinek sincs joga tönkretenni másnak a jó hírét, belegázolni a becsületébe, megingatni társadalmi helyzetét, amíg a bűnössége be nem bizonyosodik. A vizsgálat végeztével - mindig gondolni kell a jövőre is - bűnösök és ártatlanok egyaránt megsínylik azt a kínos reklámot, amiben részük volt. Erre bizonyára nem gondolt, csak tört előre gondolkodás nélkül. Az ügyész úr és én szerettük volna, ha gondol erre.

- Elhoztam a vizsgálat anyagát.

- Köszönöm. A toulouse-iak természetesen azonnal felkeresik önt, mihelyt megérkeznek.

- Nem fél tőle, hogy hamis nyomra terelem őket?

- Ne legyen keserű, Neuvic! Gondolom, nem ez az első eset, hogy kudarcot vall. Egyébként azok az urak elég okos fickok, önálló véleményt is tudnak alkotni. Vizszontlátásra, felügyelő úr.

- Vizszontlátásra, vizsgálóbíró úr.

Thierry benézett a kapitányságra; értesítette Rate-nelle-t, hogy hazamegy, és meghagyta: semmi okból ne zavarják otthon - hacsak olyasmi nem történik, amihez nélkülözhetetlen az ő jelenléte.

Hazaérve, Thierry fogta Alice fényképét - hálósobájában tartotta, az ágya fejénél -, és arra a kis asztalra tette, melyet íróasztalként használt, ha sürgős jelentést kellett szerkesztenie. Karosszékét a fényképpel szemben helyezte el, és elővette tajtékpipáját, melyre csak kivételes alkalmakkor gyújtott rá. Megtömte, meggyújtotta, majd leült a karosszékbe, és így szólt elhunyt hitveséhez:

- Látod, Alice, benne vagyok a csávában. Te is tehetsz róla egy kicsit, tudod-e? Ha nem hagysz el, ha mellettem maradsz, talán megakadályoztad volna, hogy ostobaságokat kövessék el... mert biztos, hogy jócskán követtem el butaságokat, csak azt nem tudom, drágám, hol és mivel kapcsolatban... Ha te nem segítesz, végem van; a többiek soha nem bocsátják meg, hogy megtáncoltattam őket.

Thierry békésen pipázott, és a körülötte gomolygó könnyű füstfelhőben elvesztette kapcsolatát a mindennapi élettel; különös¹ világba jutott:

visszaemlékezett a nyomasztó vizsgálat során alkotott összes feltételezésére.

Megsajnálta magát, amint megállapította, hogy szerelmes Martine-ba... Martiné nem született olyan csendes, nyugodt családba, mint ő. Szüksége van a kalandra, a felfedezésre. Inkább felégeti életét, semhogy hagyja, hogy lassan hamvadjon, akár a tapló. Vaknak kellett lennie, ha egy pillanatig is azt remélte, hogy a lány a legcsekélyebb érdeklődést is mutathatná iránta... Rokonszenvezett vele, igen, de egyebet nem érzett iránta.

- Igazad volt, Alice: soha nem fogok felnőttként viselkedni a mindennapi életben... Szeretném hinni, hogy oda, ahol te vagy, drágám, nem jutnak el az emberi hazugságok... Téged nem lehet félrevezetni. Nos, akkor tudod, mennyire szeretlek, és milyen gyámolta-lan vagyok, amióta elmentél. Meg kell tanulnom egyedül élni, és ez nagyon nehéz... Martiné menedéknek látszott számomra...'.. az ifjúságomat fedeztem fel újra benne, és már nem sok kellett, hogy reménykedjem: újra megtalálom... Ugye, nem haragszol? Ha valaki, hát te vagy az, aki megérthetsz...

Az ingaóra finom hangja - Alice jó néhány évvel ezelőtt elhunyt nagybátyjától kapták nászajándékba -betöltötte a csendet. Thierry nem hallott semmit. Az élők világából kitaszították, így feleségével beszélgetett: elmondta gondolatait és figyelemmel hallgatta a túlvilági válaszokat.

- Tudom, drágám... Nem, nem, ne gondold, hogy betegséged elrontotta életemet... A világ talán így gondolja, de mi tudjuk, hogy nem igaz... Ha nem lettél volna beteg, valószínűleg kevésbé szerettelek volna, a megszokás miatt... míg így, hogy bármelyik pillanatban elveszíthettelek, mindennap közelebb akartam lélni

hozzád, hogy megvédjelek... Te mégis elmentél, és most, amikor a te segítséged nélkül kell feltalálnom magam, elrontom pályafutásom első komoly ügyét... Holnap reggelre megjönnek a toulouse-i rendőrök, és a szemükben nem leszek több holmi kis vidéki zsarunál, akinek az az érdeke, hogy ne kapjon akkora feladatokat, amelyek meghaladják értelmi képességeit... Tessék? Hogy én is éppúgy meg tudom oldani a problémát, mint ők? Kedves vagy, drágám... Nem mondom, ha még mellettem lennél, talán... de most már vége. Ismétlem, holnap reggel, sőt néhány óra múlva Cahors-ban lesznek...

Valaki járt-kelt a fenti lakásban. Egy asszony. Thierry arra gondolt, hogy lakótársnője most érkezik haza az irodából. Le fog vetkőzni, háziruhát ölt, és elkészíti a vacsorát, amelyet később hazatérő férjével oszt meg. Thierryt mély szomorúság kerítette hatalmába e nyugodt boldogság gondolatára, amelytől őt megfosztotta a sors.

- Tudod, Alice, azért is tört bele a bicskám ebbe az ügybe, mert olyan egyszerűnek látszott az egész. A helyzetével visszaélő apa végrendeletében bizonyos feltételek be nem tartása esetén kitagadja lányát - s ez a végrendelet valósággal felhívás gyilkosságra, mert megjelöli azokat, akik örökölnék, ha a törvényes örökös nő megszegi az előírt szabályokat. Márpedig pénzre mindnyájuknak szükségük van: a tivornyázó, lusta Quessy eltékozolta nemcsak felesége hozományát, hanem valószínűleg apósa vagyónának egy részét is, és most a csőd szélén áll; Puybrun doktor túl merész terveket szőtt a klinikájával kapcsolatban, és most nem tudja, hogyan rendezze tartozásait; Poézat kisasszony pedig úgy üzi el magányát, hogy hazardjátékokban veri el szerény jövedelmét. Látod, Alice, micsoda váratlan szerencse éri őket, ha Martiné... Elképzelem őket, hármójukat - mert szeretném hinni, hogy Sophie nem tartott velük, minden az ő tudta nélkül történt - Gilbert Puybrun halálának estéjén. A könnyen elérhető pénzről ábrándoznak. Vajon ki gondolt elsőnek erre az aljasságra, hogy kiforgassák Martine-t az örökségből? Marcra szavazok: ő még a másik kettőnél is gátlástalanabb. Gyilkosságot eleinte nemigen tervezhettek. . . Poézat kisasszonynak eszébe jut, hogy Berenice húgának elmezavarai voltak - s ezzel megkönnyíti a dolgukat: el kell ismertetni az orvosokkal, hogy Martiné elmebeteg, tehát nem képes vagyona kezelésére - s így a vagyon kezelése a többi örökösre száll. Meg akarják félemlíteni. A Cahors óvárosában lezajlott gonosz tréfa, a fojtogatás a parkban... A rokonok Martiné panaszaira egyöntetűen azt felelik: Martiné képzelő-dés áldozata; s el akarják hitetni velem, hogy a lány súlyos elmebajt örökölt. De ha elfogadhatom is állításukat Martine-nak az óvárosban tanúsított éjszakai hóbortos viselkedésével kapcsolatban, lehetetlen, hogy a fojtogatási kísérletet ő követte volna el, úgy, hogy lasz-szóval elkapja és a földön húzza magát. Attól kezdve szent meggyőződésem: az örökös nő mond igazat. Az, összeesküvők rájönnek erre, és ekkor határozzák el, hogy megölik Martine-t. A fenti lakó kinyitotta rádióját, és Thierry popzenekísérettel folytatta beszélgetését az elhunnyttal.

- Ekkor már világosan állt előttem a feladat: le kell lepleznem a leendő gyilkost és védelmeznem kell Martine-t, mindaddig, amíg nyakon nem csípem üldözőjét vagy üldözőit. Puybrun kisasszony kocsijának szándékos megrongálása megerősített feltevésemben: meg akarják ölni; s amikor rajtakaptam Marc Quessyt, amint unokahúga rejtekhelyét kereste Croix de Faye-ben, valóságos»pánik fogott .el. Martiné életének megmentésére nem voltak meg az eszközeim, annál is kevésbé, mivel a bíróságtól sem kaptam semmi segítséget: ők ugyanis reszkettek, hogy bakot lőhetnek. Egyszóval: minden lényeges mozzanatot ismertem, és mégsem tudtam hasznot húzni belőlük. Tessék? Ha valaki megfigyelhette volna a felügyelőt, azt hitte volna, hogy halk ellenvetésre válaszol.

Bizony, Alice, rátapintottál arra a pontra, amely bonyolulttá és érthetlenné teszi az egész históriát: Sophie meggyilkolása ez. Erre nincs magyarázat, hiszen, legalábbis látszólag, mindenki szerette. Talán felfedezte a három bűntárs szándékait, meglepte a gyilkost, amint éppen csapdát állít, hogy megölje Martine-t, és óvatosságból ölték meg? Ezt nehéz elhinni, hiszen Sophie bálványozta a férjét, mindent megbocsátott volna neki, és feljelenteni biztosan nem jelentette volna fel. Bevallom, Alice, hogy egyszerűen nem vagyok képes megérteni Sophie halálának okait. Ki gondolta volna, hogy ez a törékeny, félénk, halk szavú asszonyka megoldhatatlan rejtélyt állít elénk? Igaz, vannak olyan emberek, akik halálukkal válnak jelentékennyé.

Hirtelen megfordult a szél: elhozta a város moráját a felügyelő lakásának ablakába; Thierryt azonban semmi nem zökkentette ki mély tompultságából. Suttogva mondta:

- Az a legmegalázóbb, Alice, hogy azt hitték: sokkal előbbre járok az igazság útján, mint valójában, különben nem lőttek volna rám. Ha belegondolok, hogy majdnem belehaltam, hogy okosabbnak hittek, mint amilyen vagyok. .. Mulatságos... és szánalmas, nem?

Telefoncsengetés szakította meg hirtelen a nyugodt hangulatot. Thierry szitkozódva vette fel a kagylót.

- Halló!... Persze hogy én vagyok, ki más lehetne, szegény Ratenelle-em? Mit akar tőlem? Megmondtam, hogy... A mexikói értesülések? Megérkeztek végre? Felbontotta a levelet? Nem? Jól van, hozza el!

Neuvic letette a kagylót és így szólt:

- Erről meg is feledkeztem, Alice... Vajon miért jött ide meghalni ez a mexikói? Martiné valóban segítségül hívta? Vagy csak gondolt egyet, és eljött? És mi készítette a többieket, h'ogy vállalják a gyilkosság kockázatát? Az egész ügy elrendeződött volna, ha a mexikói feleségül veszi Martine-t, mert így a lánynak nem lett volna többé joga az örökségre. Talán Camaronés leleplezte a gyilkost? De akkor is hallgathatott volna, hogy ne nyugtalanítsa leendő hitvesét. Vajon miért kérte a segítségemet? Úgy vélte: szerelmese akkora veszélyben forog, hogy meg kell szegnie ígését?

Kopogtak, majd Ratenelle lépett be.

- Itt a levél, főnök.

Thierry fogta a mexikói bélyeggel ellátott vaskos borítékot, felbontotta és olvasni kezdte a levelet. Ratenelle látta, hogy főnöke arca egyre jobban eltorzul. Amikor befejezte az olvasást, tétovázva nézett helyettesére. Olyan volt, mint a bokszoló, aki kiütés után visszanyeri eszméletét.

- Kocsival jött?

- Igen, a ház előtt áll.

- Szálljon be és várjon! Gondolkoznom kell. Ratenelle távozott, és a felügyelő gondolataiba merült.

- Azt hiszem, ezúttal megvan a megoldás, Alice. Thierry lement és csatlakozott Ratenelle-hez.

- A „Cendrellá”-ba.

A felügyelő belépett a lokálba és ellentmondást nem tűző hangon szólt

Charlie-hoz :

- Hol a főnöke?

- Feltehetően az irodájában.

- Merre van az iroda?

- Az első emeleten.

Neuvic négyesével vette a lépcsőfokokat, és beállított a tulajdonoshoz, aki tágra nyílt szemmel nézett rá.

- Felügyelő úr!

Thierry leült egy karosszékre.

- Hallgasson ide, Chambourlive: soha nem okoztunk kellemetlenségeket magának, és készséggel beismerem, hogy maga is mindig kifogástalanul viselkedett velünk... Magától függ, hogy továbbra is így legyen.

- Mit kell tennem?

- Válaszoljon a kérdéseimre! -Jó.

- Intézményük rendelkezik különszobákkal, ahol azok találkoznak, akik nem akarják, hogy együtt lássák őket?

- Igen, öt ilyen szobánk van. **De** vigyázat, felügyelő úr: ezekben a különszobákban semmi olyasmi nem történik, amire ön gondolhatna. Erre személyesen ügyelek. Egyébként gyakran üzleti ügyeket tárgyalnak meg a felek.

- Bánom is én! Marc Quessy e titkos találkozóhelyek látogatói közé tartozik?

- Igen, főleg egy idő óta.

- Kitűnő. Most már csak azt árulja el: kit fogad itt?

Ratenelle kocsija kormányánál ült, és azon gondolkodott, vajon mit csinálhat főnöke a „Cendrellá”-ban. Nem szokott ilyen helyekre járni. Talán Chambourlive belekeveredett a kastély ügyébe? Pedig igazán rendes fickó, nem verekedős, pedig milyen nagy ereje van. Szereti a nyugalmat, és a könyvelése jobban érdekli minden kalandnál.

Neuvic kezét nyújtott Chambourlive-nak.

- Soha nem felejttem el, hogy milyen nagy szolgálatot tett nekem.

- Örömmel álltam rendelkezésére, felügyelő úr.

- Használhatom a telefonját?

- Tessék, parancsoljon.

A felügyelő Chénebourg úr számát tárcsázta, a „Cendrella” tulajdonosa közben tapintatosan visszavonult.

- Itt Neuvic beszél, vizsgálóbíró úr... Azért hívom, hogy értesítsem: sürgősen toulouse-i kollégáimat háborgatnia. Megoldottam a rejtélyt, tudom, ki követte el a gyilkosságot. Majd mindent megmagyarázok. Most megyek a kastélyba. Kérem, jöjjön oda és hozzon magával üres letartóztatási parancsot. Legyen szíves, értesítse az ügyész urat! Köszönöm.

A felügyelő, helyettese és két csendőr, aki útközben csatlakozott hozzájuk, a bírakat várták a kastély kerítésénél. Végre megérkeztek.

- Remélem, tudja, mit csinál, felügyelő úr - morogta az ügyész.

- Én még önnél is jobban remélem, ügyész úr. Thierry az egyik csendőrt a bejárat elé állította, és

meghagyta, hogy senkit se engedjen ki. A többiek elindultak a kastélyhoz vezető sétányon. A bírák sofőrjét a hátsó bejáratához állították őrnök, egy csendőr a lépcsőre nyíló üvegezett ajtó mögé állt, Ratenelle pedig az előcsarnokban helyezkedett el, hogy elállja a főbejáratot.

A Puybrun család éppen vacsorához készülődött, amikor a váratlan látogatók beállítottak.

Puybrun doktor felháborodottan követelt magyarázatot.

- A felügyelő úr magyarázatot fog adni önöknek is, nekünk is - válaszolta az ügyész.

Átmentek a szalonba, és mindenki elhelyezkedett a karosszékekben és a díványokon. Thierry azonnal belefogott mondókájába.

- Legelőször is tudatom önökkel, hogy megoldottam a rejtélyt, amely már Sophie Quessy és Manuel Camaronés meggyilkolása előtt felkeltette érdeklődésemet. Ebből következően önök közül egy vagy több személynek börtönben kell töltenie az éjszakát, s azután a törvényszék elé állítják.

Erre a bevezetésre mozgolódás támadt. Martiné a társaság megnyugtatóására megkérdezte:

- Megengedi, felügyelő úr, hogy italt hozassak be, mielőtt megkezdni bizonyítását?

- Úgy gondolom, kisasszony, ez a perc egyáltalán nem alkalmas ilyesmire! - tiltakozott az ügyész.

- Épp ellenkezőleg, ügyész úr! Bármilyen súlyos dolgokra derül is fény, az ital felszolgálása nagyvilági jelleget kölcsönöz az összejövetelnek, s így talán a felügyelő úr mondókája kevésbé lesz kellemetlen.

Martiné nem várta meg az engedélyt; kiment a szalonból, és néhány pillanat múlva Germain kíséretében tért vissza, aki üvegekkel és poharakkal megrakott asztalt tolt. Felszolgálták az italt, a komornyik kiment, és Martiné, miután eleget tett háziasszonyi kötelességének, fogta a poharát és nagynénje mögött foglalt helyet az ablakot szegélyező bársonyfűggöny mellett.

- Alapvető tévedésem: hagytam, hogy Gilbert Puybrun végrendeletének kikötései segítségével félrevezessenek. Beismerem, úgy láttam: a furcsa kikötések, a kastély urának végső akarata felkeltették mindenkiben a birtoklási vágyat. Ezért hittem el Puybrun kisasszonynak, hogy rokonai meg akarnak szabadulni tőle, s annál is inkább hittem neki, mert az ellene irányuló sorozatos gyilkossági kísérletek megerősítették feltételezésemet. Csak az nem volt világos, vajon Ques-sy úr, Puybrun úr és Poé'zat kisasszony együtt terveitek ki és kísérelték meg a gyilkosságot, vagy a bűnös ismeretlen volt a másik két személy előtt. De mindez nem magyarázta meg Sophie Quessy halálát. Feltevésem nem világította meg a gyilkosság indítékait - olyan nyilvánvalóan céltalannak látszott, hogy valójában nem lehetett az. Más szóval: Sophie-t azért ölték meg, mert nem tehettek másként. Márpedig ez a fiatalasz-szony sem elevenen, sem holtan nem befolyásolhatta a vagyon sorsát: ha Puybrun kisasszonyt sikerül kizárni a játszából, úgyis a többiek örökölnék.

- Akkor miért ölték meg? - szólt közbe idegesen az ügyész.

- Mert az egész ügynek Sophie meggyilkolása volt a fő mozgatója - kezdettől fogva ez volt a cél, s az örökség csak másodrendű szerepet játszott. Súlyos tévedésbe estem azáltal, hogy felcseréltem a tényezőket.

- Nem beszélhetne világosabban? - idegeskedett Conches úr.

- Eszembe jutott Marc Quessy egy megjegyzése, amellyel azt akarta tudomásomra hozni, hogy gyűlöli unokahúgát. Azzal vádolta a jelenlétemben Martine-t, hogy soha nem bocsátotta meg neki Sophie-val kötött házasságát, melyre az ő latin-amerikai tartózkodása alatt került sor. Nos, ez az arcátlan megjegyzés az igazságot tükrözte. Martiné Puybrun szerette Marc Quessyt, de apja - erre következtetek abból, amit jelleméről megtudtam - soha nem egyezett volna bele a házasságba : és mire a lány szabad lett, valaki már betöltötte a helyét. És ekkor avatkozik bele a dologba a pénz. Martiné gazdag örökösnő, Sophie-nak nincs már egy lyukas garasa sem. Ettől kezdve Marénak az az egyetlen célja, hogy megszabaduljon feleségétől és kedvére turbékolhasson unokahúgával. Addig is, amíg eltelik az elhunyt által megállapított határidő, s megülhetik a lakodalmat, a „Cendrellá”-ban találkoztak.

Quessy nevetésben tört ki.

- Folytatásos regénynek kitűnően beválna! Hallod, Martiné?

- Hallom. Az első pillanattól fogva tudtam, hogy a felügyelő úr rendkívül éleselméjű.

Thierry nem törődött a közbeszólásokkal, hanem folytatta:

- Hogyan tehetnék el láb alól Sophie-t úgy, hogy ne terelődjék rájuk a gyanú? Ekkor kezdődik ez a hihetetlen komédia: tervbe veszik a gyilkosságot, megpróbálják a gyanút a doktorra, a nagynénire, sőt magára Quessyre terelni - s ez volt a legügyesebb húzás. Puybrun kisasszony az irodámban eljátssza a rémült lány szerepét, aki ki van szolgáltatva rokonai mesterkedésének. Feltételezem, hogy a megfojtási kísérletben Marc volt a cinkosa. Felkerestem a Puy l'Évêque-i országúton azt a helyet, ahol Puybrun kisasszony kis híján súlyos balesetet

szenvedett. Valami nagyon meglepett a tanú vallomásában: a kanyar előtt nem látta a jobb sávban a balesetes kocsit, a baleset pillanatában mégis pontosan mellette volt - mintha megvárták volna, hogy tanúja legyen a balesetnek. És ez történt valóban. Helyettesem, Ratenelle a megrongált kocsi kerekével azonos kerék nyomait fedezte fel az árnyékban, ahová a kocsit rejtették, miközben a kedvező pillanatot lesték. Ekkor azonban a Puybrun kisasszonyt fenyegető veszedelem olyannyira megerősítette meggyőződésemet, hogy habozás nélkül biztonságba menekítettem egyik barátom vidéki házában, s nagy meglepetésemre szolgált, amikor Marc Quessyt megpillantottam egy félreeső zugban. Ma már gyanítom, hogy bűntársának akkor volt ideje értesíteni, amikor Croix de Faye-i „kolostorba vonulásához” bevásárlásokat végzett. A doktor felkiáltott:

- Tudatában van annak, hogy mivel vádolja az unokahúgomat és unokaöcsémet... ?

- Hallgasson, Martial! - ripakodott rá Olympe. - Kérem, folytassa, felügyelő úr!
- Ha Sophie nem hal meg, valószínűleg sikerült volna rászedniük, de ez a látszólag öncélú gyilkosság nem fért össze Puybrun kisasszony meséjével. Ez a gyilkosság volt a két bűntárs tervének nem a hibája - hiszen kénytelenek voltak rá -, hanem a gyenge pontja. A kis Sophie, akit maguk elhanyagolható mennyiségnek tartottak, nagyon nagy súllyal esik majd a latba az igazságszolgáltatás előtt, és valószínűleg vérpadra küldik magát, Quessy úr, de legalábbis életfogytig tartó fegyházat kap érte.

- Megőrült? Sophie a balesetem után halt meg! kiáltott fel Marc.

- Igaz, és elismerésemet kell kifejeznem Puybrun kisasszonynak... Kevés ilyen energikus nővel találkoztam életemben. . . Vajon mennyi időbe telt, amíg rábeszélte magát, hogy hagyja, hogy magára lőjenek? Gondolom, elmagyarázta, hogy egy törött kar árán feleségül veheti őt a vagyonával együtt. Már példát is mutatott, mikor maga végigvonszolta őt a földön és félig megfojtotta, csak azért, hogy támadás látszatát keltsék? Bárhogyan volt is, az biztos, hogy maga elmozdult, amikor rálöttek magára: a golyó nem felülről érte - az esetleg alátámasztotta volna a balesetről alkotott elméletüket -, hanem majdnem merőlegesen. Gra-nés doktor nem tévedett: előre kitervelt balesetről volt szó - és miért? Hogy ne vádolhassák felesége meggyilkolásával.

- Na látja, hogy nem én öltem meg!

- De rábírta Puybrun kisasszonyt, hogy tegye meg maga helyett a hírhedt 1100-as Remingtonnal, miután Sophie Martiné ruhájába öltözött. Nem árulnák el, hova rejtették a fegyvert? Most már nincs semmi vesztenivalójuk.

- Menjen a pokolba, maga koszos zsarú! Martiné olyan nyugodt hangon szólalt meg, hogy

megdermesztette a hallgatóságot:

- A park végében, a régi kutyaótlban.

- Megőrültél! - ordította Marc.

- Őrizd meg a méltóságodat, Marc! Ha az ember veszít, elegánsan kell elfogadnia a vereséget. Folytassa, felügyelő úr! Érdékfeszítőnek találok előadását.

- A legérdekesebb az egészben az, hogy a gyilkosok azt hitték: sokkal közelebb vagyok a megoldáshoz, mint valójában voltam, és ezért lőtt rám a parkban Puybrun kisasszony. Mégis, ebben is tévedtem. Azt hittem, a gondviselészerű megcsúszás mentette meg az életemet - de akkor miért nem lőttek rám még egyszer? Arra kell hát következtetnem, hogy egyszerű figyelmeztetésnek szánták a lövést.

- Pontosan! És tudja, miért?

- Talán cajarci beszélgetésünk miatt?

- Nekem is vannak gyenge pillanataim, felügyelő úr... De most talán azt mondja el, miért kellett Ma-nuelnek meghalnia; biztosan érdekes élményben lesz részünk.

- Ezt csak azóta tudom, mióta megérkeztek az értesülések Mexikóból. Camaronés a maga jószántából jött ide, mert maga nem válaszolt a leveleire - itt pedig hidegen fogadták: bosszankodtak, hogy egy idegen a család kellemetlen ügyeinek szemtanújává válik.

- Ilyen hosszú út csak azért, hogy szemrehányást tegyen lusta barátnőjének? - lepődött meg Chéne-bourg úr.

- Nem barátnőjének, bíró úr, hanem törvényes feleségének: Camaronésné asszonynak. Martine-t már nem Puybrunnek, hanem Camaronésnek hívják. Gondolom, arra számított, hogy elválik tőle, és el se tudta képzelni, hogy a fiú annyira szereti, hogy még a Löt partjára is utánamegy. Azért hallgatott, mert Martiné biztosan beszélt neki az örökségről, amely kicsúszik a kezéből, ha fény derül házasságára. De Martiné kisasszony alábecsülte Camaronés képességeit, mint ahogy engem is alábecsült. A szerencsétlen fiú valószínűleg észrevette a két unokatestvér gyengéd érzelmeit, és azt hiszem, nem tévedek, ha felteszem, hogy nem Camaronés, hanem Quessy tartózkodott unokahúga szobájában. Igaz, doktor úr? Martial Puybrun bólintott.

- Doktor úr, ön azután hallgatózott unokahúga ajtajánál, miután meghallotta, hogy Camaronés engem hív telefonon, ugye?

- Igen. Marc rajtakapott, amikor kilépett a szobából, és én megemlítettem neki a mexikói telefonbeszélgetését. Nem gondoltam, hogy rosszat teszek...

- Gazember!

- Nem tanúsít sok mérsékletet és jólneveltséget, Quessy úr. Viselkedhetne elegáns játékos módjára, mint unokahúga.

- Ő főzte ki az egészet!

- S ráadásul gyáva is?

- Semmi kedvem a fejemet kockáztatni!

- Pedig kockáztatja, Manuel Camaronés meggyilkolásával.

- Nem én öltem meg!

- Nincs szerencséje: amikor megérkeztem, a szegény fiú még élt, és magát nevezte meg gyilkosaként.

- De mi az ördögnek jött ez ide hozzánk? Szerettem Martine-t. És amikor megtudtam, hogy azé a pasasé volt, kis híján megöltem mindkettőjüket!

- Végül megelégedett a mexikóival. Fél karral is lehet ölni, főleg mert a fiú nem volt résen.

- Egyikünk felesleges volt...

- Quessy úr, válaszát tanúk előtt tett vallomásnak tekintem! - szögezte le Chénebourg úr.

Marc vállat vont.

- Most aztán már fütyülök mindenre! Neuvic behívta Ratenelle-t.

- Felügyelő, vezesse el a gyilkosságban és cinkosságban bűnös Marc Quessyt! Bilincs zárja kattant a gyilkos erős csuklóján.

- Puybrun kisasszony - szólalt meg a felügyelő -, a törvény nevében letartóztatom ugyanezzel a váddal.

Mivel Martiné nem mozdult, Thierry odalépett hozzá. Úgy látszott, mintha a lány aludna a karosszékben. Thierry megérintette, és a lány majdnem lecsúszott a székről. A felügyelő odahajolt az ajkához, és megérezte a cián keserümandula-szagát.

- Meghalt - fordult a többiek felé.

- Meghalt?! - ugrott fel az ügyész.

- Megmérgezte magát. . . Nem arra született, hogy bírái elé kerüljön. . . legalábbis itt a földön.

Thierry megírta és azonnal átadta a vizsgálóbírónak jelentését, fogadta a két bíró gratulációit - mindketten elnézését kérték, hogy nem bíztak eléggé a képességeiben -, s csak késő este tudta felkeresni az Escorbiac házaspárt, hogy apróra elbeszélje a nap eseményeit. Her-mine nem tudott magához térni a csodálkozástól annak hallatára, hogy egy nő ilyen kegyetlenül számító lehet, és hogy egy züllött alak iránti gyalázatos szenvedély gyilkosságra készíteti.

- Hát nem mondom, szegény Thierry, kis híján furcsa útra tért! - jegyezte meg.

- Nos, nem is tudom. . . Pierre Escorbiac közbevágot:

- Igaz, hogy a mexikói élt még, amikor megtalálta?

- Nem.

- Tehát akkor. . .

- Mindenesetre ez a Martiné mindnyájukat az orruknál fogva vezette mindvégig!

- állapította meg Hermine.

- Engem ugyan nem!

- Csak nem akarja azt állítani, hogy tudta: meg fogja mérgezni magát?

- Nem; de amikor itallal akart minket kínálni, rájöttem, hogy valamit forral, mert a pillantásából megértettem: tudja, hogy vesztett. Amikor kiment a szalonból, azt gondoltam, szökni próbál. De rosszul ítélt meg. Amikor visszajött, éreztem, közeleg a dráma tetőpontja, és amikor fogta a poharát és a szoba sarkában, a homályban ült le, megéreztem, mi fog történni.

- Megakadályozhatta volna az öngyilkosságot! Ez a lány bőven megérdemelte, hogy a törvényszék elé kerüljön

- Bizonyosan.

- Hát akkor miért nem akadályozta meg?

- Nem is tudom... Talán a cajarci beszélgetésünk miatt.

Kiadta az Európa Könyvkiadó

A kiadásért az Európa Könyvkiadó igazgatója felel

Szedte a Nyomdaipari Fényszedő Üzem

Nyomta az Alföldi Nyomda

A nyomdai rendelés törzsszáma: 6392.66-14-2

Készült Debrecenben, 1982-ben

FEKETE KÖNYVEK

Felelős szerkesztő: Pór Judit

A fedélrajz Hegedűs István munkája

Műszaki szerkesztő: Liener Katalin

Műszaki vezető: Szegleth Károly

Készült 10,41 (A/5) ív terjedelemben

EU-d-8283

ISBN 963 07 2888 5